

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
SALA DE LECTURĂ

RELATIA
PLAN - CONTRACT,
O PROBLEMĂ COMPLEXĂ

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități economice și la obiective social-edilitare din Capitală

În timpul vizitei la
întreprinderea de utilaj
chimic „Grivița roșie”.

În fața machetei an-
samblului de construcții
din zona Uranus.

DEZVOLTAREA FORTELOR DE PRODUCȚIE — FACTORUL ESENȚIAL

AL VICTORIEI SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA, AL PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII ÎNTREGULUI POPOR

NOILE TEZE, idei și orientări cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c. constituie o contribuție de importanță excepțională la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialismului, la îmbogățirea gândirii revoluționare contemporane. Reflectând veridic realitatea, caracterul științific al politicii partidului și statului nostru, expunerea secretarului general pune, cu prioritate, în lumină, rolul forțelor de producție, al dezvoltării lor impetuoase, în asigurarea victoriei noii orânduirii sociale în România, a progresului și bunăstării întregului popor. Practic, se poate afirma că la temelgia marilor realizări obținute de poporul nostru într-o perioadă istorică scurtă, în toate domeniile vieții economico-sociale, a stat și stă politica înțeleaptă a partidului de dezvoltare continuă a forțelor de producție. „Dupa cum se știe — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — istoria omenirii, deci și istoria poporului român, este istoria dezvoltării forțelor de producție și a relațiilor sociale”. Reprezentând, într-adevăr conținutul producției, forțele de producție constituie factorul mobil, revoluționar care împinge înainte societatea, factorul hotărâtor al dezvoltării sociale, al victoriei socialismului. În mod obiectiv, în cadrul modului de producție, cele care se dezvoltă primele și mai repede sînt forțele de producție. Dezvoltarea acestora atrage, însă, după sine și dezvoltarea relațiilor de producție și, odată cu aceasta, trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială.

În anii socialismului, creșterea și modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, au avut și au loc prin dezvoltarea în ritm susținut a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, pe fundamentul celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane și se exprimă, de fapt, în creșterea continuă cantitativă și calitativă a mijloacelor de muncă — mașini, utilaje, instalații, clădiri productive etc., a forței de muncă.

După cum se știe, în condițiile regimului burghez-moșieresc industria țării noastre era slab dezvoltată, iar agricultura — considerată cea mai importantă ramură economică — era foarte mult rămasă în urmă. Datorită politicii burgheziei, industria României se găsea aproape în întregime în mâinile capitalului străin. Dealtfel, în ajunul celui de al doilea război mondial 80 la sută din investițiile de capital în industria românească aparțineau capitalului străin. Țara noastră devenise un hinterland agrar, o piață de desfacere a produselor industriale și sursă de materii prime pentru capitalismul monopolist străin. Pentru a menține România în această situație, capitalul străin și autohton, a împiedicat dezvoltarea industriei grele, pentru ca țara să nu fie în stare să producă utilajele și mașinile necesare, să continue să rămână dependentă din punct de vedere economic față de țările imperialiste. În 1938 principalele ramuri ale industriei — energia electrică și termică, siderurgia, construcțiile de mașini, chimia dădeau împreună numai 18 la sută din totalul producției industriale a țării. România burghez-moșierească nu dispunea de nici o uzină producătoare de tractoare sau alte utilaje agricole. Mașinile-unelte, utilajul electric, petrolifer, minier etc. erau importate în proporție de 95 la sută. Evident, înapoierea industriei s-a reflectat și asupra agriculturii. În România burghez-moșierească recolta la hectar era dintre cele mai scăzute din lume, iar țărănimea muncitoare, în general lipsită de vite de muncă, de unelte, apăsată de greutăți, datorii, impozite, boli, ținută în întunericul analfabetismului, era exploatăată la sînge de către moșieri, chiburi și arendași. Economiiștii și ideologii burghezi se străduiau să justifice această situație născocind teoria potrivit căreia țara noastră ar fi fost o țară „eminamente agricolă” pentru că, afirmau ei, în România „nu există tradiții industriale, ...forță de muncă calificată...”, că oamenii nu ar avea priceperea necesară...” etc. Fără îndoială, scopul acestei teorii era acela de a menține țara în stare de înapoiere, în rolul de anexă agrară a statelor capitaliste din apus.

Împotriva teoreticienilor burghezi și a guvernelor burghez-moșierești, care încercau prin toate mijloacele să mențină România în stare de dependență, împotriva jefuirii ei de către imperialiști s-a ridicat Partidul Comunist Român, singura forță politică care susținea cu tărie că progresul țării se află în legătură directă cu industrializarea ei, că numai industria dezvoltată constituie condiția hotărâtoare pentru lichidarea înapoierii tehnico-economice moștenite de la vechiul regim, pentru dezvoltarea

rapidă a forțelor de producție, pentru făurirea unei baze tehnico-materiale moderne, pentru propășirea economică și socială a țării, pentru participarea activă a acesteia la schimbul de valori materiale pe plan mondial, pentru asigurarea și consolidarea independenței și suveranității naționale etc.

Zdrobind falsa teorie cu privire la caracterul „eminamente agricol” al economiei românești, Partidul Comunist Român, aplicînd în mod creator teoria marxist-leninistă la realitățile țării noastre, a pus în permanență în centrul politicii sale industrializarea socialistă, ca pivot al progresului general al societății, al creării premiselor materiale necesare victoriei socialismului în România, al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență. În concepția partidului nostru privind strategia industrializării țării s-a avut în vedere faptul că nu există tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor noi pe care le ridică creșterea forțelor de producție, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale, că formele și metodele de soluționare a sarcinilor construcției socialiste depind de ansamblul condițiilor economice, sociale, politice și istorice existente, de cerințele concrete ale României. Momentul principal care marchează trecerea la elaborarea unui concept propriu de industrializare socialistă a țării îl constituie Congresul al IX-lea al P.C.R. „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate” (Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie).

Industrializarea socialistă a țării, transpusă în viață cu consecvență de către partid, și-a găsit concretizarea în toate planurile naționale unice de dezvoltare a economiei naționale; de ea sînt practic legate rezultatele obținute de țara noastră în toate domeniile construcției economice și social-culturale (vezi tabelul nr. 1). Datorită promovării cu fermitate a progresului industrial, într-o perioadă de timp relativ scurtă, poporul nostru a reușit să lichideze înapoierea tehnico-economică, să creeze, o industrie nouă, modernă, care asigură punerea tot mai largă în valoare a resurselor materiale și umane ale țării, să transforme România într-o țară cu o economie industrial-agrară. În anii socialismului, dezvoltarea în ritm susținut a producției industriale a determinat schimbări profunde în structura economică a țării, industria devenind ramura conducătoare a economiei naționale, imprimînd un deosebit dinamism forțelor de producție, contribuind într-o măsură hotărâtoare la progresul agriculturii, construcțiilor și transporturilor, la înflorirea economică și social-culturală a tuturor județelor și localităților. În prezent, de pildă, industria participă cu 50% la formarea venitului național, față de numai 44% în 1950 și cu circa 80% la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei naționale. Drept urmare s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului tehnic al producției, s-a asimilat un număr mare de produse cu caracteristici tehnice, economice și funcționale superioare, a sporit capacitatea industriei noastre de a rezolva cu succes probleme tehnologice de o tot mai mare complexitate. Expresia cea mai elocventă a aplicării neabătute a politicii partidului de dezvoltare continuă și rapidă a forțelor de producție din industrie, agricultură, construcții, transporturi, în celelalte ramuri economice o constituie creșterea fondurilor fixe, care, în prezent, sînt de 9 ori mai mari decît cele existente în 1951. Numai în cîincinalul 1976—1980, zestrea tehnică a unităților socialiste a sporit cu 667 miliarde lei, într-un ritm mediu anual de 9,2 la sută; se poate spune, chiar, că peste 40 la sută din fondurile fixe existente în economie au fost create în acest cîincinal.

Dezvoltarea puternică a industriei, progresul industrial accelerat a constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului în țara noastră, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Continuarea fermă a acestei politici, izvorînd din cerințele actuale etape de ridicare a României pe noi trepte de evoluție, se traduce, pe de o parte, printr-o intensificare a procesului de restructurare pe baze moderne a industriei, prin creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de vîrf și, mai ales, prin creșterea rolului produselor complexe, de înaltă tehnicitate, dar cu consumul energetic redus, ceea ce răspunde restricțiilor impuse de criza energetică contem-

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei
1938 = 100

	1950	1965	1980
Populația	104,6	122,0	142,3
Populația activă — aptă de muncă	101,2	117,0	125,0
Numărul personalului muncitor	150,5	305,1	520,2
Produsul social	99	410	14 ori
Producția globală industrială	147	957	43 ori
Producția globală agricolă	74	143	258
Venitul național pe locuitor	95	337	10 ori

porană și, pe de altă parte, prin accentuarea sensibilă a preocupărilor pentru aspectele calitative de producție. O caracteristică generală a politicii de dezvoltare a forțelor de producție este ritmul înalt de creștere a producției industriale nete și globale, fără de care ar fi de neconceput consolidarea locului industriei — ca ramură conducătoare a economiei naționale, rolul ei principal de antrenant al dezvoltării economico-sociale a țării. În cadrul construcțiilor de mașini, care pe ansamblu înregistrează un ritm mediu anual de 8,5 la sută, industria electronică și microelectronică, a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție se dezvoltă în ritmuri mai accentuate, superioare. Orientări similare sînt prevăzute și în cazul celorlalte ramuri ale industriei, astfel încît **restructurarea industriei prelucrătoare spre domenii de vîrf va contribui la creșterea gradului de valorificare a resurselor natural-materiale, la limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie.**

În perioada 1981—1985, forțele de producție, potențialul tehnic productiv al țării va spori puternic prin construirea a peste 1 200 noi capacități și modernizarea a circa 1 100 unități industriale importante, prin crearea a 375 noi capacități în agricultură și a altor numeroase obiective economice în celelalte ramuri. Drept urmare, în 1985 fondurile fixe ale economiei naționale vor ajunge la circa 3 000 miliarde lei, din care 77% productive.

O componentă esențială a politicii de dezvoltare a forțelor de producție a constituit-o și o constituie lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, sporirea gradului de acoperire din resurse interne a nevoilor economiei naționale, reducerea substanțială a importurilor. În acest scop eforturile au fost și sînt îndreptate în direcția descoperirii și punerii în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, accentuării creșterii industriei extractive și a agriculturii, intensificării cercetării și cunoașterii rezervelor de substanțe minerale utile pe întreg teritoriul țării, inclusiv a mineralelor sărace, promovării unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime, de recuperare și refolosire a acestora, elaborării de noi tehnologii de exploatare și prelucrare cît mai eficiente a resurselor existente, utilizării cărbunilor pentru producția de energie electrică și termică, valorificării potențialului hidroenergetic, construcției de centrale nucleare-electrice, folosirii noilor surse de energie etc.

Înfăptuind politica de dezvoltare cu precădere a ramurilor industriale care generează și propulsează progresul tehnic în toate sectoarele de activitate, partidul nostru a acordat, totodată, o atenție neslăbită creșterii echilibrate și pe o linie continuu ascendentă a celorlalte ramuri, în sensul dezvoltării, modernizării și încadrării lor armonioase în procesul de ansamblu al evoluției economico-sociale a țării. În această privință, o constantă a politicii de edificare a societății socialiste a constituit-o abordarea pe baze științifice a problemei privind dezvoltarea forțelor de producție din agricultură. În concepția partidului nostru **agricultura reprezintă nu o ramură complementară a economiei naționale, ci o ramură de bază**, cu rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru dinamismul și echilibrul ei, datorită potențialului material și uman de care dispune, cît și condițiilor sale naturale. De aceea, măsurile inițiate de partid privind trecerea agriculturii pe calea socialismului, iar apoi înfăptuirea noii revoluții agrare, au vizat și vizează, înainte de toate, nivelul tehnic al producției, dezvoltarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale în scopul creșterii considerabile a producției agricole, a sporirii substanțiale a aportului acestei ramuri la crearea venitului național la formarea disponibilităților pentru export. Concret, eforturile principale au fost și sînt orientate în direcția creșterii continue a gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, extinderii celor de hidroameliorații și, îndeosebi, a irigațiilor, introducerii în producție a proceselor de tip industrial, asigurării unor cantități sporite de îngrășăminte chimice și organice, intensificării activității de cercetare științifică și de promovare largă a cuceririlor științei agrobiologice și agrozootehnice moderne, formării unor lucrători cu o pregătire polyvalentă pentru a asigura folosirea eficientă a pămîntului, a tehnicii moderne din agricultură.

În procesul dezvoltării forțelor de producție, asigurarea unei corelații judicioase între factorii fundamentali ai producției — tehnica și oamenii — a constituit o preocupare de seamă a partidului și statului nostru, intrucît calitatea și competența forței de muncă au un rol hotărîtor în satisfacerea multiplelor

nevoi ale economiei naționale în plin proces de modernizare, în edificarea cu succes a socialismului în România. Din punctul acesta de vedere, în ultimele trei decenii au fost create peste 5 milioane locuri de muncă, din care peste 80 la sută după anul 1965. Importante modificări au intervenit, în același timp, în structura forței de muncă sporind, de pildă, substanțial ponderea muncitorilor calificați, care, în prezent, reprezintă 84 la sută.

Evident, în creșterea și modernizarea forțelor de producție o importanță majoră au avut măsurile și preocupările constante pentru aplicarea **cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane** în toate domeniile economiei. Concret, cercetarea științifică a fost solicitată să contribuie într-o măsură tot mai mare la lărgirea și valorificarea superioară a bazei de materii prime și energetice, la perfecționarea tehnologiilor de fabricație, la modernizarea produselor din toate ramurile, la crearea de noi materiale și a unor aparaturi de înalt nivel tehnic etc. Ca urmare a legării tot mai strînse a cercetării de cerințele concrete ale economiei a crescut continuu rolul științei în promovarea progresului tehnic, în materializarea cuceririlor ei în mijloace și obiecte de muncă moderne, în noi procedee tehnologice etc. cercetarea științifică națională asigură peste 90 la sută din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație.

O atenție deosebită s-a acordat promovării și consolidării noului, înlăturării a tot ceea ce este vechi și perimat în economie și împiedică mersul înainte. Evoluția continuu ascendentă, accentuarea treptată a laturilor calitative ale întregii activități economice au introdus în mod obiectiv, necesitatea de a incorpora tot ceea ce este înaintat, de a le situa, cu alte cuvinte, la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial. În acest sens, eforturile necesare au fost orientate, cu prioritate, spre crearea și asimilarea unor mașini, utilaje, agregate și instalații cu performanțe tehnice și economice superioare, spre introducerea celor mai moderne tehnologii de fabricație, celor mai productive soiuri de plante și rase de animale etc.

În același timp, o grijă permanentă a manifestat partidul nostru, în anii construcției socialismului, pentru **repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării** în scopul dezvoltării echilibrate a tuturor zonelor, apropierii nivelului producției industriale și agricole pe locuitor, creșterii gradului de civilizație al tuturor județelor și localităților patriei, ridicării standardului de viață al populației.

Conducînd întreaga operă de construcție a socialismului, partidul și statul nostru au situat pe primul plan dezvoltarea tehnică a forțelor de producție, întărirea și modernizarea bazei tehnice materiale, pornind, evident, și de la rolul și importanța acestora în creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. „**Numai dezvoltarea forțelor de producție — arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu — asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți.**”

Realizările remarcabile obținute de poporul nostru în dezvoltarea economică și social-culturală a țării, în anii construcției socialiste confirmă cu mare forță de expresie consecvența cu care partidul și statul au urmărit ca **tot ceea ce se înfăptuiește să servească oamenilor, ridicării sistematice a bunăstării lor generale.** Intrucît gradul de satisfacere crescîndă a nevoilor de consum a depins și depinde de nivelul producției, de volumul, structura și dinamica acesteia, partidul a orientat eforturile oamenilor muncii în direcția creșterii și perfecționării continue a producției socialiste. Ca urmare a materializării acestei politici, consacrată în esența sa bunăstării omului, la sfîrșitul anului 1980 producția globală industrială era de 48 de ori mai mare decît în anul 1938, iar cea agricolă de peste 2,5 ori. Datorită dezvoltării în ritm susținut a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice, venitul național pe locuitor a crescut de 10 ori în același interval de timp, și odată cu el — bunăstarea celor ce muncesc.

După cum se știe, în istoria construcției socialiste din țara noastră, cincinalul actual (1981—1985) se înscrie ca o etapă de puternică ascensiune economică și socială, de mari înfăptuiri ale poporului nostru. Pe baza dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate, **în acest cincinal se va asigura realizarea obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată.** Practic, lupta pentru transpunerea în viață a acestui obiectiv se va concretiza în dezvoltarea continuă și modernă a economiei naționale, ca un tot unitar, armonios și echilibrat, în ridicarea pe o treaptă superioară a întregului edificiu economic și social prin fructificarea plenară a tuturor posibilităților de progres oferite de socialism, a marilor avantaje create de relațiile de producție socialiste. Drept urmare, în această fază nouă de evoluție a societății noastre, eforturile celor ce muncesc vor fi concentrate cu prioritate în direcția creșterii și modernizării forțelor de producție, a bazei tehnice materiale a socialismului, prin înfăptuirea neabătută a industrializării și afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate ramurile, prin trecerea la o calitate nouă superioară în întreaga activitate

dr. Marin MEHEDIŢU

Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în strategia dezvoltării ⁽¹⁾

ÎN CEI 38 de ani care au trecut de la mărețul act istoric de la 23 August 1944 — iar în acest cadru cu deosebire în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului — România a înregistrat progrese de excepțională importanță pe drumul dezvoltării economico-sociale. Dintr-o țară agrară, cu o economie slab dezvoltată, ea a devenit o țară industrial-agrară în plină înflorire, făurind societatea socialistă multilateral dezvoltată, îndreptându-se cu hotărâre spre țelul de aur al comunismului. Firește, sînt numeroase elementele care au permis și permit o astfel de evoluție României: conducerea de către partid a societății; o politică științifică, originală, creatoare de dezvoltare economico-socială a țării, inspirată și fertilizată de gândirea și fapta marelui nostru conducător, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului și președintele României; munca plină de dăruire a cetățenilor țării care își văd în tot mai mare măsură împlinite idealurile și aspirațiile lor.

Procesele dezvoltării implică numeroase și complexe aspecte. Ne vom opri însă numai asupra problemelor corelării armonioase a ramurilor și sectoarelor ca unul din factorii de bază ai unei dezvoltări calitative și eficiente. Cum s-a relevat această corelație în anii construcției socialiste și, mai ales, raportul dintre industrie și agricultură?

Așa cum este cunoscut, în ansamblul economiei noastre, industria și agricultura constituie cele două mari sectoare — ramuri de bază — care dau conturul întregii economii. Dinamica lor influențează hotărîtor dezvoltarea continuă a țării, satisfacerea cerințelor materiale și spirituale ale populației. Este semnificativ în acest sens faptul că în industrie și agricultură se realizează partea cea mai mare din produsul social și din venitul național. Totodată, industria și agricultura prezintă numeroase intercorelări. Să amintim astfel că industria asigură înzestrarea tehnică a întregii economii, și implicit și a agriculturii, creînd premise fundamentale pentru sporirea productivității muncii în acest sector și în general în economie, iar agricultura susține pe un plan însemnat — și trebuie să susțină în mai mare măsură în viitor — baza de materii prime și materiale a industriei — element de cea mai mare importanță în strategia dezvoltării, mai ales în condițiile crizei mondiale actuale de materii prime și energie. Deopotrivă în agricultură se realizează produsele alimentare necesare consumului populației, deci inclusiv celor ce lucrează în industrie. Neglijarea dezvoltării industriei sau celei a agriculturii are drept urmare consecințe negative în planul progresului economic, al dezvoltării echilibrate, armonioase a economiei, al bunăstării etc. Să mai menționăm și rolul de primă însemnătate pe care îl are agricultura în asigurarea independenței alimentare a unei țări, mai ales atunci cînd aceasta posedă condiții favorabile dezvoltării agriculturii; ori independența alimentară se înscrie și ea ca un factor hotărîtor în strategia progresului, cu atît mai mult în condițiile economice, sociale și politice complexe ale prezentului. Iată, dar, cadrul general în care vom urmări să subliniem coordonatele concrete ale corelațiilor dintre cele două ramuri menționate.

Industria și agricultura — rol hotărîtor

CU toate că în cursul celor mai bine de trei decenii a avut loc o creștere a ponderii industriei în crearea produsului social și a veniturii naționale (vezi și tabelul nr. 1), agriculturii i-a revenit și îi revine un rol important. Desigur, schimbarea locului agriculturii în producția materială este un fenomen obiectiv determinat de evoluția societății, de adîncirea diviziunii sociale a muncii. Pornind de la însăși experiența mondială, de la cerințele de ansamblu ale dezvoltării forțelor de producție, sub influența revoluției tehnico-științifice, modificarea structurii producției sociale în favoarea industriei, mai bine spus în favoarea activităților de tip industrial — modificare începută în secolul trecut într-o serie de țări, se află în prezent în plină desfășurare la scară mondială. Cu atît mai mult acest proces a fost și este prezent în condițiile țării noastre — cu o

economie înapoiată acum patru decenii, apreciată, deseori, în vechiul regim, ca o țară eminentamente agricolă, și ale cărei schimburi economice externe, în contextul respectiv, au însemnat tot atîtea supape de scurgere în afară a venitului național. Cu un produs social și venit național realizate în proporție de circa 80% în agricultură, era, deci, firesc ca România să se orienteze cu hotărîre spre strategia industrializării, spre o creștere pronunțată a rolului industriei în cadrul economiei.

Dar trebuie menționat că, îndeosebi în ultimii 17 ani, schimbarea „de poziție” a agriculturii a avut loc nu prin încetinirea dezvoltării acestei ramuri, ci prin ritmul mai ridicat de creștere a producției industriale evidențiat pe fondul însăși al unei creșteri puternice a producției agricole. Așa cum se desprinde și din datele tabelului menționat anterior, agricultura socialistă nu a căpătat un rol secundar în dezvoltarea economico-socială a țării, ci dimpotrivă ea a fost și este apreciată ca o ramură de bază, ca un sector hotărîtor al dezvoltării economiei, al progresului. Însemnătatea ei esențială pentru progresul economiei a fost adeseori relevată, analizată, fundamentată în anii de după 1965, de către secretarul general al partidului. În această perioadă, urmărindu-se înlăturarea unor rămîneri în urmă în dezvoltarea agriculturii noastre — în ce privește baza tehnico-materială, organizarea, calificarea forței de muncă etc. — consemnate în primele cincinale ale construcției socialiste, au fost definite limpede funcțiile și rolul fundamental al agriculturii în dezvoltarea economiei românești.

Tabelul nr. 1

Ponderea industriei și agriculturii în crearea produsului social și veniturii naționale

— în % —

Indicatori	pondere în					
	Produsul social			Venitul național		
	1950	1965	1980	1950	1965	1980
Industria	46,6	57,5	62,8	44,0	48,9	58,6
Agricultură	25,7	21,5	13,3	27,8	28,9	14,1
Industria + agricultură	71,3	78,3	76,1	71,8	77,8	72,7
Dinamica producției agricole	100	193	349			

În fapt, agricultura deține un rol însemnat în economia țării avansate din punct de vedere economic, iar un astfel de rol se impune mai mult afirmat — așa cum o demonstrează însăși practica mondială — pentru țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, mai ales în contextul valențelor pe care le prezintă agricultura pentru asigurarea independenței economice și politice a unei țări. Rolul general al agriculturii în creșterea economică sporește și mai mult pentru economiile naționale în condițiile în care s-a vădit și se vedește caracterul limitat al multor resurse naturale. Nu numai că agricultura asigură resursele alimentare necesare populației, dar ea oferă și resurse reînnoibile, deosebite de alte resurse naturale (petrolul, cărbunele, minereul de fier etc.), care — așa cum spunem — pe măsura exploatării se epuizează. Și este evident că această funcție a agriculturii se va amplifica în perspectivă.

Însemnătatea vitală a noii revoluții agrare

TOCMAI în acest context complex de factori și interferențe, secretarul general al partidului a elaborat concepția de „nouă revoluție agrară”. În această lumină, încheierea procesului de transformare socialistă a agriculturii în țara noastră acum două decenii și, prin aceasta, crearea economiei socialiste unitare, a însemnat încheierea doar a unei etape a procesului revoluționar de dezvoltare pe baze socialiste a agriculturii. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pune probleme ca-

litativ noi în domeniul agriculturii, care de fapt necesită înfăptuirea unui adevărat salt revoluționar în ceea ce privește cantitatea și calitatea producției, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, perfecționarea organizării și conducerii activității economico-sociale la sat. Conceptul de nouă revoluție agrară nu este o chestiune de teorie abstractă, ci reprezintă expresia unor procese reale ce se petrec în evoluția actuală a satului românesc, o sintetizare a cerințelor procesului obiectiv, complex și dinamic, de valorificare, pe un plan superior, a transformărilor revoluționare anterioare și de creștere a premiselor pentru noi trepte de progres în fiecare sector al producției agricole.

O componentă esențială a noii revoluții agrare o constituie procesul de apropiere a nivelului activității economice din agricultură de cel al activității industriale — prin transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale. Reducerea importanțelor decalaje de productivitate a muncii, înzestrare tehnică, venituri și condiții economico-sociale, condiții de viață — decalaje existente între industrie și agricultură — impune, alături de o mai bună organizare și desfășurare a activității, schimbări profunde în agricultură în mod deosebit pe baza introducerii progresului tehnico-științific contemporan pe principalele sale direcții. Notăm, astfel, mecanizarea completă a muncilor agricole, aplicarea rezultatelor cercetărilor biologice, în special ale geneticii, pătrunderea multi-laterală a chimiei, ridicarea capacității productive a pământului îndeosebi prin extinderea irigațiilor, folosirea metodelor moderne de organizare, conducere și gestiune a activității economice etc.

Tabelul nr. 2

Evoluția suprafețelor amenajate pentru irigații în perioada 1950—1980 și ponderea lor în totalul suprafeței agricole și arabile — mii ha —

	1950	1960	1970	1980*)	1985**)
Suprafața agricolă amenajată pentru irigații	42,5	199,7	714,6	2 190	2 901
Ponderea în totalul suprafeței agricole — %	0,3	1,4	4,8	14,7	19,3
Ponderea în totalul suprafeței arabile — %	0,5	2,0	7	21,4	26,9

*) 1 iunie 1980

**) prevederi plan

Pornindu-se tocmai de la concepția că o agricultură modernă nu se poate realiza fără aportul larg al științei și cercetării, în țara noastră a fost organizată și tot mai mult dezvoltată o amplă rețea de institute și stațiuni de cercetări agricole; au fost stabilite direcțiile cercetării științifice, desfășurarea acestei activități în strinsă concordanță cu necesitatea soluționării problemelor acestei ramuri, cu orientările existente în cercetarea științifică pe plan mondial — asigurându-se o îmbinare corespunzătoare a cercetării aplicative cu cea fundamentală. Amplul proces de înnoire calitativă a agriculturii, bazat pe aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole contemporane, în ultimă analiză trebuie să se finalizeze în obținerea unor randamente sporite și a unor producții agricole stabile, micșorându-se astfel dependența agriculturii de condițiile climatice.

În strategia înfăptuirii noii revoluții agrare, realizarea unei agriculturi intensive, moderne, necesită crearea nu numai a unor condiții tehnice, ci și economice și sociale superioare. Printre factorii economici de importanță deosebită pentru înfăptuirea noii revoluții agrare evidențiem măsurile relativ recente privind stabilirea în mai mare măsură pe baze economice, a prețurilor de contractare și achiziție a produselor agricole — prețuri menite să contribuie la rentabilizarea producției agricole, la creșterea veniturilor țărănimii — măsurile privind sporirea acestor venituri, etc. Să notăm, de asemenea, că înfăptuirea unor profunde transformări revoluționare în agricultura noastră socialistă este organic legată de asigurarea forței de muncă necesare, într-o structură pe vârste, sexe și calificări corespunzătoare. În acest context apare foarte importantă creșterea ponderii tineretului în totalul populației agricole, înfăptuirea unui salt calitativ în ce privește pregătirea generală și de specialitate a tuturor lucrătorilor din agricultură. Aproximarea condițiilor de muncă și viață dintre sat și oraș, reducerea decalajelor dintre veniturile țărănimii și cele ale populației neagricole sînt și ele chemate să aibă un rol esențial în asigurarea acestei forțe de muncă cerută de înfăptuirea noii revoluții agrare. Menționăm, totodată, că noua revoluție agrară mai implică — și au fost și sînt inițiate ample măsuri în această direcție, ca de altfel pe întregul perimetru al desfășurării noii revoluții agrare — perfecționarea organizării și conducerii planificate a agriculturii, creșterea rolului și răspunderilor ce revin unităților de bază ale acestei — întreprinderile agricole de stat, S.M.A. și C.A.P., precum și conlucrării lor eficiente în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Toate cele arătate pun limpede în lumină că desfășurarea revoluției agrare în țara noastră are la bază procesul legic al conlucrării și colaborării dintre proprietatea de stat și cea cooperatistă, contribuie la dezvoltarea armonioasă a celor două sectoare de bază ale economiei românești: industria și agricultura, la întărirea alianței muncitorești-țărănești, la apropierea nivelului de trai al țărănimii cu cel al celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Mutații profunde în baza tehnico-materială a agriculturii

AȘA cum menționam, un rol hotărîtor în dezvoltarea agriculturii, în creșterea producției agricole a venit și revine industriei, chemată să asigure dotarea cu tehnica cea mai avansată, o bună parte din energie și mijloace de transport, chimizarea agriculturii, mijloacele fundamentale pentru înfăptuirea marilor lucrări de amenajări funciare. În fapt, industria este cea care asigură o parte considerabilă din baza tehnico-materială a agriculturii, fiind pirghia hotărîtoare pentru dezvoltarea și perfecționarea ei. Creșterea continuă a acțiunii industriale în agricultură este reflectată, între altele, și de amplificarea — mult pronunțată în anii de după 1965 — a volumului de investiții destinate agriculturii. De la 6,4 mld. lei în cincinalul 1951—1955, ele s-au ridicat la 37,5 mld. lei în perioada 1961—1965, ajungînd apoi la aproape 52 mld. lei în cincinalul următor, la circa 77 mld. lei și la peste 125 mld. lei în cincinalele 1971—1975 și, respectiv, 1976—1980 și la 155 mld. lei (inclusiv investițiile pentru silvicultură) cit se prevede să se investească în agricultură în cincinalul în curs. Deopotrivă este semnificativ că în totalul fondurilor de investiții alocate agriculturii în perioada celor 6 cincinale, circa 80 la sută au provenit din fondurile statului, avînd un rol principal în crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii.

În condițiile nivelului foarte scăzut de dotare a agriculturii țării noastre, în perioada anilor 1949—1960 s-a dat prioritate investițiilor pentru înzestrarea cu tractoare, pluguri, discuri, semănători, etc. cu care să se asigure executarea lucrărilor de bază. Odată însă cu dezvoltarea potențialului economic și mai ales industrial al țării, conducerea partidului și statului a avut în vedere alocarea investițiilor atît pentru extinderea procesului de mecanizare a lucrărilor agricole, prin trecerea treptată la mecanizarea complexă și ulterior la mecanizarea completă a tuturor lucrărilor agricole, cît și pentru executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, plantații pomiviticole, sere și solarii, construcții pentru prelucrarea, conservarea și depozitarea produselor agricole, precum și pentru dezvoltarea și modernizarea producției zootehnice — obiective ce s-au înscris tot mai mult în centrul preocupărilor investiționale.

Caracteristic pentru orientarea investițiilor în agricultura țării noastre după cel de-al IX-lea Congres al partidului este înfăptuirea de obiective care să permită introducerea și aplicarea largă în producția agricolă a tehnologiilor moderne de tip industrial. De asemenea, creșterea volumului producției din agricultură a dus nemijlocit la creșterea volumului de transporturi, determinînd un efort substanțial de investiții și în vederea asigurării unităților agricole cu mijloace de transport. Ca și în industrie, fonduri însemnate au fost dirijate spre dezvoltarea bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, ceea ce a permis extinderea pe teritoriul țării a unei rețele corespunzătoare de institute și stațiuni experimentale, capabile să asigure generalizarea în toate unitățile agricole de producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

Pornind de la faptul că sursele de atragere în circuitul agricol de noi suprafețe sînt limitate în țara noastră, partidul și statul nostru au concentrat atenția principală spre ridicarea capacității productive a fondului funciar. În același timp, s-au luat măsuri pentru creșterea suprafețelor agricole în special pe seama unor ample lucrări de îndiguiri și desecări, a trecerii terenurilor la folosința cea mai corespunzătoare precum și a limitării scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe agricole ca urmare a dezvoltării centrelor urbane, a industriei, a căilor de transport etc. Menționăm astfel că în perioada 1950—1982 suprafața agricolă a țării a crescut cu peste 650 mii hectare iar, în cadrul acesteia, cea arabilă cu peste 540 mii hectare. La aceste creșteri au contribuit în mod special lucrările de îndiguiri și desecări executate în Lunca Dunării, suprafața arabilă crescînd în această zonă cu peste 200 mii hectare. Documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, indicațiile repetate ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu ridică pe o treaptă superioară preocupările privind utilizarea pământului, cel mai de seamă bun național. Este astfel de menționat prevederea potrivit căreia în perioada 1981—1985 suprafața arabilă a țării va crește

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

(Continuare în pag. 17)

REDUCEREA COSTURILOR — ELEMENT DINAMIZATOR AL EFICIENȚEI

Unele aspecte ce se desprind din analiza pe ansamblul industriei
în semestrul I 1982

INTEGRATĂ ORGANIC în fronthul factorilor calitativi ai dezvoltării economico-sociale, activitatea de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, constituie — după modul cum este desfășurată — criteriul definitoriu al acțiunilor ce converg la creșterea eficienței economice, la sporirea rentabilității produselor și a masei de venit net obținută de întreprinderi și societate, la apărarea nivelului general al prețurilor din economie și implicit a standardului de viață.

Economii bănești pe baza ridicării gradului de gospodărire și valorificare a materiilor prime și energetice

ÎN SEMESTRUL I 1982 s-au obținut rezultate importante în domeniul reducerii costurilor și mai ales al cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Pe ansamblul industriei republicane s-au obținut economii de 2,3 lei la 1 000 lei producție marfă față de plan, iar la cele materiale de 6,8 lei. Pe această bază volumul de economii obținut se ridică la circa 6,4 mld. lei. Și-au îndeplinit planul și au obținut și economii peste prevederi la cheltuielile totale pe ansamblu, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Petrolului, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. La cheltuielile materiale, pla-

nul a fost îndeplinit, de asemenea, însemnate economii fiind realizate de Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică, Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții.

Din analizele efectuate de către organele Comitetului de Stat al Planificării în problemele costurilor de producție în cursul semestrului I a.c. la 12 centrale industriale și 20 de întreprinderi mari și mijlocii din economie, s-a desprins faptul că disciplina de plan în acest domeniu s-a întărit, sporind mult preocupările factorilor de decizie din unitățile economice pentru mobilizarea rezervelor și atragerea lor în circuitul economic. Sînt de remarcat în această direcție preocupările de la Centrala industrială de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică, Centrala de medicamente Iacuri și vopsele din București, Întreprinderea de vagoane Arad, Întreprinderea de construcții navale Drobeta-Turnu Severin și altele.

Totodată realizările pe semestrul I 1982 scot în evidență faptul că se acordă o mai mare atenție accentuării proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, îmbunătățirii structurii producției. Astfel la combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște schimbările structurale de producție au condus la economii de 43,7 lei 1 000 lei producție marfă; influențe favorabile asemănătoare au obținut și Centrala de morărit și panificație și altele.

Întărirea disciplinei de plan a costurilor

CU TOATE realizările obținute, în domeniul disciplinei de plan a costurilor de producție mai sînt încă neajunsuri ce se cer grabnic lichidate. Astfel, unele întreprinderi și centrale nu elaborează în mod corespunzător programele de reducere a costurilor, acestea nedevenind instrumente de conducere, de dirijare a activităților ce converg spre economisirea muncii sociale. Centrala industrializării cărnii, de exemplu, a subevaluat rezervele de care dispune, programul ce l-a întocmit fiind cu mult depășit de realitate. Prin reducerea consumurilor, valorificării și utilizării de înlocuitori, centrala a prevăzut economii de 26 mil. lei pe întregul an, în timp ce numai în trimestrul I 1972 s-au realizat, pe seama acestor factori, economii de circa 30 mil. lei.

Sînt și alte exemple din care rezultă o insuficientă evaluare a posibilităților existente pe linia reducerii costurilor de producție. Centrala pentru producerea și industrializarea sfelei de zahăr și-a elaborat un program în care a înscris 120 de măsuri fără însă a le evalua efectul economic; Centrala industrială siderurgică din Reșița nu a inclus în programul costurilor efectul economic al măsurilor de creștere a productivității muncii și de reducere a normelor de consum; Centrala de morărit și panificație a inclus în program o influență nefavorabilă din structura producției de peste 140 mil. lei, fără ca aceasta să fie justificată, respectiv fără un calcul de fundamentare corespunzător; Centrala industrială de prelucrări metalurgice București a elaborat un program cu un grad redus de acoperire

cu măsuri a sarcinilor de plan în timp ce realizările pe semestrul I a.c. au scos în evidență faptul că dispunea de rezerve mult mai importante, etc.

În domeniul disciplinei de plan a costurilor de producție se mai constată că unele centrale industriale nu au analizat corespunzător și nu au dimensionat judicios efortul de reducere a costurilor în funcție de potențialul tehnic, economic și uman al întreprinderilor, realizările scoțind în evidență abateri importante față de plan. Este cazul Centralei de utilaj chimic și rafinării București, Centralei industrializării laptelui, Centralei industrializării cărnii și altele. De asemenea, nu se întocmesc în toate cazurile calcule de fundamentare în structura elementelor primare a cheltuielilor de producție, ceea ce determină discrepante între modul cum se realizează cheltuielile totale față de cele materiale, respectiv un decalaj mare în raportul muncă vie — muncă trecută. Este cazul I.M.U.T. Moreni, I.M. Bacău, I.U.C. Turnu Măgurele, întreprinderilor județene ale industrializării laptelui din Argeș, Călărași, Dolj, etc.

Evident, aceste exemple sînt de natură a demonstra că în domeniul disciplinei pe plan a costurilor mai sînt multe de făcut în unitățile economice, că trebuie acordată mai multă atenție compartimentelor de costuri din întreprinderi și desfășurată o activitate preventivă, de calitate, în domeniul mobilizării rezervelor din toate unitățile economice.

Încadrarea strictă în normele de consum

INCADRAREA în normele de consum planificate constituie o condiție esențială a îndeplinirii planului costurilor de producție. Pe lângă importanța de ansamblu pentru balanțele materiale ale economiei naționale și îndeosebi pentru balanța energetică, disciplina normelor de consum condiționează, în fiecare unitate economică, modul de îndeplinire al producției nete și a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă. Din eșantionul unităților analizate s-a desprins faptul că, în general, se acordă o mai mare atenție soluțiilor tehnice și tehnologice menite să conducă la respectarea consumurilor materiale planificate. Cu toate acestea se mai înregistrează depășiri — uneori importante — a consumurilor, fapt ce afectează automat modul de îndeplinire a sarcinilor privind costurile de producție. La Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviște pe 5 luni 1982, depășirile de consumuri materiale au influențat negativ costurile cu 35,9 lei/1 000 lei producție marfă; astfel de

depășiri de consumuri s-au semnalat și la Centrala de utilaj chimic și rafinării București și la Centrala industrializării laptelui etc.

Respectarea normelor de consum depinde și de realizarea volumului și structurii producției. După cum se știe volumul și structura producției sînt factori hotărîtori în determinarea nivelului costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. La Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării București, la Centrala de industrializare a laptelui și altele, neîndeplinirea planului de producție a generat creșterea cheltuielilor convențional constatate pe unitatea de produs și implicit rezultate necorespunzătoare în îndeplinirea planului costurilor de producție. Iată de ce **realizarea producției fizice, a producției nete și a volumului producției marfă, condiționează practic îndeplinirea sarcinilor** și în domeniul costurilor de producție, al respectării normelor de consum.

Alături de acești factori un rol important în determinarea costurilor de producție îl au și **nivelul productivității muncii, raportul dintre cheltuielile directe și cele indirecte, cheltuielile neproductive** etc. Analizele desfășurate arată că, în cele mai frecvente cazuri, nivelul productivității muncii inferior planului, face ca în relația muncă trecută — muncă vie să apară discrepante care conduc la depășirea costurilor totale/1 000 lei producție marfă, că nu în toate cazurile s-a trecut la raționalizarea strictă a cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor precum și a cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație și a celor generale ale întreprinderii etc.

Desigur, cheltuielile materiale condiționează îndeplinirea planului producției nete și ca atare creșterea preocupărilor pentru reducerea lor este un fenomen pozitiv și explicabil. Totodată, se cere **concentrată atenția, în egală măsură, asupra nivelului costurilor totale**, deoarece acestea determină sporirea beneficiului întreprinderilor, a masei veniturii nete al societății și a resurselor pentru reproducție largită.

Întărirea disciplinei costurilor, promovarea metodelor evaluate de calcul și evidență, ar trebui să aibă ca obiectiv central reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă și sporirea pe această bază a rentabilității unităților economice. Costul total de producție rămîne astfel mereu un factor al actualității economice, ținînd seama de atributele pe care acest indicator sintetic — calitativ le poartă în dezvoltarea economico-socială a țării.

dr. Gh. ȘICA

director în Comitetul de Stat al Planificării

Din cronica întrecerii

PRODUCȚIA FIZICĂ PESTE PLAN

● La exploatarea minieră Șotînga, pe baza creșterii cu pînă la 12 procente peste plan a randamentelor pe post — cel mai ridicat nivel din ultimul deceniu —, ca și datorită organizării muncii în acord global, angajamentul anual asumat în întrecere a fost integral îndeplinit în cinstea sărbătorii de la 23 August. Ca urmare, pînă la 6 august a.c. au fost livrate termocentralei Doicești — principalul beneficiar al acestei exploatare — mai bine de 15 000 tone lignit peste prevederile de plan.

● Pe platforma Combinatului siderurgic Galați a fost consemnat un remarcabil succes: realizarea celui de-al 40-lea milion tone de laminate finite pline de la intrarea în funcțiune a primelor laminoare și pînă în prezent. Laminoriștii de pe platforma siderurgică gălățeană au fabricat suplimentar, de la începutul anului și pînă acum, circa 10 000 tone laminate finite pline, cele mai bune rezultate fiind obținute la laminorul de tablă groasă nr. 1 și la laminorul de benzi la rece.

● Întreprinderile producătoare de utilaj tehnologic din țară au realizat în plus față de plan în primele 7 luni ale anului, peste 36 tone utilaje, iar cele din domeniul mecanicii fine au obținut suplimentar o producție evaluată la peste 48 milioane lei. De asemenea, în cadrul unităților de electrotehnică și electronică au fost realizate, suplimentar prevederilor, mijloace de automatizare în valoare de circa 106 milioane lei și mijloace de tehnică de calcul de 52 milioane lei, în timp ce valoarea aparatajului electric de joasă tensiune realizat în plus, se ridică la 45 milioane lei, iar a celui de măsură și control la 54 milioane lei.

● Într-o singură zi a lunii august în unitățile chimice din județul Prahova alte 3 200 de tone de produse s-au adăugat la cantitatea suplimentară de substanțe chimice obținută în perioada scursă din acest an. Prin rezultatele obținute, se remarcă, rafinările de petrol din Cîmpina și Ploiești și Întreprinderea de anvelope „Victoria”-Florești, unități care, în condițiile valorificării superioare a materiilor prime și reducerii costurilor de fabricație, au încheiat primele 7 luni ale anului cu un spor de aproape 120 milioane lei la producția-marfă.

Dezbateri „R.E.”

ACCELERAREA PROCESULUI DE DIVERSIFICARE, ÎNNOIRE ȘI MODERNIZARE A PRODUCȚIEI (II)

CONTINUĂM în acest număr publicarea intervențiilor participanților la dezbaterile organizată de „Revista economică” cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R. pe tema: „Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției”.

Noile produse — o valorificare superioară a materiilor prime

ȚINÎND SEAMA de faptul că o bună parte din materiile prime se importă iar prețurile de achiziții ale acestora au crescut considerabil, în prezent, se impune, mai mult ca oricând, ca în planurile de cercetare-proiectare să se prevadă realizarea de noi produse și tehnologii care să încorporeze o cantitate redusă de materiale și cât mai multă inteligență tehnică. Concomitent, acestea trebuie să asigure în exploatarea consumurilor reduse de energie și materii prime, să fie funcționale, estetice, într-un cuvânt să satisfacă în tot mai mare măsură exigențele contemporane.

Aurel Popa : — „Combinatul de prelucrare a lemnului din Brașov are în profilul său de fabricație o gamă variată de produse, mobila deținând ponderea cea mai mare (peste 70% din totalul producției se exportă). Pentru a satisface cerințele de modă, utilitate-funcționalitate, confort și estetică, producătorii de mobilă, între care și noi, au fost obligați să creeze și să realizeze modele noi care să atragă cumpărătorii. În 1981 și mai ales în 1982 volumul produselor noi de mobilă a crescut simțitor, deținând peste 60% din totalul producției. Efectul acțiunilor de înnoire, de modernizare, este materializat, în primul rând, în acoperirea cu comenzi a sarcinilor de producție fizică și în special de export, iar, în al doilea rând, în valorificarea superioară a materiilor prime, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție. **Indicele de incorporare a masei lemnoase reprezintă 80 la sută**; circa 15 la sută se valorifică industrial în fabricile de PAL, PFL, celuloză, iar circa 5 la sută constituie combustibil pentru centralele termice. Mobila este proiectată în așa fel încât consumul pe milionul de lei să fie cât mai mic — în prezent circa 6—11 mc. Prin folosirea analizei valorii am ajuns ca toate produsele să se încadreze în prevederile normativelor în vigoare.

Acțiuni similare s-au întreprins și la alte produse, în special la scule pentru prelucrarea mecanică. În prezent s-au asimilat și introdus în fabricație

*) Prima parte a dezbaterii a fost publicată în nr. 31 al „Revistei Economice”.

peste 350 tipodimensiuni care înainte se importau; acum ele sunt livrate tuturor întreprinderilor din ministerul nostru, acțiune ce a avut ca efect economic **reducerea importurilor la aceste produse cu circa 500 mii \$ anual**. Introducerea noilor produse a condus la un spor de beneficii de peste 500 mii lei, la reducerea consumurilor de combustibil și energie cu peste 40 la sută față de normele de consum și cotele planificate în acest an.

Unele segmente de piață sunt însă insuficient acoperite. Este vorba, de exemplu, de bunurile de consum din lemn (în afara mobilei) pe care nu reușim să le aducem pe piață la nivelul solicitărilor populației. În acest domeniu nici studiul pieței nu se ridică la nivelul posibilităților și în consecință nici nivelul înnoirii producției nu este spectaculos”.

Lucian Voineag : — „Pentru unitățile din industria ușoară înnoirea și modernizarea produselor reprezintă, mai mult decât în alte domenii, o preocupare prioritară, determinată, pe de o parte, de caracterul sezonier și fluctuațiile mari în linia modelului, iar pe de altă parte de necesitatea diversificării continue a sortimentelor de mărfuri oferite consumului. Aceasta se manifestă și în ponderea relativ mare a produselor noi în totalul producției. Astfel, în unitatea noastră în 1981 numărul produselor noi și reproiectate a fost de 800, iar în acest an peste 40 la sută din valoarea producției o vor reprezenta sortimentele noi. **Numai în primul trimestru din 1982 au fost introduse în producție peste 200 de asemenea produse**. Activitatea de creație este strins legată și de materia primă pe care o avem la dispoziție. Ideea pe care se merge este aceea de a **folosi cât mai mult și eficient materia primă indigenă și de a găsi noi resurse nevalorificate până în prezent**. În ultima perioadă, colecțiile pentru piața internă și externă, cuprind mostre de produse realizate din materii prime indigene și materiale refolosibile. Aceasta a necesitat, bineînțeles, o reorientare a cercetării și proiectării în domeniul produselor noi, dar în același timp și modernizarea proceselor tehnologice.

În general, pentru utilizarea materiilor prime există soluții la toate genurile de țesături pentru costume, paltoane, pardesii, dar proiectarea nu a găsit încă cele mai bune forme de prezentare a noilor produse. De aceea, socot că **trebuie mers mai mult pe ideea ca încă din faza de proiectare tipul de materie primă, respectiv finetea firului, tehnologia de țesere, de finisare să fie astfel gândite încât să se imbine într-un proces tehnologic eficient și care să răspundă atât**

indicatorilor de calitate, cit și celor de eficiență.

În acest context menționez faptul că în ultima vreme am realizat o gamă de produse folosind unele materii prime până nu de mult neutilizate. Este vorba de pieptănătura sută la sută lână obținută de la filaturile pieptănate. Este o fibră foarte scurtă, care producea ne cazuri industriei și care nu se folosea. Am găsit aici câteva soluții. Astfel, pentru înobilarea țesăturilor s-au creat niște fire de efect din această pieptănătură care se adaugă în țesătură. S-au creat cu astfel de fire, cel puțin zece articole apreciate atât pe piața internă cit și la export.

Resturile de fire de țesături din întreprinderea noastră se utilizau foarte puțin. În prezent s-au găsit câteva soluții foarte eficiente și pentru acestea. Unele din ele, spre exemplu, sunt folosite drept suport pentru covoare, care în ultima perioadă de timp se importă. Am realizat un fir pe sistemul clasic, însă i-am adăugat un suport de filament chimic care reprezintă 5 la sută din masa firului. Firul astfel obținut înglobează 70—75 la sută material refolosibil pentru care nu se găsește o soluție de întrebuintare. Pentru viitor socotim necesar ca **Institutul de cercetări textile să-și lărgească investigațiile în vederea găsirii de soluții pentru o valorificare mai eficientă în produse utile a materialelor nefolosibile din poliester în amestec cu lână sau bumbac**. Aceasta ar conduce la valorificarea unor cantități mari de materiale refolosibile, acoperindu-se mai bine cererile pieței”.

Elena Gavrilă : — „Sîntem confrunțați permanent cu probleme de înnoire a producției, cu încadrarea în cerințele modei etc. Efortul nostru este orientat spre **valorificarea cit mai eficientă a materiilor prime ce le avem la dispoziție, concomitent cu satisfacerea în condiții optime a exigențelor cumpărătorilor**. În prezent, diverse colecții sînt alcătuite din mostre realizate din fire amestec cu poliester, PNA, viscoză etc., fără a diminua caracteristicile fizico-chimice, funcționale și de aspect ale produselor și aducînd unele elemente de noutate în ceea ce privește linia de confecție. Am perfectat de acum unele comenzi din aceste produse. În timpînăm însă greutatea pentru că aceste **confecții nu au prețurile aprobate**. Modelul l-am prezentat cu prețul informativ, dar clienții din țară și externi doresc să știe exact cit vor plăti pe produsul respectiv. Am intervenit la factorii de drept, dar acțiunea de stabilire a prețurilor este încă mult prea înceată, ceea ce conduce la situația de a nu încheia contracte pentru desfășurarea produselor la nivelul posibilităților”.

Reducerea importurilor — o preocupare majoră

Dorin Gagionea : — „Noi sîntem cea mai mare întreprindere de coloranți din țară, producînd în prezent peste 500 de sortimente de coloranți destinați îndeosebi pentru industria textilă. La sfîrșitul anului 1980, peste 30 la sută din producție reprezintă produse noi și modernizate, iar în momentul de față ponderea acestor produse s-a dublat. **În cincinalul trecut am asigurat industriei ușoare 88 de sortimente noi de coloranți, care ar fi costat țara, dacă nu le asimilam, aproape 54 milioane de dolari.** Pentru aceasta însă întreprinderea a fost obligată să importe intermediarii necesari în valoare de 10,4 milioane de dolari, plus coloranți de nuanțare. Efortul nostru se îndreaptă acum spre renunțarea treptată la unele importuri de completare. În acest sens, prin Centrul de cercetare din cadrul Centralei de medicamente București, cît și pe plan local, se depun eforturi susținute în vederea asimilării unui număr cît mai mare de coloranți. Menționez că unitatea noastră nu a cumpărat nici o licență în materie de coloranți, totul este de concepție românească.

Evident, în activitatea de diversificare și înnoire a producției ne-am lovit și de o serie de greutăți. Acestea sînt legate de modul cum unii beneficiari interni — îndeosebi întreprinderile de industrie ușoară — înțeleg să colaboreze în asigurarea diferiților coloranți. De multe ori, fără a cunoaște posibilitățile întreprinderii noastre, unele unități din industria ușoară solicită coloranți din import, cu toate că nuanțe apropiate pot fi asigurate pe piața internă. **Este cazul, ca beneficiarii interni să consulte mai mult cataloagele și prospectele ce le oferim și să-și adapteze nevoile de coloranți la posibilitățile noastre.** Se vor realiza astfel însemnate economii de valută.

Ioan Ciocan : — „Unul din produsele noastre mult solicitat de beneficiari îl reprezintă schimbătorii de ioni necesari pentru tratarea apei în cadrul termocentralelor și grupurilor termice din cadrul combinatelor și întreprinderilor industriale. Prin lărgirea gamei de schimbători de ioni, ca efect direct al eforturilor colectivului nostru de cercetare și proiectare, am reușit să satisfacem în bună măsură necesitățile centralelor termice, urmînd ca pînă la sfîrșitul cincinalului să producem peste 90 la sută din necesarul de schimbători de ioni. Prin aceasta vom asigura și reducerea cu aproape 17 milioane dolari și 20 milioane ruble a importului de asemenea produse. În prezent sînt în curs de elaborare tehnologiile și rețele pentru schimbătorii de ioni pentru metalurgia nucleară.

În procesul realizării schimbătorilor de ioni există o serie de intermediari pe care trebuie să-i producem noi, pornind de la alte materii prime din țară; aceasta ne creează însă greutăți și cheltuieli. În această situație se află, de pildă, clordimetilul, pe care trebuie să-l producem din acid clorhidric gazos într-o soluție de formol. Aducem acidul clorhidric de la o întreprindere clorosodică — pentru o tonă de clordimetil se folosesc 6 tone de acid clorhidric.

Pentru a-l degaza ne sînt necesare alte trei tone de acid sulfuric. Lucrul acesta ar putea fi simplificat, și astfel s-ar putea preîntîmpina cheltuirea unor importante fonduri bănești prin efectuarea întregului proces de obținere a clordimetilului la Combinatul chimic Rîmniceu Vilcea. Dealtfel, cei de aici obțin acid clorhidric gazos, care corespunde nevoilor noastre. Am mai ridicat problema aceasta în cadrul ministerului, am fost înțeleși la început, dar știți, cînd trebuie să se înfăptuiască propunerile, treburile se tîrăgănează, și astfel se cheltuiesc fără rost milioane de lei. Consider că este nevoie de o mai operativă decizie din partea forurilor tutelare la propunerile pe care le fac, în mod judicios, întreprinderile“.

Aurel Popa : — „De o deosebită importanță în acțiunea de diversificare și modernizare a produselor este și asigurarea continuității procesului înnoirii mijloacelor proprii de producție ca o parte componentă a activității economice a întreprinderii. În acest context acțiunea de autoutilare și-a dovedit din plin eficiența, în sensul că a condus la o mai bună fructificare a inteligenței proprii și realizarea de mașini și utilaje care practic se aduceau din import. **Valoarea acestor mașini și utilaje realizate în acest an prin efort propriu reprezintă 4,5 milioane lei și se concretizează în: mașini și utilaje pentru mecanizarea principalelor operații de fabricarea mobilei; mașini și dispozitive pentru asigurarea modernizării prin mecanizare a operațiilor de manipulare și transport; scule pentru prelucrarea mecanică a lemnului precum și dispozitive și verificatoare necesare pregătirii fabricației atît în secția de scule cît și pentru alte produse din producția fizică a combinatului.** Agregatele și mașinile realizate pentru fabricile combinatului în 1983 vor fi produse în serie și pentru alte combinate, cum sînt: agregate de hidrosablaj și agregate de furniruit pe cant, instalație complexă de manipulare mecanică în magazii pe verticală și orizontală a mobilei ambalate și încărcate în vagoane etc.

Întrucît prin acțiunea de autoutilare s-au realizat atît în unitățile brașovene cît și în cele din întreaga țară o paletă largă de mașini și utilaje, se simte nevoia creării unui cadru organizat de informare atît pe ramuri de producție cît și pe întreaga economie asupra tuturor acestora. S-ar evita astfel eforturile de cercetare și proiectare, cheltuirea unor fonduri bănești, și s-ar accelera posibilitatea de realizare a mașinilor și utilajelor specializate necesare.

Perfecționarea mecanismului de cooperare interuzinală

GRADUL DE ÎNNOIRE și modernizare a producției, ritmicitatea și eficiența acestui proces depind într-o măsură importantă și de modul în care se desfășoară mecanismul cooperării între întreprinderile de produse finale și cele de componente. În foarte multe cazuri calitatea pieselor și subansamblelor livrate, asigurarea la vreme a acestora au constituit factori determinanți ai reușitei modernizării și asimilării de produse noi. Cum funcționează meca-

nismul cooperării interuzinale și care sînt perspectivele perfecționării lui?

Ion Popescu : — „Pentru acest an și 1983 avem cuprinse în planurile tehnice peste 250 de poziții, care într-o formă sau alta reprezintă produse noi sau modernizări ale celor existente. Finalizarea acestora este în anumite cazuri incertă pentru că o serie de subansamble fie că nu sînt asimilate de furnizorii noștri, fie că nu s-a găsit încă o soluție eficientă de realizare. Ca să dau un exemplu m-aș referi la produsele din masă plastică și cauciuc pentru carburatoare pe care le-am solicitat M.I.Ch. și care nici pînă în prezent nu se execută. Am încercat pe cont propriu să realizăm aceste produse dar nu am reușit. Am apelat la colegii noștri din chimie dar fără rezultat. Și, în această situație, sîntem nevoiți să executăm plutitoarele carburatoarelor tot din alamă cositorită (scumpă și care impune multă muncă) în loc de masă plastică. Pierderea este mare nu numai pentru întreprindere, ci și pentru economia națională.

Exemple de acest fel pot fi date și în domeniul metalurgiei (barele subțiri din alpaca pentru carburatoare, șirme subțiri din oțel inox și bronz fosforos pentru diferite filtre și care vin din import), industriei forestiere (hîrtia filtrantă) etc. Ce aș dori să se rețină? Că pentru a realiza cu adevărat un proces de înnoire a producției cu bătaie lungă, este necesară o mai bună corelare a acestuia la nivel central, precum și o mai strînsă colaborare între diferitele ramuri, subramuri și unități“.

Mihail Climescu : — „Unitatea pe care o reprezintă realizează toate compresoarele pentru mijloacele auto și pentru tractoare în cadrul unui program de cooperare cu unitățile beneficiare. Deci, pentru întreprinderile de montaj final noi sîntem un furnizor de componente. Numai că, la rîndul nostru, sîntem confrunțați, de asemenea, cu o serie de amînări, tergiversări din partea subfurnizorilor cu care cooperăm. De exemplu, în momentul de față, pornind de la o licență cu două tipuri de compresor, avem în producție 19 tipuri de compresoare asimilate și încă două în curs de însușire. Pentru realizarea lor sîntem nevoiți să apelăm la subfurnizorii noștri pentru o serie de repere. Aceștia la rîndul lor, în funcție de volumul cererii, de nivelul productivității muncii și eficienței în producția onoră sau altora din reperele solicitate amînă adesea comenzile noastre în favoarea altora mai economicoase. Se amînă astfel, în unele cazuri, nepermis de mult termenul de livrare a componentelor contractate, fapt ce are implicații nepermise asupra respectării termenelor de livrare a produselor finale. Această activitate, după părerea mea, nu este suficient de bine organizată la nivelul economiei. Diferitele neajunsuri s-ar putea evita dacă la stabilirea prevederilor de plan s-ar ține seama și de necesitatea planificării cu sarcini concrete a colaboratorilor pentru diferite repere și subansamble, a nivelului cos-

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

(Continuare în pag. 21)

Materialele refolosibile: recuperare + valorificare = economii de resurse

ATRAGEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile, pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe, bunurilor de folosință îndelungată și de uz personal uzate, ca și gospodărirea lor cu maximă eficiență au în perioada actuală o importanță deosebită. „Să ne preocupăm, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, de recuperarea și refolosirea într-o măsură mai mare a materialelor din diferite domenii de activitate. Să acționăm cu toată fermitatea pentru recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor, ceea ce va avea o influență importantă în asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale“.

Preocupările în acest domeniu cit și rezultatele obținute până acum în județul Galați sînt evidențiate prin economisirea unor cantități importante de materii prime, reducerea consumurilor energetice, diminuarea efortului valutar al țării pentru diferite importuri etc. Sarcinile de plan și angajamentele asumate pentru anul 1981 au fost realizate și depășite la majoritatea materialelor refolosibile (oțel și fontă 2 mil. tone, cupru 839 tone, alamă 377 tone, bronz 1128 tone, plumb 566 tone, zinc 1025 tone, aluminiu 522 tone, peste 2900 tone hirtie și 136 tone textile etc.). Rezultate deosebite au fost obținute și pe linia asimilării, prin forțe proprii, a unor utilaje, subansamble, piese de schimb, cit și a recondiționării acestora. Astfel, în anul 1981 s-au asimilat cu forțe proprii și în colaborare cu alte unități din județ aproape 1000 de utilaje, subansamble și piese de schimb în aproape 3900 tipo-dimensiuni, totalizînd o valoare de peste 70 milioane lei. La aceasta se mai adaugă rezultatele înregistrate pe linia producerii și recondiționării subansamblelor și pieselor de schimb provenite din țară și o bună parte din import în valoare de 1,3 miliarde lei, din care 400 mil. lei piese noi asimilate și recondiționate, adică peste 31,5 la sută din volumul total produs.

În ceea ce privește energia și combustibilul, pe ansamblul județului, în anul trecut, s-a obținut o economie la repartiția de energie electrică de peste 118 mii MWh. La Combinatul siderurgic, unitate cu pondere în economia județului, unde sînt recuperate și folo-

site gazele de cocs și de furnal, se preconizează termoficarea platformei industriale a unei cantități de energie pentru asigurarea apei calde necesare în municipiul Galați, dezvoltarea întreprinderii de sere, amenajarea unei crescătorii piscicole intensive de mare randament și înaltă productivitate pe valea Cătușii. Acestea sînt numai câteva din preocupările și rezultatele obținute pe linia recondiționării, a reciclării materiilor prime, materialelor, pieselor de schimb, economisirii combustibilului și energiei, aria și sfera fiind mult mai largă, mai complexă îmbrăcînd o gamă diversificată de acțiuni, măsuri și rezultate.

CEEA CE s-a obținut pînă acum, însă, nu reflectă în totalitate potențialul de care dispune fiecare unitate administrativ-teritorială, economică, socială etc. La unele resurse, planul pe anul trecut și pe primele două luni ale acestui an nu a fost îndeplinit. Subliniem faptul că la hirtie nerealizarea a fost de peste 1100 tone, iar în primele două luni de peste 40 tone; la textile s-a înregistrat o rămînere în urmă de peste 150 tone care echivalează cu 55 la sută, la care se adaugă unele restanțe la zinc etc. Aceasta impune din partea fiecărui colectiv, a factorilor de decizie, adoptarea unor măsuri operative, eficiente, acțiuni concrete pentru recuperarea și valorificarea complexă a resurselor disponibile, intervenții ferme pentru recondiționarea pieselor și subansamblelor etc., ceea ce va avea o influență pozitivă în asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale pe anul 1982.

Pornind de la experiența acumulată, de la cerințele tot mai mari care se pun în acest domeniu, la nivelul județului a fost stabilit un amplu program de măsuri care să asigure condițiile necesare realizării în întregime a planului pe acest an și chiar depășirii lui. Dintre acestea se desprind, prin importanță și eficiență, următoarele:

● **reinventarierea în fiecare unitate economică, administrativ-teritorială, instituție social-culturală, inclusiv în gospodăriile populației de la orașe și sate, a tuturor categoriilor de materiale recuperabile, piese de schimb, ansamble și subansamble, combustibili și resurse energetice, astfel încît să se cunoască permanent cantitatea și calitatea acestora, în vederea utilizării sau redistri-**

buirii în alte unități. În acest scop s-a trecut la organizarea acestei evidențe, urmînd să se editeze un catalog la scara județului cu precizarea caracteristicilor calitative și dimensionale ale materialelor și stabilirea unor tehnologii moderne pentru valorificarea lor;

● **intensificarea activității de recuperare și preindustrializare a unor cantități însemnate (peste 500 mii tone) de materiale refolosibile feroase acumulate în decursul anilor pe platforma combinatului siderurgic, stabilirea prin unitățile de specialitate a unor tehnologii moderne de dezmembrare a scoarțelor, oalelor de turnare, lingourilor și lingotierelor etc.; urgentarea începerii și punerii în funcțiune a noii investiții de la Smîrdan și dotarea ei cu utilaje moderne pentru prelucrarea acestor resurse; accentuarea activității de recuperare și sortare a oțelurilor aliate și înalt aliate în vederea înlocuirii în șarjele de oțel a elementelor de aliere procurate din import; extinderea activității de dezmembrare, sortare și șarjare a materialelor metalice refolosibile în centrele și punctele de colectare și dotarea acestora cu utilaje adecvate în scopul prelucrării prin forțe proprii a unei cantități cu cel puțin 20 la sută mai mare ca în anul 1981;**

● **diversificarea și perfecționarea unităților de colectare și valorificare prin organizarea sistemului de colectare aproape de locul unde se produc resursele recuperabile, realizarea unor puncte volante, mobile și fixe, îndeosebi pentru hirtie și cartoane, unde activitatea nu este bine organizată etc.;**

● **efectuarea unor analize temeinice a parametrilor de eficiență economică în care readucerea pe același circuit a materialelor refolosibile este justificată din punct de vedere economic, respectiv stabilirea limitelor optime pînă la care se poate admite refolosirea și reutilizarea în același scop a materialelor respective, a pieselor de schimb și subansamblelor, a combustibilului, energiei, după care ele să fie redistribuite pentru realizarea altor valori de întrebuințare. Analizarea posibilităților de sistematizare energetică a platformelor industriale prin concentrarea surselor din întreprinderile mici în centrale termoelectrice dotate cu utilaje care să asigure randamente energetice sporite și diminuarea consumurilor de resurse energetice primare;**

● **industria mică, unitățile de cooperatie de producție, achiziții și desfacere ale cooperatiei meșteșugărești să-și concentreze mai mult activitatea pe resursele refolosibile din județ, pe colectarea tuturor bunurilor uzate de la populație care pot fi recondiționate în vederea producerii de noi bunuri materiale.**

RECICLAREA tuturor materialelor refolosibile, pieselor, ansamblelor și subansamblelor, combustibilului și energiei etc., prin modalități practice, eficiente este menită să contribuie la o mai judicioasă gospodărire a resurselor. La acoperirea în condiții mai bune a cerințelor economiei naționale, ale consumatorilor.

dr. M. St. DOBROȚĂ

vicepreședinte al Consiliului județean
de control muncitoresc al activității
economice și sociale Galați

RELAȚIA PLAN — CONTRACT, O PROBLEMĂ COMPLEXĂ

OPINIILE specialiștilor sînt unanime în a aprecia că relația plan-contract reprezintă o problemă deosebit de complexă. După părerea mea, aprecierile în acest sens trebuie să pornească de la o analiză temeinică a reglementărilor în vigoare și ținînd seama de experiența acumulată în practică.

Ce relevă o radiografie a interdependențelor existente ?

POTRIVIT actualelor reglementări — Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României și Legea contractelor economice — **interdependența dintre plan și contract** apare astfel:

- pe baza planului cincinal — ale cărui sarcini se stabilesc pe întreaga perioadă și pentru fiecare an — se încheie contracte ferme pentru consumul intern, iar pentru export și import se încheie contracte ferme, contracte cadru, contracte de lungă durată, convenții, acorduri, acțiuni de cooperare în producție și alte forme de cooperare economică internațională;

- prevederile planului anual — stabilite în planul cincinal — se actualizează cu 6 luni înainte de începerea executării planului. Totodată, se adaptează și sarcinile din planul cincinal pentru anul următor;

- pe baza actualizării planului anual — respectiv a adaptării planului pentru anul următor — se iau măsurile necesare pentru definitivarea contractării producției din anul de plan și, respectiv, a adaptării contractelor pentru anul următor.

Lăsînd la o parte implicațiile acestei metodologii — la care mă voi referi ulterior — reținem că **elementul primordial este planul și că asupra contractului se acționează numai după ce s-a operat asupra planului**. Într-adevăr logic vorbind, sînt de părere că fiecare contract reprezintă un angajament între părți făcut pe baza unor repartiții emise de către coordonatorii de bilanță care, la rîndul lor, sînt obligați să respecte resursele și destinațiile din bilanțele sintetice aprobate — prin planul de stat sau de alte foruri, conform no-

menclatorului. Coordonatorii de bilanță pot modifica repartițiile emise numai cînd această măsură este consecința unor modificări prealabile în planul național unic sau pe baza deciziei M.A.C.F. în cazul în care lipsa de resurse ar periclita îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională, ceea ce echivalează cu modificarea unor sarcini de plan.

Experiența arată că, an de an, fenomenul se petrece în același fel: se actualizează planul începînd de la întreprinderi pînă la C.S.P. unde se corelează propunerile în concordanță cu posibilitățile și necesitățile economiei, după care se supune spre analiză și aprobare forurilor legale. După aprobare, urmează elaborarea bilanțelor analitice — conform planului actualizat — după care se emit repartiții pe baza cărora se încheie sau se actualizează contractele. Deci și practica — destul de îndelungată — demonstrează că în sistemul de planificare centralizată nu poate să contracteze cine vrea, cu cine vrea și cît vrea, ci trebuie să contracteze cota care i se alocă prin plan și de la furnizorul rezultat din calculele de optimizare, elemente prevăzute în repartiții, dar numai după aprobarea cifrelor de plan. Așadar, și din experiență rezultă că modificarea contractului este o consecință a modificării prealabile a planului, deci **primordialitate are planul**. În acest context apreciez că sistemul actual de corelare a planului cu contractul este susceptibil de perfecționare. Și iată în ce sens.

În primul rînd, să analizăm utilitatea unui contract intern pentru anul 1984 — așa cum am luat exemplul anterior — care, de la încheiere pînă la aplicare, s-ar modifica cel puțin de două ori. Ce valoare are pentru fundamentarea planului unui producător un contract care poate fi modificat de organul de sinteză numai cu cîteva luni sau chiar zile înainte de începerea anului de aplicare? Este evident că valoarea unui astfel de contract este, practic, de natură pur orientativă. Ca urmare, cînd începe mecanismul actualizării planului anual, unitățile își calculează necesarul de aprovizionat pe baza proiectului planului de producție și a normelor de consum, în corelație relativă cu contractele făcute

pe baza datelor din cincinal pentru anul de plan respectiv.

De altfel, este cazul să menționăm că, pînă în prezent, din analizele pe care le-am întreprins rezultă că încă nu s-au încheiat contracte interne pentru un cincinal întreg. De regulă, acestea s-au încheiat pentru anul de plan, iar cîteodată și pentru anul următor. Așa s-a procedat în industria chimică de exemplu, în anul 1979, cînd s-au emis repartiții pentru cota anului 1981 și s-au încheiat contracte la nivel de an — fără defalcare pe trimestre. După aceea, în anul 1980, cînd s-a actualizat planul pentru anul 1981, au apărut modificări substanțiale la unele produse de bază, așa că vechile cote, respectiv contracte, au rămas fără utilitate. Spre exemplificare, voi menționa evoluția cotelor de cauciuc sintetic și natural pentru anul de plan 1981, de la planul elaborat în anul 1979 la cel actualizat în anul 1980. Luînd cotele alocate în anul 1979 pentru anul 1981 ca 100%, cele alocate în 1980, deci la actualizare, se prezintă — pentru cîteva consumatori de bază — ca în tabelul prezentat.

Cote alocate în anul 1979
pentru 1981 = 100

Beneficiari:	Cote pentru 1981 alocate în 1980 (%)	
	cauciuc sintetic	cauciuc natural
M.I.U.	94	84
M.I.C.M.	104	90
M.I.Ch.	75	71
din care:		
C.I.P.C.M.P.	74	69
C.U.P.S.I.C	108	120
C.I.M.C.C.L	109	77
C.I.R.P.	28	—

În asemenea situație, este de la sine înțeles că ce era valabil în anul 1979 pentru 1981 s-a modificat de fond în anul 1980. Și asemenea situații apar, din informațiile culese, în general, la majoritatea produselor de bază.

Mai mult decît atît, apar modificări în cote chiar în cursul semestrului premergător anului de plan, adică între data actualizării planului prevăzută de lege — cu 6 luni înainte de începerea

anului de plan — și data aplicării. De exemplu, pentru anul 1982, între planul actualizat la 15 iulie 1981 și cel re-actualizat la 15 decembrie 1981, cota de cauciuc sintetic a M.I.U. a crescut cu 2%, iar cea a M.I.Ch. s-a redus cu 3%, ceea ce a impus ca, pînă la 31 decembrie 1981, să se modifice unele contracte al căror termen de finalizare fusese data de 30 noiembrie 1981. Asemenea situații au fost și la alte produse și, din cauza volumului mare de lucru, modificarea contractelor a putut fi terminată abia în luna martie 1982.

Un alt aspect al utilității contractului încheiat pe baza cifrelor din cincinal constă în aceea că acesta conține date de livrări numai la nivel de an. Defalcarea pe trimestre și luni, cu stabilirea termenelor precise de livrare, se face abia după actualizarea planului pentru anul în curs, adică în semestrul II al anului premergător anului de plan. La defalcarea cotei anuale pe trimestre, apar situații cînd relația de transport (furnizor—consumator) rezultată din calculele de optimizare la nivel de an nu mai corespunde integral pe trimestre — din cauza imposibilității corelării pe economie a datei reviziorilor furnizorilor cu cele ale beneficiarilor — ceea ce impune modificarea contractului, chiar dacă nu ar fi apărut nici o modificare pe total cotă.

Cum poate fi diminuat costul activităților precontractuale ?

DACĂ ȚINEM seama că orice contractare, adaptare sau actualizare costă cel puțin 10 lei pentru un contract — valoarea hîrtiei, a optimizării transportului, poștă, telefoane, deplasări pentru rezolvarea de neînțelegeri etc. — și raportăm această sumă la numărul foarte mare de contracte, rezultă cheltuieli — evitabile după părerea mea — de sute de mii și chiar milioane de lei avînd în vedere că singurul contract pe care părțile pot conta este cel încheiat după ultima actualizare a anului de plan și în care sînt prevăzute cantitățile pe sortimentele care se livrează efectiv, cu defalcarea cotei anuale pe trimestre și luni și cu precizarea termenelor de livrare.

Avînd în vedere întregul mecanism metodologic prezentat, precum și primordialitatea planului asupra contractului, se pune o întrebare firească: **cum pot fi evitate cheltuielile făcute cu încheierea unor contracte dintre care multe se modifică pe parcurs?** Personal, apreciez că neajunsurile semnalate au la bază o înțelegere nejustă a corelației dintre plan și contract, care constă în aceea că se scapă din

vedere dependența permanentă a contractului de plan. Se uită că contractul devine cu adevărat ferm — adică să aibă termene certe de livrare, iar partea care nu-l respectă să suporte penalități — numai după ce are la bază un plan anual actualizat și aprobat de forurile legiferate. Nimeni nu poate fi acționat la arbitrajul de stat pentru faptul că nu a respectat, în anul 1981 de exemplu, contractul încheiat — la nivel de an — pe baza cifrelor de plan din anul 1979. Dar dacă nu respectă contractul adaptat pe baza planului pe anul 1981, actualizat în 1980 — cu care ocazie s-au stabilit sarcinile pe trimestre și s-au fixat termene precise de livrare —, atunci partea care nu-și execută obligațiile asumate dă-torează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Ca urmare, apreciem că **rolul hotărîtor îl are planul actualizat — după lege, cu 6 luni înainte de începerea executării.**

În scopul eliminării unor substanțiale cheltuieli inutile, al economisirii forței de muncă **propun :**

1 contractul ferm privind livrarea de produse să se încheie pe baza repartițiilor emise după elaborarea balanțelor analitice — respectiv a programelor de fabricație și a calculelor de optimizarea transporturilor — care, la rîndul lor, au la bază sarcinile rezultate din planul național unic anual, actualizat, adoptat de Marea Adunare Națională și desfășurat, pe titularii de plan, prin decret al Consiliului de Stat.

2 balanțele sintetice — la nivel de an — elaborate în cincinal să îndeplinească și funcția de contract-cadru, în sensul că, atîta timp cît nu se modifică, acestea stabilesc sarcini de producție, livrare, import, export etc., față de care ministerele vizate sînt obligate să ia măsuri pentru aducerea lor la îndeplinire atunci cînd va sosi anul de plan. Contractul-cadru, respectiv balanța sintetică, stabilește sarcina de livrare de la un minister la altul : care anume întreprindere va livra produsul — sortimentul —, cui anume și la ce termene în cursul anului de plan, urmează a se preciza prin contractul ferm după actualizarea planului pentru anul de plan în cauză. În acest mod, s-ar putea economisi o importantă cantitate de muncă.

Avînd în vedere diversele păreri care există în prezent în problema tratată, apreciez că ar fi utilă o discuție amplă cu participarea specialiștilor din toate domeniile și de la toate nivelurile, pentru clarificarea tuturor aspectelor corelației : plan—contract, problemă deosebit de importantă și actuală.

Cornel SUCIU

Din cronica întrecerii

PRODUSE ÎN PREMIERĂ PE ȚARĂ

● *In perioada parcursă din acest an preocuparea specialiștilor din unitățile industriale ale județului Olt pentru diversificarea producției s-a soldat, cu lansarea în fabricația de serie a peste 350 de produse noi, caracterizate prin performanțe tehnico-funcționale superioare. La Întreprinderea de prelucrare a aluminiului din Slatina, de pildă, au fost realizate țevi laminate din aliaje foarte dure, pe bază de aluminiu, care au proprietăți fizico-mecanice identice cu cele obținute din oțel.*

● *De curînd în cadrul întreprinderii „1 Mai” din Ploiești au fost asimilate în producția de serie 10 noi tipuri de sape de foraj cu trei conuri echipate cu lagăre de alunecare, realizate din aliaje speciale. Aceste lagăre care suplînesc lubrifianții au o perioadă mult mai lungă de funcționare în comparație cu lagărele pe bază de rulmenți. Eficiența economică a noului produs este dată de realizarea unor viteze de foraj de două pînă la patru ori mai mari, estimîndu-se că, pînă în anul 1985, se va obține o reducere a cheltuielilor de foraj de peste 130 milioane lei, concomitent cu sporirea aportului valutar, prin exportul noulor sape de foraj, cu aproape o jumătate de miliard lei.*

● *Cel de-al treilea petrolier de 150 000 tdw „Biruința” lansat la apă în cursul lunii iulie, la Șantierul naval din Constanța, este primul vas gigant al flotei noastre comerciale echipat cu tablou de distribuție de fabricație românească. Reprezentînd o premieră națională, noul produs a fost realizat de Întreprinderea mecanică navală din Galați, constituind o veritabilă centrală automată care asigură concomitent comanda propriu-zisă, protecția și funcționarea complet automatizată a grupurilor Diesel — generatoare cu o putere totală de 4 380 kvA.*

Tabloul principal de distribuție a energiei, instalat pe petrolierul „Biruința”, este alcătuit din 14 secții, în lungime totală de 15 metri. Deși este cel mai mare din seria unor astfel de produse fabricate de întreprinderea gălățeană, el este deservit doar de un singur operator, centrala putîndu-se autoconduce timp de 4 ore.

*Revoluția agrară — un complex proces tehnic,
organizatoric, economic și social*

PREOCUPĂRI ACTUALE ȘI DE PERSPECTIVĂ ÎN DOMENIUL GRIULUI ȘI ORZULUI

GRÎUL ȘI ORZUL reprezintă — atît pe plan mondial, cît și în țara noastră — cereale de bază pentru satisfacerea necesarului de hrană a populației, folosite fie direct, sub formă de produse panificabile (paste făinoase), fie în hrana animalelor (în special orzul). Dintre cele 43 de țări cultivatoare de grâu menționate în anuarul F.A.O., România se află — în ceea ce privește suprafața cultivată — pe locul 12, iar la orz pe locul 18.

Analizînd producțiile realizate la noi, se constată că ele nu sînt pe măsura marilor eforturi depuse de către statul nostru socialist. Nu este însă mai puțin adevărat că în ultimii ani s-au făcut progrese demne de luat în considerare. Dacă în intervalul 1934—1938 se obțineau în medie, de pe cele aproape 2,6 milioane ha cultivate cu grâu, numai 1 030 kg/ha, încă în anul 1965 producția medie recoltată de pe suprafața de circa 3 milioane ha a ajuns la 1 990 kg/ha. Dezvoltarea agriculturii în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. s-a resimțit și pe planul producției de cereale, care a marcat o cotitură hotărîită spre intensivizare. Astfel, între anii 1970—1980, cînd suprafețele au oscilat între 2,3 și 2,4 milioane ha, s-au înregistrat producții medii net superioare: 2 820 kg/ha în 1977, 2 710 kg/ha în 1978 (iar în 1979 — din cauza condițiilor climatice nefavorabile — 2 203 kg/ha); în 1980 pe cele 2 279 400 ha cultivate cu grâu și secară producția medie a fost de 2 840 kg/ha. La orz, producția realizată în medie pe cele 839 200 ha cultivate în perioada 1934—1938 era de circa 720 kg/ha. Ulterior, producțiile scăzute (determinate de practicarea unor cultivări și tehnologii necorespunzătoare) au determinat diminuarea treptată a suprafețelor, ajungîndu-se în anul 1965 la 232 800 ha; odată însă cu apariția unui material biologic superior, cu îmbunătățirea tehnologiilor de cultură, au crescut nu numai suprafețele, ci și producțiile medii realizate pe unitatea de suprafață. În 1978, pe suprafața de 722 400 ha s-a realizat o producție medie de 3 190 kg/ha, iar în 1980, pe 809 500 ha, de 3 050 kg/ha.

Faptul că nivelele atinse nu reflectă eforturile partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a producției de cereale este demonstrat de producțiile realizate de către cele două sectoare preponderente ale agriculturii țării noastre. În 1980, întreprinderile agricole de stat au obținut în medie 3 440 kg/ha, dar cooperativele agricole de producție numai 2 770 kg/ha. Diferența la nivelul unor județe a fost și mai mare; astfel, în județul Arad, față de media de 3 410 kg/ha, cifra pentru întreprinderile agricole de stat a fost de 4 200 kg/ha, iar pentru cooperativele agricole de producție de 3 370 kg/ha; în județul Neamț, cu o medie la grâu + secară de 2 520 kg/ha, Trustul I.A.S. a realizat 4 070 kg/ha, iar C.A.P.-urile numai 2 440 kg/ha. Sînt și județe în care diferențele dintre producțiile realizate de către sectorul de stat și cel cooperatist sînt mult mai mici (Călărași: media de 3 810 kg/ha, I.A.S. 3 910 kg/ha, C.A.P. 3 740 kg/ha; Ialomița: medie 3 750 kg/ha, I.A.S. 3 910 kg/ha, C.A.P. 3 720 kg/ha; Constanța: medie 3 520 kg/ha, I.A.S. 3 540 kg/ha, C.A.P. 3 500 kg/ha; Teleorman în 1978 la orz — medie 4 523 kg/ha, I.A.S. 5 018 kg/ha, C.A.P. 4 116 kg/ha), ceea ce demonstrează preocuparea deosebită a cooperativelor

agricole de producție pentru sporirea producțiilor la unitatea de suprafață, făcînd ca aceste județe să se claseze pe locuri fruntașe pe țară.

Practicarea unei agriculturi raționale, moderne și eficiente presupune reconsiderarea întregii concepții de cultivare a pămîntului, de aplicare a tehnologiilor de cultură.

Disponem în prezent de soiuri de grâu și orz capabile să realizeze 6 000—8 000 kg/ha, prin aplicarea corectă a actualelor tehnologii.

În condițiile anului 1982, Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea (I.C.C.P.T.) realizează pe întreaga suprafață cultivată cu grâu o producție medie de 6 543 kg/ha (unele din fermele sale ajungînd la 7 100—7 500 kg/ha), la orz 6 493 kg/ha, iar la orzoaica de toamnă 5 970 kg/ha.

Producțiile obținute aici, unitatea menționată, precum și cele înregistrate de alte unități agricole — de stat și cooperatiste —, demonstrează pe deplin potențialul ridicat al soiurilor și tehnologiilor de cultură elaborate de către cercetarea științifică românească. În condițiile experimentale, cu soiurile de grâu Fundulea-29 și Lovrin-32 s-au realizat în acest an producții de peste 8 000 kg/ha, iar la orz, cu soiurile Miraj și Productiv — pînă la 8 300 kg/ha; în Podișul Transilvaniei, cu soiul de grâu Transilvania — cifra mediei a depășit 7 000 kg/ha.

Soiurile menționate, cultivate pentru prima oară pe suprafețe mari în acest an, și-au confirmat valoarea, capacitatea lor de a da producții ridicate, chiar în condiții climatice dificile, justificînd extinderea lor pe suprafețele planificate. (Trebuie, totuși, arătat că ploile prelungite și temperaturile scăzute din perioada maturității grîului au scos în evidență problemele ce pot apare ca urmare a repausului germinativ al unor soiuri, mai ales Lovrin 32. De aceea, este necesar ca producerea de sămînță la acest soi să fie concentrată în zone cu condiții mai favorabile în perioada recoltării). Totodată, soiurile omologate în anul 1981 (Lovrin-34, Malva și Timișan), împreună cu cele existente în cultură (Iulia, Ceres, Doina, Partizanka, Rana-2 ș.a.) reprezintă o gamă variată, capabilă să acopere din punct de vedere ecologic toate zonele țării. Pentru asigurarea unei constante în producție și pentru eșalonarea recoltatului, fiecare unitate trebuie să cultive 3—4 soiuri.

Deși elementele de bază ale tehnologiei culturii grîului și orzului sînt cunoscute, considerăm că este oportun să amintim unele măsuri tehnologice, nu întotdeauna respectate în mod corespunzător și să prezentăm unele elemente noi care trebuie urmărite, pentru a obține la unitatea de suprafață producții mai mari, economice și constante.

1 PENTRU ÎNCADRAREA în rotație a întregii suprafețe de grâu trebuie înființate, la nivel de unitate, **asolamente alcătuite din mai multe rotații scurte**, care să cuprindă structura de cultură dată de organele județene. După o perioadă de 4—6 ani, rotațiile își vor schimba locul, astfel ca întreaga suprafață să beneficieze de efectele amelioratoare ale asolamentului, iar

plantele de cultură să-și satisfacă cerințele privind plante amelioratoare, adâncimea optimă de lucrare a solului și a fertilizării, reducerea gradului de infestare a solului cu buruieni, boli și dăunători și a efectului remanent al erbicidelor.

Un exemplu concret îl reprezintă rezultatele obținute la Stațiunea de cercetări agricole Albota, care, prin introducerea trifoiului ca plantă amelioratoare în cadrul unor asolamente de 4—6 ani, și-a sporit producțiile de la 1 800—2 000 la 4 500—6 000 kg/ha.

2 BUNE REZULTATE, din punctul de vedere al nivelului de producție, ca și al reducerii consumului de energie, poate da înlocuirea arăturii la adâncimea de 20—25 cm după premergătoare târzii, cu o lucrare cu cizelul sau **discuire energetică la 15—16 cm adâncime** cu discul GD-4,2 m ori GD-6,4 m în agregat cu tractorul A-1800, în condițiile unor plante premergătoare care au beneficiat de teren arat și care lasă la suprafața solului un volum mic de resturi vegetale. Nivelul de producție realizat pe terenul discuit energetic, dar semănat în epocă optimă, este superior celui realizat în teren arat târziu și semănat în afara epocii optime.

3 SEMĂNATUL în epoca optimă s-a dovedit un factor important al tehnologiei. Până la venirea înghețului, grâul și orzul necesită din punct de vedere biologic o sumă de circa 460°C temperaturi utile. Semănatul timpuriu (în luna septembrie) a determinat în acest an, în câmpurile experimentale, precum și în cele de producție, reduceri semnificative de recoltă datorită atacului de afide, acarieni și viroze. În toamnele lungi, cerealele se dezvoltă până în faza de preîmpăiere devenind sensibil la îngheț, boli și dăunători. Pe de altă parte, semănatul târziu, ca și efectul nefavorabil al toamnelor scurte și reci determină răsarirea plantelor în „ferestrele” din iarnă, fără posibilitatea evoluției corespunzătoare a fazelor de creștere și dezvoltare, ceea ce are drept consecințe reducerea numărului de spice în lan și a numărului de boabe în spic, deci, implicit, scăderea producției pe unitatea de suprafață.

4 REALIZAREA DENSITĂȚII OPTIME se asigură prin depășirea corelării între calitatea patului germinativ, rezerva de umiditate a solului, încălzirea în epoca optimă de semănat și însămînțarea numărului de boabe corespunzător soiului și condițiilor specifice toamnei respective.

Este tot mai evidentă tendința de a utiliza în producție cantități de sămânță în general mai mari față de necesar, neținându-se seama de efectul favorabil al înfrățirii. Soiul Fundulea-29, care se caracterizează printr-o capacitate ridicată de înfrățire, reacționează deosebit de negativ la folosirea unor norme de sămânță ce depășesc 500 boabe germinabile la m².

5 FOLOSIREA ÎNGRĂȘĂMINTELOR trebuie să devină o verigă de mare importanță în tehnologia de cultură a grâului și orzului. Rezultatele experimentale demonstrează că atunci când îngrășămintele se aplică în mod rațional, pentru fiecare leu investit cu fertilizarea grâului și orzului se poate realiza un venit net de 4 până la 8 lei.

În această etapă, o atenție deosebită trebuie acordată aplicării îngrășămintelor cu fosfor, cunoscut fiind faptul că fertilitatea fosfatică a solului determină și nivelul dozelor de azot. Grâul și orzul cresc și se dezvoltă optim la un conținut de 10—12 mg P₂O₅/100 g de sol. În aceste condiții, 30—40 kg de P₂O₅/ha sînt suficiente pentru menținerea fertilității fosfatice și realizarea unor producții mari la unitatea de suprafață. Când conținutul solului în P₂O₅ este mai redus, se vor aplica doze de 40—80 kg P₂O₅/ha. În vederea optimizării celor două elemente de productivitate — numărul de boabe și greutatea specifică a bobului — un rol important îl reprezintă **aplicarea fracționată a îngrășămintelor cu azot**, în două epoci, instrument eficient în realizarea densității lanului și asigurarea producției. Administrarea a 1/4—1/3 din doza de azot toamna trebuie practică numai la culturile semănat târziu sau după premergătoare mari consumatoare ale acestui element nutritiv. Doza de azot recomandată la desprăvărire este de 30—60 kg/ha (în funcție de starea de vegetație în urma iernării), pentru a favoriza înfrățirea sau pentru fortificarea plantelor. În condițiile unor ierni ușoare și unor vegetații viguroase, în această fază nu se aplică azot, pentru a reduce numărul de tulpini neproductive. Restul dozei de azot se aplică în faza de formare a primului nod (moment în care se diferențiază și primordiile spicului), influențând pozitiv atât vigoarea fraților productivi, cât și numărul de boabe în spic.

Fertilizarea fazială contribuie, totodată, la creșterea rezistenței la cădere și boli, printr-o dezvoltare mai echilibrată a plantelor.

Producția mondială de grâu a fost în anul 1965 de 267 369 mii t, iar în 1970 de 318 437 mii t.

Ținând seama de explozia demografică ce are loc în ultimele decenii pe plan mondial — de la numai 2 miliarde de locuitori în 1930, la o populație estimată la peste 6 miliarde în anul 2000 — și de faptul că în următoarele 60 de secunde, în lume se vor naște 233 copii, acoperirea necesarului de produse agroalimentare a devenit o problemă ce preocupă îndeaproape întreaga omenire.

Date fiind cerințele mereu sporite, producția de cereale pe plan mondial a crescut continuu, ajungând în anul 1979 la 425 478 mii t. În Europa, pe cele 26 milioane ha cultivate cu grâu în 1978 s-a realizat o producție medie de 3 536 kg/ha, iar pe cele 20 milioane ha cultivate cu orz — de 3 530 kg/ha. Dar aceste medii provin din nivele naționale foarte diferite care reflectă pe de o parte gradul de preocupare și atenția care se dă acestor culturi, iar pe de altă parte condițiile de favorabilitate pedoclimatică. Cu toate acestea, ca linie generală se manifestă o tendință de creștere continuă a producțiilor la unitatea de suprafață. Astfel, Anglia — țara cu producțiile la hectar cele mai mari de grâu — a realizat în 1965, în medie 4 060 kg/ha, în 1970 — 4 190 kg/ha, iar în anul 1979 o producție medie record de 5 210 kg/ha (mulți fermieri obținând 10—12 mii kg/ha). În R.F. Germania s-a ajuns, de la o producție medie de 3 080 kg/ha în 1960, la 3 790 kg/ha în 1970, iar în 1979 de 4 950 kg/ha. Producții mari la unitatea de suprafață se realizează și în Franța, Suedia, R.D. Germană, în Ungaria, după o perioadă cu producții mici la ha — 2 170 kg în 1965, 2 130 în 1970 — s-a ajuns în anul 1979 la 3 260 kg/ha, iar ulterior la peste 4 000 kg/ha. În Bulgaria și Cehoslovacia, în anii 1965—1970 producțiile la grâu au oscilat între 2 410 și 2 990 kg/ha, în 1979 au fost atinse nivelele de 3 500, respectiv 3 360 kg/ha, pentru ca în ultimii doi ani să depășească 4 000 kg/ha. Cu toate progresele făcute în ameliorarea și tehnologia de cultură a grâului, unele țări ca Iugoslavia, Grecia se află încă la un plafon de 2 500—3 000 kg/ha. În U.R.S.S., ținând seama de suprafețele mari cultivate (circa 60 milioane ha), de condițiile ecologice foarte variate, de la producția de 830 kg/ha realizată în 1965 s-a ajuns la 1 560 kg/ha în 1979.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta consfătuire de lucru cu cadrele din agricultura județului Constanța, trebuie să se acorde o mai mare însemnătate folosirii îngrășămintelor în agricultura României. Într-adevăr, cele 1 000 000—1 250 000 t NPK (conținând cca. 650 000 t N, 390 000 t P₂O₅ și 78 000 t K₂O) folosite în fiecare dintre ultimii ani în agricultura țării noastre nu satisfac în totalitate cerințele plantelor agricole pentru realizarea unor producții mari și constante la unitatea de suprafață; iată de ce această cantitate trebuie majorată. În același timp trebuie arătat că o atenție din ce în ce mai mare se impune a fi acordată folosirii pe scară largă și în cantități sporite a tuturor îngrășămintelor organice.

6 IRIGAREA CEREALELOR PĂIOASE reprezintă o măsură tehnologică deosebită pentru practică. Aplicarea în toamnă a unei norme de apă de 300—400 mc/ha determină o măsurire explozivă a plantelor. În toamne excesiv de secetoase se poate repeta norma de udare la un interval de 10—12 zile.

Experiențele de câmp au dovedit că ineficiența irigarea de aprovizionare la cerealele păioase în țara noastră; ea realizează o slabă eficiență de valorificare a apei și determină adesea fenomene de levigare a nitraților pe profil.

În primăvară, irigațiile sînt necesare pentru completarea rezervei de apă peste plafonul de 50% din intervalul umidității active, începând cu faza de împăiere până în faza de umplere a bobului. Trebuie înlăturată practica greșită de a nu folosi pe deplin acest element tehnologic în toamnele secetoase, în speranța că vor veni ploii la timp și, astfel, vor fi realizate economii de energie, de forță de muncă și de bani; de regulă, această practică duce la pierderi considerabile de recoltă.

7 PENTRU PREVENIREA înmulțirii în masă a afidelor, cicadelor și muștelor cerealelor, este necesară **respectarea indicatorilor de tehnologic**, între care distrugerea samulastrei și încadrarea semănatului în epoca optimă reprezintă elemente deosebit de importante.

Pentru combaterea ploșnițelor cerealelor, insecticidul autohton condiționat sub formă de volum ultra-redus Diptevur a prezentat, în condiții de producție, o eficiență ridicată, motiv pentru care se impune a fi extins în practica agricolă.

Intrucît monocultura de grâu favorizează înmulțirea în masă a viermelui roșu al paiului, este necesar ca în zonele afectate (Argeș, Teleorman și Ilt) să se evite cultivarea grâului după grâu.

Pentru prevenirea atacului tăciunelui zburător la orz, efica-

dr. doc. Cristian HERA

directorul Institutului de cercetări
pentru cereale și plante tehnice — Fundulea

(Continuare în pag. 23)

Căi de creștere a eficienței
în activitatea de comerț exterior

Structurarea ofertei și comercializarea produselor

— Pentru ca lemnul să rămână o resursă inepuizabilă a țării

Continuând dezbaterea organizată de revista noastră asupra laturilor noi calități în activitatea de comerț exterior (restructurarea nomenclaturii de export pe ramuri industriale, creșterea competitivității pe baza creației tehnice originale, diminuarea riscului pe baza unui sistem informațional eficient, perfecționarea utilizării pirghiilor economice în cadrul autoconducerii și autogestunii financiar-valutare) vom analiza în continuare căile de creștere a eficienței exportului în industria de prelucrare a lemnului.

Perfecționarea structurii ofertei de export

ÎN DECENIUL ACTUAL va trebui acționat cu prioritate în direcția dezvoltării în continuare a producției și exportului de mobilă, produse care încorporează un volum însemnat de mână de lucru (35—40% din cost), care asigură gradul cel mai ridicat de valorificare pe piața externă a materiei prime lemnoase și pentru care perspectivele cererii pe piața internațională sînt favorabile.

Țările vest-europene, S.U.A. și Canada se vor menține și în următorii ani principalele dețineri pentru exportul de mobilă. Totodată, se impun eforturi pentru promovarea exportului pe piețele unor țări în curs de dezvoltare (în special țările din zona Orientului Mijlociu și Apropiat), care pot absorbi o cotă mai mare decît în prezent din exportul nostru de mobilă.

Ca tendințe de structură se impune dezvoltarea în continuare a exportului de mobilier stil (clasic, rustic și colonial), mobilă în general scumpă și care constituie pentru consumatorul occidental un bun plasament al banilor în actualele condiții de instabilitate monetară; extinderea exportului de mobilier de ședere tapițat, care deține în importurile de mobilă ale partenerilor noștri cote net superioare cele deținute pe ansamblul exportului românesc de mobilă; dezvoltarea exportului de mobilier pentru hoteluri (capacitățile de cazare extinzîndu-se în numeroase țări, inclusiv în țările în curs de dezvoltare); dezvoltarea producției și exportului de mobilier livrat în stare demontată etc.

Pentru mai buna adaptare a produselor românești la cerințele pieței externe va trebui, de asemenea, acționat în vederea asigurării unei mai bune cooperări a întreprinderilor producătoare de mobilă cu unitățile ce realizează materialele accesorii (stofe de mobilă, poliuretan, feronerie, cleiuri, vopsele etc.), pentru ca nivelul calitativ al acestora să sporească continuu, la nivelul standardelor și exigențelor piețelor externe. Se impune, totodată, creșterea exigențelor controlului de calitate, înnoirea permanentă a gamei prin asimilarea modelelor oferite de designerii pregătiți în învățămîntul nostru superior, scoaterea din producție a modelelor învechite, care creează

ROMANIA nu se situează printre țările bogate în păduri, suprafața de pădure ce revine unui locuitor (circa 0,3 ha) fiind de peste două ori mai scăzută comparativ cu media mondială. În condițiile unei preocupări sporite pentru conservarea și dezvoltarea patrimoniului forestier al țării, ale elaborării unui program național de perspectivă (pînă în anul 2010) privind acest domeniu, volumul de masă lemnoasă exploatată în actualul cincinal se va situa sub limita creșterii anuale a pădurilor. În consecință, acoperirea necesarului intern de consum în continuă creștere — concomitent cu sporirea contribuției industriei de prelucrare a lemnului la export — nu se vor putea realiza decît printr-o mai bună valorificare a resurselor interne de material lemnos.

Astăzi România se situează printre țările importante exportatoare de produse lemnoase, în special de mobilă, unde ocupă locul 8 între marile exportatori mondiali, cu o pondere de aproape 4% în total export mondial în 1978 și locul 25 la exportul celorlalte produse lemnoase, cu o pondere de 0,8%. Cota exportului în producția românească de cherestele, plăci derivate din lemn și mobilă este mai ridicată decît media pe plan mondial. Astfel, exportul reprezintă aproape jumătate din producția românească de mobilă, peste 28% din producția de cherestele (18% pe plan mondial) și peste 30% din producția de plăci derivate din lemn (15% pe plan mondial).

Pondere foarte ridicată a mobilei (peste 50%) în structura exportului nostru o apreciem ca favorabilă datorită gradului superior de prelucrare a materiilor prime pe care îl asigură acest produs. Produsele papetare (celuloză, hîrtie de ziar) dețin însă în exportul nostru ponderi inferioare mediei mondiale și continentale.

Pentru formularea strategiei de export în perioada următoare trebuie analizate perspectivele pieței internaționale de profil, care indică creșterea în

continuare a cererii de produse lemnoase. Specialiștii F.A.O. apreciază că pînă în anul 2000 consumul de cherestele va spori în medie cu 1—2% pe an, consumul de plăci derivate din lemn cu 3—6% pe an, consumul de hîrtii și cartoane cu 4—5% pe an. În ceea ce privește mobilă, conform unor prognoze elaborate de Institutul de economie mondială din București, consumul va crește în țările occidentale pînă la sfîrșitul deceniului actual într-un ritm mediu anual de circa 2—3%. Consumul total de masă lemnoasă, estimat la circa 4 miliarde mc la sfîrșitul secolului nostru, se apreciază că va putea fi satisfăcut de pădurile globului (deși pînă în anul 2000 pădurile își vor diminua suprafața cu circa 17%, iar volumul de masă lemnoasă existent se va reduce cu circa 22%), astfel că problemele asigurării consumului vor începe să apară abia în secolul următor.

Principalele zone importatoare de produse lemnoase vor fi în continuare Europa Occidentală și Japonia. Conform estimărilor F.A.O., la sfîrșitul secolului Europa urmează să înregistreze următoarele deficite ale schimburilor comerciale cu diferite produse lemnoase: cherestea 6—16 milioane mc plăci; derivate din lemn 19—25 milioane mc; hîrtie și carton 6—11 milioane tone; celuloză 13—17 milioane tone; maculatură 0—3 milioane tone.

Principalele dețineri pentru exportul de produse lemnoase vor fi în anii următori: **cherestea**: țările vest-europene, Japonia, țările Orientului Apropiat și Mijlociu; **plăci derivate din lemn**: Europa Occidentală, America de Nord; **hîrtie de ziar**: țările în curs de dezvoltare (America Latină, Orientul Apropiat și Mijlociu, Africa), Japonia, țările vest-europene; **celuloză**: Europa Occidentală, țările socialiste europene, Japonia, Orientul Apropiat și Mijlociu; **mobilă**: Europa Occidentală, America de Nord, țările socialiste europene.

probleme de desfacere și pentru care se obțin prețuri externe scăzute și indicatori de eficiență nefavorabili.

În ceea ce privește producția de papetărie, ea trebuie să asigure în condiții mai bune atât consumul intern, având în vedere nivelul actual al consumului de hirtie și carton pe locuitor în România față de media europeană, cât și eventuala dezvoltare a exportului. Hirtii și cartoane se vor putea exporta în țările socialiste, în țările capitaliste dezvoltate (care practică un intens schimb de sortimente), ca și în țările în curs de dezvoltare, tradițional importatoare și dintre care numeroase țări nu își pot satisface decât pe această cale necesarul de consum.

Hirtia de ziar, care prezintă indicatori de eficiență favorabili la export (pentru a produce o tonă de hirtie de ziar, cotate pe piața mondială la circa 450 dolari, se folosesc circa 3 mc masă

Structura exportului de produse lemnoase în anul 1978

— % din valoarea exportului —

Produsul	România	Mondial	Europa
Lemn rotund	0,5	12,4	3,7
Cherestele (total)	25,2	20,3	14,9
— rășinoase	13,0	15,9	11,8
— foioase	12,2	4,2	2,9
— traverse	—	0,2	0,2
Plăci derivate din lemn (total)	10,4	8,0	7,2
— furnir	0,5	1,2	1,3
— placaj	5,3	4,6	2,4
— PAL	3,6	1,5	2,7
— PFL	1,0	0,7	0,8
Celuloză	1,3	12,2	9,2
Hirtie și carton	9,8	29,2	34,7
Mobilă	52,8	17,9	30,3

SURSA: Calculat pe baza datelor din F.A.O. Yearbook of Forest Products, 1978; Yearbook of International Trade Statistics, 1979

lemnoasă, în timp ce pentru producerea unei tone de celuloză sulfat albă, cotate pe piața mondială la circa 430 dolari, se folosesc peste 5 mc masă lemnoasă, apărând în plus și probleme de poluare a mediului) se va putea exporta îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, perspective favorabile oferind unele țări asiatice, ca India de exemplu.

Celelalte sortimente de hirtii grafice se vor putea exporta în țările arabe și alte țări în curs de dezvoltare, dar vor trebui întreprinse măsuri în direcția ridicării parametrilor calitativi, a unei mai mari mobilități în livrarea unor sortimente solicitate pe piața internațională (hirtii livrate în coli și nu în role, hirtii liniate etc.), pentru a se obține prețuri externe majore și indicatori de eficiență mai favorabili.

Hirtia de ambalaj va putea fi, de asemenea, exportată direct sau face obiectul unui export indirect (fiind folosită la ambalarea unor produse de export și ducând la eliminarea unor re-

clamații și respectiv pierderi de valută care rezultă în prezent dintr-o ambalare defectuoasă a unor produse românești).

Ca factor limitativ al exportului de produse papetare trebuie avut în vedere caracterul energointensiv al acestor produse.

Deși exportul românesc de placaj și furnir apare ca eficient sub raportul indicatorilor curenți, extinderea producției este limitată de resursele forestiere disponibile. Creșterea consumului intern de placaj, panel și furnire estetică, ca urmare a dezvoltării producției de mobilă, limitează, de asemenea, disponibilitățile de export pentru aceste produse. Indicatorii de eficiență la exportul de PAL și PFL sînt mai puțin favorabili, astfel că exportul devine practicabil numai prin valorificarea unor materii prime de calitate foarte scăzută (deșeuuri, crengi etc.) și nu al consumului de lemn masiv, care să fie tocat în vederea aglomerării. Menționăm faptul că în Suedia (țară care, deși dispune de mari suprafețe împădurite, se preocupă intens de conservarea lor) ponderea deșeurilor lemnoase în consumul de material lemnos se situează la circa 70% în cazul PAL și aproape 90% în producția de PFL. În consecință, va trebui dezvoltată producția de PAL și PFL, în primul rînd pentru satisfacerea consumului intern, export masiv de PAL și PFL putîndu-se realiza indirect, sub formă de mobilă.

Plăcile disponibile pentru export își vor putea găsi plasament în următorii ani în țările socialiste europene, pe piața vest-europeană și în unele țări africane. Ca structură ele vor trebui livrate într-o mai mare diversitate de formate și grosimi, în funcție de solicitările specifice ale diferitelor piețe importatoare.

În ultimii ani, producătorii de mobilă (consumatori de plăci derivate din lemn) solicită tot mai mult PAL și PFL înobilate — furniruite, melaminate, emailate etc. Această înobilare se efectuează fie direct de producătorii de plăci, fie de intermediari (importatori, angrosiști etc.), astfel încît eforturile noastre de plasare pe piața internațională a unor cantități de plăci înobilate ar beneficia de șanse mai mari de reușită în cazul în care s-ar adresa direct beneficiarilor finali.

Reducerea producției, limitarea și în perspectivă eliminarea exportului de cherestele este impusă în primul rînd de îngustarea bazei de materii prime (bușteni pentru gater, de mari dimensiuni), precum și de faptul că aportul valutar raportat la materia primă consumată este mai scăzut la exportul de acestor produse.

Perfecționarea comercializării externe

O PROBLEMĂ strategică importantă, care afectează toate produsele lemnoase, este aceea a selectării celor mai a-

decvate rețele de distribuție pe piețele externe. Eforturile trebuie să se întreprindă în principal în direcția limitării numărului de intermediari și, în măsura posibilităților, în livrarea mărfurilor direct consumatorilor finali, acțiune cu multiple implicații pozitive (diminuarea rabaturilor și implicit sporirea eficienței exportului nostru, cunoașterea mai profundă și mai operativă a solicitărilor pieței externe, posibilitatea plasării unor noi produse etc.). Pentru realizarea acestui deziderat se impune însă rezolvarea prin rețeaua de distribuție proprie a unor probleme legate de: service-montajul produselor la beneficiar (mobilă), de termenele de livrare, de posibilitățile de transport în loturi mici și cu respectarea unor grafice precise etc., activități dintre care unele sînt în prezent asigurate de intermediari. În același sens, al scurtării lanțului distribuției, apreciem că vor trebui întreprinse măsuri vizînd:

— organizarea unor depozite în străinătate, îndeosebi în zonele libere, care să asigure și service clienților externi (asemenea acțiuni au fost deja începute în cazul mobilei, impunîndu-se finalizarea, iar în cazul în care își dovedesc eficiența în mod practic, extinderea lor);

— înființarea de birouri tehnice și comerciale pe principalele piețe de export pentru mobilă, care să ridice eficiența activităților de prospectare, contractare, service;

— extinderea numărului de societăți mixte avînd ca obiect comercializarea produselor lemnoase și înființarea chiar pe piețele pe care volumul de export o justifică, a unor filiale proprii ale întreprinderilor românești exportatoare (exemplu S.U.A.).

Pentru ridicarea eficienței exportului românesc de produse lemnoase se impune, de asemenea, îmbunătățirea sistemului actual de publicitate și reclamă comercială atît în sensul sumelor alocate reclamei destinate consumatorilor finali (producătorii occidentali de mobilă alocă publicității cîteva procente din cifra de afaceri realizată), cît mai ales al alegerii judicioase a canalelor prin care se difuzează anunțurile publicitare (pentru mobilă: în special publicații care se adresează consumatorilor finali și detașiștilor; pentru semifabricatele lemnoase destinate consumului productiv: publicații de specialitate care se adresează importatorilor, angrosiștilor și detașiștilor).

Există, de asemenea, posibilități de intensificare a cooperării în producție cu unele țări în curs de dezvoltare (menționăm faptul că, dintre țările socialiste, U.R.S.S., R.S.F. Iugoslavia și mai ales R.S. Cehoslovacă au participat la numeroase asemenea acțiuni de cooperare cu țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină).

Romulus PALADE

Institutul de economie mondială

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

MATERIALELE DIN STOC INTRODUSE OPERATIV ÎN CIRCUITUL PRODUCTIV

ÎN CONTEXTUL întăririi autoconducerii și autogestiunii, prevenirea formării și lichidarea stocurilor de materiale supranormative capătă — așa după cum reiese din ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 august a.c. — o importanță deosebită pentru desfășurarea continuă în flux și cu eficiență ridicată a producției unităților economice. Prin reglementările în vigoare, un rol important în preluarea și redarea în circuitul economic a stocurilor supranormative și disponibile, pe lângă alte organe, îl au și unitățile din sistemul de baze (B.J.A.T.M.) din subordinea Ministerului Aprovizionării. În județul Maramureș, baza județeană de aprovizionare desfășoară o intensă activitate în vederea contactării deținătorilor de asemenea stocuri, în scopul preluării acestora în depozitele proprii și al valorificării lor. Pe această linie, eforturi însemnate au fost depuse în sprijinul întreprinderii de mașini și utilaj minier Baia-Mare, unitate cu pondere însemnată în economia județului, în vederea accelerării reintroducerii în circuitul productiv a stocurilor de materiale disponibile.

Colaborarea cu baza județeană — o experiență ce se cere extinsă

ÎN EVOLUȚIE, în ultimii ani, stocurile disponibile și fără mișcare din cadrul întreprinderii de mașini și utilaj minier Baia Mare au înregistrat în ultimii trei ani o dinamică descendentă. Dar, din analizele efectuate de către organele de control pe linia gospodăririi materiilor prime și a materialelor și a încadrării în normele de stoc și în normativele de mijloace circulante, a rezultat că stocul de materiale la 30 mai 1982 se situa în întreprinderea menționată cu 5,6 mil. lei peste normativul planificat. Totodată, în cursul primelor 5 luni din acest an, au fost declarate materiale disponibile, din cele existente în unitate, stocuri în valoare de 41,2 mil. lei, din care 16,7 mil. lei materiale de uz general.

Analizând cauzele ce au determinat formarea acestor stocuri de materiale constatăm că, în principal, ele au constat în :

1 Întocmirea planului de aprovizionare pe anul 1982 în trim. II și III ale anului 1981, conform unei structuri de plan de producție stabilită după un program-cadru. Pe baza acestuia între-

prinderea și-a fundamentat necesarul de aprovizionat, a întocmit și înaintat specificațiile la forul tutelar, în timp ce planul de fabricație a fost definitivat, pe produse, în sem. I a.c. și, din această cauză, contractele au fost încheiate doar la începutul lunii februarie 1982. Dar, trebuie spus că structura producției din programul-cadru, ce a stat la baza întocmirii planului de aprovizionare și a specificațiilor depuse, nu a corespuns întru totul programului de fabricație definitiv. Ca urmare, peste 2 000 tone produse ce urmau a fi fabricate de această unitate în sem. I a.c. nu au fost contractate cu beneficiarii, în locul lor fiind nominalizate alte produse pentru care sînt necesare alte sortimente de materiale. Desigur, la o parte din materialele specificate s-a reușit să se schimbe repartițiile, dar aceasta nu în totalitate. În condițiile menționate la nivelul întreprinderii, **au fost efectuate aprovizionări pentru alte produse decît cele contractate în final**, ceea ce a făcut ca să rămînă în stoc materii și materiale pentru care nu s-au putut efectua renunțări în termen și care ulterior au fost disponibilizate.

2 Efectuarea de aprovizionări cu unele materiale peste nevoile cerute prin norma de consum, sau fără ca acestea să fie cuprinse în necesarul pe anul 1982. Valoarea acestor materiale, constatată prin sondaj de către organele de control, se cifrează la 2,3 mil. lei, reprezentînd materiale feroase, motoare electrice, diverse piese din cauciuc etc. aprovizionate „pentru orice eventualitate“.

3 Nerealizarea unei părți din sortimentele contractate etc. Repunerea grabnică în circuitul economic a materialelor disponibile existente a constituit obiectul unor preocupări complexe, pe multiple planuri; drept rezultat pînă la finele lunii mai a.c. unitatea în cauză a disponibilizat

materii și materiale în valoare de 41,2 mii lei, pentru care a depus listele la centrala aparținătoare, la bazele specializate, și la direcțiile de specialitate din cadrul Ministerului Aprovizionării în vederea redistribuirii lor. Baza județeană a acordat un sprijin susținut unității respective în diminuarea stocurilor disponibile și fără mișcare, prin preluarea unor cantități de materiale în valoare de 17,2 mil. lei în 1980; de 11 mil. lei în 1981; 10,2 mil. lei în primele cinci luni ale anului 1982.

Totodată, împreună cu I.M.M.U.M. Baia Mare am convenit — și aceasta de mai mulți ani — ca o parte din materialele disponibile în stoc contractate cu beneficiarii să fie livrate prin intermediul bazei de aprovizionare, cu alte cuvinte am preluat contractele economice de această natură spre executare. În cadrul materialelor preluate, o pondere însemnată o au materialele metalurgice, ceea ce a adus o contribuție importantă la diminuarea stocurilor supranormative de produse din această categorie (tabelul). Este vorba de o scădere pe total materiale metalurgice supranormative de la 4 828 tone la 1.01 1980, la 591 tone la 1.06 1982, baza preluînd, în această perioadă, din grupele menționate, 4 200 tone în anul 1979, 3 192 tone în anul 1980, 3 153 tone în 1981 și 1 260 tone în primele 5 luni din 1982.

Amplificarea efortului propriu și al sprijinului centralei industriale

FĂȚĂ de nivelul inițial al stocurilor supranormative de materiale s-au înregistrat desigur diminuări considerabile. **Cu toate preocupările existente continuă însă să se mențină la I.M.M.U.M. Baia-Mare un volum deloc**

Evoluția stocurilor supranormative de materiale

— tone —

Denumirea grupei de materiale	Stoc supranormativ existent la :			
	01.01. 1980	01.01. 1981	01.01. 1982	01.06. 1982
Profile grele	2279	1349	463	165
Profile mijlocii	1909	1293	120	83
Tablă groasă	501	—	180	126
Tablă zincată	83	31	7	8
Șină grea	—	51	10	4
Profile îndoite	—	109	30	22
Țevi construcții	—	475	404	145
Țevi conducte peste 419 mm	—	73	30	7
Tablă inox și refractară	56	28	51	31

de neglijat de stocuri de materiale disponibile fără mișcare ce încarcă și în prezent costurile de producție peste nivelul planificat. ceea ce face ca unitatea să plătească dobânzi însemnate pentru credite curente, inclusiv materii și materiale, și pentru credite nerambursate la scadență. Iată de ce apare necesară în continuare aplicarea de măsuri riguroase de prevenire a formării și de diminuare a stocurilor de materiale fără mișcare, supranormative, care să aibă în principal în vedere:

■ **concentrarea eforturilor** încă din faza de marketing, de proiectare și de pregătire a producției pentru evitarea formării de stocuri;

■ **cerințele beneficiarilor se cer ते meinic cunoscute pe o perioadă suficient de întinsă de timp** în așa fel ca evoluția lor și eventualele schimbări de pe parcurs să nu conducă la supranormative de materiale. Dacă este eficient să se prevină și necesar să se urmărească consecvent nivelul stocurilor de materiale, trebuie spus că total contraindicată este optica de a se aștepta declanșarea unei acțiuni de analiză și control efectuată pe baza unei dispoziții din afara unității pentru a se examina situația supranormativelor, așa cum se mai întâmplă uneori în prezent. Căile eliminării lor se cer cău-

tate în efortul propriu creativ și organizatoric de autogestionare eficientă a resurselor materiale;

■ **intocmirea unei evidențe „la zi” și chiar preventivă a componenței stocurilor în funcție de cerințele producției**, iar pentru realizarea acestui echilibru devine necesară o colaborare permanentă între serviciile și compartimentele unității, astfel încât orice dereglare ivită să nu ducă la formarea de stocuri de materiale disponibile;

■ **dat fiind că formarea stocurilor disponibile a fost și este parțial determinată de unele modificări ale sarcinilor de plan, de anumite schimbări pe parcurs a structurii de plan, de diverse priorități de fabricație intervenite în urma deciziilor centralei (situații consemnate frecvent și la I.M.M.U.M. Baia-Mare, cu efect negativ amplificat de condițiile unei producții de unicate), apreciem necesar ca, la luarea unor astfel de decizii, centrala industrială să aibă mai mult în vedere toate implicațiile ce decurg asupra stocurilor de materiale și în general a aprovizionării tehnico-materiale, și să contribuie mai activ ca în prezent — pe măsura atribuțiilor conferite de reglementările normative în vigoare — la redistribuirea materialelor devenite disponibile și la aprovizionarea unită-**

ților din subordine cu materiile prime necesare în noua situație. Subliniem aceasta deoarece în prezent se poate spune că există o slabă preocupare a Centralei industriale de utilaj petrolier și minier Ploiești în sprijinirea acestei unități pe linia prevenirii și redistribuirii materialelor disponibile și fără mișcare care, potrivit legii, ar trebui să se lichideze prin forul tutelar, prin redistribuire, și numai cele care nu au putut fi valorificate în acest mod să fie comunicate bazelor județene (pentru materialele de uz general) și bazelor specializate (pentru materialele specifice);

■ **desigur, la toate acestea se cere adăugată necesitatea unei preocupări mai complexe din partea bazei noastre** pentru a contribui și ea, mai activ, la prevenirea formării și la lichidarea unor astfel de stocuri, prin colaborarea la fundamentarea programelor de fabricație a unităților productive și urmărirea modificării lor, prin eforturi mai eficiente, pentru asigurarea unui flux operativ de preluare-depozitare-expediere a materialelor colectate din întreprinderi.

Vasile POP

directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Maramureș

Corelarea armonioasă a ramurilor

(Urmare din pag. 4)

cu 166 mii hectare, urmînd ca la finele anului 1985 să se ajungă la 10 milioane hectare teren arabil.

Un factor care a condiționat amplificarea potențialului productiv al agriculturii românești în acești ani l-a constituit lucrările de îmbunătățiri funciare. În cadrul acestor lucrări, un loc important au ocupat irigațiile, fiind una din căile de introducere a progresului tehnic în agricultură, aducînd un aport substanțial la modernizarea și intensificarea agriculturii. Față de cele 136,8 mii hectare amenajate în perioada 1956—1965, în cei zece ani ce au urmat, respectiv între anii 1966—1975, suprafețele amenajate au crescut cu 1 207,4 mii hectare. În acest sens, pot fi menționate amenajările din marile sisteme date în exploatare: Calafat—Băilești (49 640 ha); Terasa Brăilei (71 500 ha); Gălățui—Călărași (83 660 ha); Sadova—Corabia (74 650 ha) și altele, executate sau în curs de execuție. Paralel cu amenajarea de sisteme mari pentru irigații s-au făcut eforturi pentru executarea de amenajări locale, acestea ajungînd la începutul anului 1982 la suprafața de peste 450 mii ha (vezi și tabelul nr. 2).

Mutații esențiale s-au petrecut după Congresul al IX-lea al partidului în ce privește mecanizarea proceselor de producție tocmai pe fondul amplificării capacității industriei naționale de asigurare a agriculturii cu mașini tot mai complexe, perfecționate, tot mai productive. Este astfel cunoscut faptul că după încheierea cooperativizării agriculturii, dar mai ales începînd cu anul 1965, paralel cu sporirea cantitativă a parcului de mașini și tractoare, s-au produs schimbări calitative în structura și caracteristica bazei energetice și a tipurilor de mașini agricole. Factorii care au permis realizarea acestor schimbări constau în diversificarea și modernizarea utilajelor folosite, creșterea gradului de universalitate a dotării cu tractoare de puteri mai mari și combine autopropulsate de mare capacitate, trecerea la executarea concomitentă a mai multor lucrări folosind agregate combinate, perfecționarea caracteristicilor tehnico-economice a tractoarelor și mașinilor agricole precum și a indicilor calitativi de lucru etc.

Creșterea parcului de tractoare și mașini agricole a dus la reducerea suprafeței de teren ce revine pe tractor fizic de la 684 hectare în 1950 la 67 hectare în 1980. Să notăm, de asemenea, că față de cele 30 tipuri de utilaje existente în producția agricolă în anul 1952, s-a ajuns în 1965 la 190 de tipuri, în 1970 la circa 300, iar în 1981 s-au folosit peste 500 tipuri. De la tractorul I.A.R., produs pentru prima oară în țara noastră în decembrie 1946, gama tractoarelor s-a diversificat continuu, industria noastră producînd astăzi peste 30 de tipuri cu

Tabelul nr. 3
Evoluția parcului de tractoare și mașini agricole — în perioada 1950—1981

	Mii bucăți				În % față de 1950		
	1950	1960	1970	1980	1960	1970	1980
Tractoare agricole fizice	13,7	44,2	107,3	146,6	323	783	1 070
Semănători mecanice	6,4	33,9	54,5	49,0	530	852	766
Mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice	—	3,2	14,5	15,1	—	453*)	472*)
Combine tractate pentru păioase	0,1	16,0	43,4	4,1	—	—	—
Combine auto-propulsate pentru păioase	0,1	1,6	1,3	35,2	—	81*)	2 200*)
Combine tractate pentru porumb	—	0,9	4,6	0,9	—	511*)	100*)
Combine auto-propulsate pentru porumb	—	—	—	3,8	—	—	—
Combine tractate pentru recoltat furaje	—	0,9	7,1	16,9	—	789*)	1 878*)

*) raportat la 1960

puteri și capacități de utilizare diferite, capabile să satisfacă mai bine cerințele specifice diferitelor lucrări agricole. Dotarea unităților agricole cu diverse tipuri de tractoare, de la transportorul de 38 CP la cel de 180 CP, a creat condiții pentru extinderea mecanizării la diferite culturi cerealiere, plante tehnice, legumicultură, viticultură, pomicultură, în zootehnie, precum și pe unele terenuri în pantă.

Raționalizarea personalului muncitor în sectorul terțiar

PROBLEMA utilizării judicioase a personalului muncitor, ca o latură inseparabilă a eficienței economice, se pune cu acuitate nu numai pentru ramurile productive, ci și pentru toate celelalte sectoare economico-sociale. În actuala etapă a procesului dezvoltării, creșterea ponderii sectorului terțiar în totalul populației ocupate trebuie să fie depășită de creșterea absolută a volumului serviciilor și celorlalte activități specifice acestui sector, astfel încât satisfacerea cerințelor cetățenilor să se realizeze cu o productivitate superioară a muncii sociale.

Unele posibilități de acțiune în acest sens sînt relevate de autorii notelor publicate mai jos.

DE CE TREI REȚELE DE VÎNZARE — ȘI NU UNA SINGURĂ ?

UN FACTOR principal de sporire a venitului național este considerat a fi creșterea numărului de persoane ocupate în sfera productivă, pe seama reducerii numărului de lucrători neproductivi — din activități auxiliare, de prestări de servicii, funcționare etc. —, prin folosirea mai judicioasă a timpului lor de lucru. Aceasta, întrucît munca productivă este aceea care produce venit național, iar munca neproductivă, cum ar fi cea desfășurată în unele sfere care servesc populația nu are ca rezultat produse care să mărească averea națională. Ea poate contribui, însă, în mod indirect la buna desfășurare a producției și, totodată, la sporirea volumului de servicii necesare dezvoltării și creșterii nivelului de trai al populației.

În lumina acestor cerințe este necesar, posibil și avantajos ca și în sfera unor lucrări sau servicii care nu sînt direct productive un lucrător să efectueze simultan mai multe activități.

Deci, problema ar fi ca prin măsuri organizatorice să se asigure reducerea relativă a personalului și în unele ramuri considerate neproductive, prin extinderea poliservirii. Evident, aceasta presupune policalificare, regîndirea și reorganizarea unor activități auxiliare, funcționare și de servire, adoptarea unui sistem de organizare și conducere care să ducă la o creștere suplimentară a productivității muncii pe seama reducerii numărului de lucrători neproductivi.

Concluzii interesante au rezultat dintr-o analiză pe această temă, efectuată la întreprinderea județeană de trans-

porturi locale, Direcția județeană de poștă și telecomunicații și Agenția Loto-Pronosport din Brașov.

Fiecare dintre aceste unități și-a organizat în mod separat vînzarea biletelor de călătorie pentru transportul în comun, respectiv a presei, a biletelor de loterie și pronosticuri sportive. De pildă, I.J.T.L. are, numai în municipiul Brașov, 40 de tonete — amplasate pe traseele mijloacelor de transport — la care se vînd bilete și tichete. Ele sînt organizate să funcționeze între orele 5,30 și 23, în schimburi, cu un număr de 150 de casiere-încasatoare pe zi. La rîndul său, D.J.P.Tc. are, tot în stații ale mijloacelor de transport sau în alte puncte ale municipiului, 32 de chioșcuri de difuzarea presei, folosind un total de 37 de lucrători (cîteva chioșcuri funcționează în două schimburi, iar la unele este prevăzut să lucreze două persoane). Totodată, Agenția Loto-Pronosport dispune și ea de 30 de tonete (unele amplasate lingă cele ale I.J.T.L. sau D.J.P.Tc.), folosind — în două schimburi — 60 de persoane pe zi.

Deci, în total 247 de lucrători, cu o retribuție medie de 1700—2000 de lei pe lună, care desfășoară activități similare. Fiecare tonetă (chioșc) își realizează planul, dimensionat după cererea efectivă a populației; ritmul de desfacere a biletelor, publicațiilor etc. este însă departe de a ocupa constant timpul de lucru al vînzătorilor. Factorii de conducere din cele 3 unități consideră normal un astfel de paralelism, motivînd că fiecare dintre ele are propriul său plan și este interesată să și-l realizeze.

La nivelul județului Brașov, după introducerea, în 1978, a autotaxării la transportul urban în comun, a fost găsită soluția ca vînzarea biletelor I.J.T.L. să se facă prin tonetele Agenției Loto-Pronosport, prin chioșcurile de difuzarea presei, prin debitele de tutun și alte unități cu posibilități de desfacere. S-a întreprins ceva, dar nu putem considera satisfăcător ceea ce s-a realizat, pentru că la ora actuală numai 13 din cele 32 de chioșcuri de presă vînd și bilete de autobuz și troleibuz, totalizînd valori foarte mici — de numai 12—14 mii de lei pe lună.

Motivele care au determinat I.J.T.L. să renunțe la colaboratorii potențiali (D.J.P.Tc., Loto-Pronosport ș.a.) pentru vînzarea biletelor de transport sînt obiective numai din punctul de vedere al acestei unități și nu sînt nerezolubile: programul de lucru al colaboratorilor nu acoperă întreaga perioadă de funcționare zilnică a transportului în comun, ceea ce ar fi făcut să rămînă intervale de timp neasigurate cu personal pentru vînzarea biletelor; nu toate punctele de desfacere ale colaboratorilor sînt amplasate satisfăcător pentru I.J.T.L. (adică în stații, mai ales în cele aglomerate); la unele chioșcuri și la anumite ore se produce aglomerație pentru cumpărarea de bilete sau ziare, ceea ce provoacă pierdere de timp; crește valoarea gestiunii individuale, iar chioșcurile nu corespund din punctul de vedere al securității acceștea; vînzările de bilete de transport nefiind cuprinse în planul colaboratorilor, nu există interes pentru efectuarea lor; comisionul de 1,5% din valoarea totală a vînzărilor, pe care I.J.T.L. îl acordă colaboratorilor, nu este suficient de stimulatînd pentru întreprinderile respective și pentru personalul acestora.

De bună seamă, motivul principal îl constituie faptul că planul de vînzare a biletelor I.J.T.L. nu poate fi lăsat la latitudinea unor colaboratori care, în actualul sistem de relații, nu pot fi obligați să preia și această activitate. Dacă, pe filiera elaborării planului economico-social al acestor unități, comitetele executive ale consiliilor populare județene ar propune suplimentarea indicatorilor prevăzuți în planul anual al D.J.P.Tc. și al Administrației Loto-

Pronosport cu valoarea biletelor de transport ce urmează a fi vândute într-un an, s-ar crea condițiile necesare pentru eliberarea unui număr însemnat de personal muncitor, care ar putea lucra în ramuri productive. Nu este deloc economic faptul că în prezent se

consumă forță de muncă și energie în trei feluri de tonete, când, de fapt, într-una singură s-ar putea vinde bilete de transport, bilete de loterie și pronosticuri sportive, ziare ș.a.

C. IONIȚA
Brașov

FORME ȘI FORMALITĂȚI

DACA este firesc ca atenția specialiștilor în organizare să se îndrepte cu precădere asupra unităților productive, în care randamentul pe plan de eficiență al eforturilor pentru raționalizarea producției și a muncii este maxim, este nefirească neglijarea cvasitotală — inclusiv de către cabinetele teritoriale de organizare — a instituțiilor și altor unități care lucrează cu publicul în cadrul prestărilor de servicii sau al relațiilor de altă natură și în funcționarea cărora imobilismul formelor și formalităților duce la risipă de personal și la irosirea timpului cetățeanului.

Astfel, plățile efectuate de populație la inspecția financiară — impozite, asigurări obligatorii ș.a. — devin, mai ales în perioadele de vîrf dinaintea termenelor limită, probă de răbdare. Aglomerație la un ghișeu, unde inspectorul cercetează în registre un formular, din care un exemplar i se înmînează contribuabilului. (N. red.: operația ar putea fi mult înlesnită prin folosirea tehnicii de calcul. Inspecțiile financiare de sector din municipiul București au fost dotate în acest scop cu mașini electronice, care însă nu sînt folosite — și efectul așteptat în ce privește economia de personal nu s-a produs). Cu acest

exemplar, cetățeanul se prezintă la alt ghișeu, unde, după încă o așteptare, un alt funcționar — de data aceasta lucrător al C.E.C. — trece aceleași date pe un formular de chitanță și (tot el, sau alt funcționar) încasează banii. Două ghișee, doi sau mai mulți funcționari — numai pentru că e vorba de două instituții diferite (ambele însă coordonate de același Minister al Finanțelor). Iată o temă de lucru pentru organizatori!

La unitățile și ghișeele C.E.C., formularele pentru operațiunile curente de depuneri- restituiri sînt completate de solicitanții înșiși. La fel, la oficiile poștale, expeditorii completează singuri formularele (numele și adresa propriei și cele ale destinatarului etc.) pentru mandate, telegrame, colete; de ce nu se extinde procedeul și la recipise, pe care funcționarul poștal să înscrie doar datele pe care le verifică sau calculează singur — greutate, taxă ș.a.? Cîștigul de operativitate ar însemna, cel puțin la oficiile cu volum mare de operații, o posibilitate de diminuare a personalului.

Petre DANCIU
Cluj-Napoca

FACTURAREA SERVICIILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ

SERVICIILE de gospodărie comunală — distribuția energiei electrice, a celei termice, a gazului metan, a apei potabile — sînt asigurate în Capitală (ca și în alte orașe mari din țară) de tot atîtea întreprinderi, diferite ca organizare și subordonare, după criteriul cuplării producerii cu distribuția.

La fiecare loc de consum, beneficiarul tuturor acestor servicii — fie el unitate socialistă, asociație de locatari, proprietar de imobil particular — este unul și același. La acest beneficiar vin pe rînd, la diverse perioade, cititori de contor (electric, de gaze, de apă), care în unele cazuri sînt și încasatori. Profesia acestora nu cere și tehnicitate, ci doar alergătură, mai ales că programul lor de lucru trebuie corelat cu programul prezenței la sediu, respectiv la domiciliu a abonatului și implică frecvent reveniri.

Întreprinderile furnizoare, obligate să-și gospodărească mereu mai eficient cheltuielile de producere, transport și distribuție, au făcut importante efor-

turi pentru raționalizarea personalului muncitor, de pildă prin evidența, calculul și facturarea pe calculator. Fiecare din ele a tratat-o însă de pe poziția propriei activități și gestiuni. Or, faptul că toate serviciile respective converg, în teritoriu, spre beneficiarii comuni și cu localizare stabilă ridică problema efectului economic ce s-ar putea obține prin comasarea activităților de măsurare a cantităților livrate și de încasare a contravalorii.

Casa de Economii și Consignațiuni a intuit, din punctul său de vedere, acest avantaj potențial și, în ideea de a-i înlesni cetățeanului economia de timp, a instituit contul curent personal, asumîndu-și obligația de a rezolva, pentru depunător, diferite deconturi de această natură. (Din păcate, cu toată propaganda destul de intensă ce a susținut-o, această formă avantajoasă nu se bucură încă de audiența la public pe care ar merita-o.)

Luînd ca punct de reper acest prim pas și experiența altor țări socialiste,

credem că ar fi util ca, eventual sub egida Consiliului popular al municipiului București și cu concursul de specialitate al Cabinetului municipal de organizare, să se studieze modalitatea și eficiența unei astfel de comasări, într-o formulă care să depășească barierile departamentale.

Ar putea fi luate în considerație următoarele elemente:

— corelarea perioadelor de livrare, măsurare și decontare;

— organizarea unui corp unic de cititori de contor, cu activitate polivalentă (soluție logică, de vreme ce diversele contoare se află grupate la aceeași clădire sau în aceeași incintă)

— măsură ce ar diminua considerabil necesarul de personal;

— concentrarea operațiunilor de calcul și facturare, de unde ar rezulta economie de funcționari și de echipament de calcul (cu o mai bună folosire a acestuia);

— emiterea unei facturi unice către beneficiar (persoană juridică ori persoană fizică).

Se poate ajunge astfel la ideea ca întreprinderile furnizoare să fie total degrevate de activitățile din avalul distribuției, iar măsurarea, facturarea, încasarea, urmărirea debitelor să fie preluate de o unitate economică special organizată (eventual în subordinea consiliului popular municipal), cu care să-și efectueze direct deconturile (zilnic, cu regularizări lunare).

Lărgind viziunea, ar putea fi luată în considerație includerea în acest sistem — cu adaptare la condițiile specifice — și a plăților pentru canal, salubritate, pentru serviciile telefonice, pentru asigurările prin efectul legii, pentru chirii (în cazul chirișilor I.C.R.A.L. care nu sînt încadrați în cîmpul muncii).

Beneficiarul unitate socialistă și-ar vedea simplificate operațiunile contabile, avînd de onorat periodic o singură factură, în loc de cel puțin 4. Același avantaj pentru administratorii de imobile. Iar cetățeanul particular ar economisi din timpul consumat la ghișee. Cuplînd acest sistem cu cel al contului curent personal, precum și cu o altă formă de economisire practică de C.E.C. — consimțămîntul scris al beneficiarului pentru depuneri prin reținere din retribuție, s-ar putea proceda și la creditarea, pe perioade scurte și cu dobîndă, a celor care la termenul de achitare a facturii nu posedă în cont întreaga sumă necesară.

Foloasele și restricțiile de detaliu ale unei astfel de organizări sînt, desigur, mai numeroase decît cele ce pot fi intuite la o aproximație de principiu. Credem însă că interesele reale, obiective ale tuturor părților implicate pledează pentru antamarea cel puțin a unui studiu bine documentat.

Adrian RUSU

O componentă a noii calități

Utilizarea eficientă a fondurilor fixe

UN ALT FENOMEN care s-a manifestat odată cu creșterea de ansamblu și modernizarea fondurilor fixe a fost creșterea considerabilă a numărului și ponderii întreprinderilor medii și mari, dotate cu fonduri fixe de mare valoare, așa cum reiese din tabelul nr. 2.

Datele statistice arată că ponderea întreprinderilor industriale dotate cu fonduri fixe de pînă la 100 mii lei s-a redus de la cca. 85% în 1965 la 47,9 în 1980, crescînd de trei ori ponderea celor cu fonduri fixe într-un volum de 100 001 pînă la 500 000 lei (de la 11,3% la 33,9%), iar a celor de peste 5 000 000 lei a fost mai mare de peste 5 ori.

Creșterea volumului și a valorii fondurilor fixe a avut, printre altele, drept efect normal și crearea de noi locuri de muncă: numai în industrie între anii 1965 și 1980 cu 815,8 mii persoane și, corespunzător, concentrarea unui număr mai mare de oameni ai muncii în unitățile industriale. Avem în vedere că în anul 1980 cca 48% din numărul total al întreprinderilor industriale aveau peste 1 000 muncitori fiecare, din care: 34,8% între 1 001 și 3 000 muncitori, 3,5% între 3 001 și 5 000 muncitori, 5,7% cu peste 5 000 muncitori. Dotarea tehnică a tuturor unităților în care lucrau peste 5 000 muncitori depășește 100 milioane lei, iar 58% din acestea au o dotare de peste un miliard, aspect calitativ cu totul deosebit, comparativ cu situația existentă la începutul perioadei analizate.

Dar, pentru ca pe măsura dotării tehnice tot mai înalte a muncii să crească și rezultatele economice este necesară și asigurarea unei permanente și cât mai depline concordanțe între gradul înzestrării tehnice a muncii și nivelul de pregătire al lucrătorilor. Atunci cînd nivelul pregătirii forței de muncă este mai ridicat decît gradul de tehnicitate al utilajului deservit, cheltuielile cu formarea profesională sînt neeficiente, iar cînd gradul de tehnicitate și complexitate al utilajelor depășește nivelul de pregătire a lucrătorilor ce le deservesc investiția devine ineficientă, în ambele cazuri rezultatele economice fiind afectate. După cum aprecia în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu „Am considerat necesar să punem în acest cincinal accentul nu pe lărgirea și crearea de noi capacități de producție, ci pe folosirea intensivă a celor existente, pe ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției, ori, factorul determinant pentru realizarea acestui obiectiv îl reprezintă buna pregătire profesională, tehnică și științifică a tuturor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și cadrelor din toate domeniile.”¹⁾

Deosebit de important este faptul că o parte din ce în ce mai mare a fondurilor fixe sînt produse în țară. Astfel, numai în cincinalul 1976—1980 investițiile în utilajele produse în țară reprezentau în totalul investițiilor în utilaje cca. 80% față de 72,9% în perioada 1971—1975 și 66,8% între 1966—1970. „Industria noastră — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu încă în 1975 — trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura cu forțe proprii mașinile și utilajele, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale, într-o măsură tot mai mare”²⁾. Respectarea îndemnului secretarului general al partidului de a reduce importurile de mașini și utilaje prezintă mari avantaje economice. În acest fel pe lângă deosebit de importante economii valutare în vederea echilibrării balanței de plăți a țării este stimulată dezvoltarea industriei constructoare de mașini proprii, gîndirea creatoare, concepția proprie științifică și tehnică, cu consecințe favorabile privind sporirea producției, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea gradului de tehnicitate a economiei, valorificarea mai înaltă a resurselor proprii materiale și financiare, folosirea mai deplină a potențialului uman, ridicarea, în acest fel, a contribuției factorului intern la accelerarea dezvoltării economice. Semnificativ este și faptul că în cincinalul în curs, industria constructoare de mașini va trebui să asigure atît 80—85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții cît și dublarea exportului.

Între progresul tehnic exprimat prin ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii cu fonduri fixe și sporirea eficienței cu care este utilizată forța de muncă se stabilește o corelație ce-și găsește expresia în creșterea mai rapidă a productivității muncii comparativ cu dotarea tehnică, corelație care poate fi exprimată cu ajutorul formulei :

$$\frac{Q_1 \cdot N_0^a)}{Q_0 \cdot N_1} = \frac{F_1 \cdot N_0^b)}{F_0 \cdot N_1} \times \frac{Q_1 \cdot F_0^c)}{Q_0 \cdot F_1} \text{ cu condiția ca } \frac{Q_1 \cdot F_0}{Q_0 \cdot F_1} > 1$$

în care : Q — volumul producției nete
N — numărul lucrătorilor productivi
F — volumul fondurilor fixe

iar relația :

- a) — nivelul productivității muncii
- b) — nivelul înzestrării tehnice a muncii
- c) — eficiența utilizării tehnicii de producție

Ridicarea gradului de înzestrare și dotare a muncii cu tehnica nouă încorporată în utilajele din ce în ce mai perfecționate are ca efect principal sporirea rodniceii cu care este consumată forța de muncă. „Productivitatea muncii — arăta K. Marx — nu depinde numai de virtuozitatea muncitorului, ci și de perfecțiunea instrumentelor sale”³⁾

În legătură cu acest aspect apreciem că, dacă în țările dezvoltate economic gradul ridicat de dotare tehnică a muncii compensează lipsa forței de muncă prin nivelul înalt al eficienței utilizării acesteia, pentru țările mai puțin dezvoltate cum este și cazul României, ridicarea rodniceii utilizării forței de muncă cere, în mod obiectiv, creșterea înzestrării tehnice a muncii. În țara noastră puternica dotare cu mașini și utilaje noi și modernizate nu a fost însă pe deplin fructificată, situație reliefată de faptul că între 1965—1980 unei creșteri de 3,46 ori a înzestrării tehnice a muncii (calculată prin raportarea dinamicii de 3,71 ori a volumului fondurilor fixe la dinamica de 1,07 ori a volumului populației ocupate) i-a corespuns o sporire de 3,28 ori a productivității sociale a muncii (calculată prin raportarea dinamicii de 3,51 ori a venitului național la dinamica de 1,7 ori a volumului populației ocupate).

Cauzele care au determinat ca eforturile făcute în domeniul înzestrării tehnice a muncii să nu fie pe deplin fructificate sînt multiple : faptul că de la un cincinal la altul au fost puse în funcțiune volume de fonduri fixe tot mai ridicate care au început să producă la întreaga capacitate abia în perioadele următoare ; ritmul înalt al creșterii și dezvoltării noastre economice a necesitat consumuri sporite de obiecte ale muncii, ceea ce a impus atragerea în circuitul economic a unor substanțe minerale cu un conținut util mai scăzut și situate în condiții mai grele de exploatare și care au necesitat, de aceea, investiții suplimentare pentru punerea lor în funcțiune ; dezvoltarea rapidă a economiei a generat și sporirea volumului populației ocupate și, corespunzător, a cheltuielilor cu formarea acesteia în pas cu înzestrarea tehnică superioară a muncii și a cărei eficiență apare după o perioadă mai îndelungată de timp ; dotarea tehnică cu fonduri fixe din ce în ce mai perfecționate s-a realizat în paralel cu menținerea în funcțiune a unui volum încă important de mașini și utilaje cu randamente tehnico-economice mai scăzute față de cele noi și modernizate și care au solicitat cheltuieli suplimentare pentru asigurarea exploatarii lor etc. La toate aceste cauze obiective se adaugă, totuși, menținerea încă a unor serioase deficiențe de ordin subiectiv în utilizarea potențialului productiv al țării noastre, deficiențe evidențiate în numeroase cazuri de către secretarul general al partidului.

Este evident că volumul investițiilor care poate fi alocat într-o anumită perioadă, pentru crearea de noi fonduri fixe, reconstruirea și modernizarea celor existente fiind limitat, mai buna utilizare a mașinilor și utilajelor din economia națională, creșterea în acest fel a producției și venitul național pe unitatea de fond fix capătă o deosebită semnificație economică. „Disponem de fonduri fixe în stare să satisfacă în bune condiții, cerințele dezvoltării economico-sociale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea, în acest cincinal vom acționa nu atît pentru crearea de noi unități economice, cît pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completînd dotarea din unele sectoare, cît și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem”⁴⁾

Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe poate avea loc prin multiple căi, între care : mărirea coeficientului de schimburi încă redus în țara noastră, concentrarea forțelor pentru terminarea lucrărilor de investiții începute în anii anteriori, știut fiind că există încă numeroase investiții neterminate, întreținerea cît

¹⁾ Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 29 al revistei noastre.

²⁾ Nicolae Ceaușescu — Expunere la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 25 noiembrie 1981, Editura politică, București 1981, p. 24—25.

³⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. II, Editura politică, București, 1975, p. 97.

⁴⁾ K. Marx, Fr. Engels : Opere, volum 23, Editura politică, București, 1966, p. 351—352.

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu — Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe — 24 iulie 1981, Editura politică, București, 1981, p. 19.

Tabelul nr. 2

Gruparea întreprinderilor industriale după volumul fondurilor fixe între anii 1965—1980*)

Volumul fondurilor fixe	A n i i			
	1965		1980	
	Nr. întreprinderilor	%	Nr. întreprinderilor	%
Fonduri fixe în mii lei valoarea inițială	1 572	100	1 752	100
din care :				
— până la 100 mii lei	1 337	85,1	839	47,9
— între 100 001—500 000 lei	178	11,3	593	33,9
— peste 500 000 lei	57	3,6	320	18,2

*) Sursa de date : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România 1981. Direcția Centrală de Statistică p. 144—145

mai judicioasă a fondurilor fixe și realizarea la timp a reparațiilor capitale prin respectarea graficelor de realizare a reviziilor tehnice și reparațiilor capitale, pregătirea din timp a pieselor și subsansamblelor, scurtarea duratei reparațiilor și efectuarea lor de o calitate cât mai bună ; repararea subsansamblelor înlocuite și pregătirea lor pentru folosirea la viitoarele reparații prin dezvoltarea rețelei de întreținere existente în unitățile economice, dar și prin extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în repararea diverselor categorii de utilaje în paralel cu organizarea efectuării reparațiilor utilajelor de uz general în mod centralizat, pe zone geografice, ministere, centrale sau grupe de întreprinderi.

La aceste căi de o deosebită importanță se adaugă dotarea, încă de la începutul funcționării capacităților de producție, cu utilajele necesare în vederea soluționării rapide a problemei producerii pieselor de schimb ; acordarea unei atenții corespunzătoare programului de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor și subsansamblelor, astfel ca pe această cale să se obțină importante economii de materiale, oțeluri speciale, energie, forță de muncă etc., asigurarea din timp a unei bune aprovizionări cu materii prime și materiale pe baza normelor de

5) Nicolae Ceaușescu — Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 27.

consum stabilite și a graficelor de livrări pentru a se asigura ritmicitatea producției etc.

Obținerea pe unitate de fond fix a unui venit național cât mai ridicat în unitatea de timp se poate realiza, mai ales, prin folosirea intensivă a utilajelor și mașinilor. Printre principalele căi de ridicare a gradului de utilizare intensivă a fondurilor fixe menționăm : modernizarea și perfecționarea celor existente, mai ales cu ocazia reparațiilor capitale ; înlocuirea unor mașini și utilaje cu randamente scăzute cu altele având performanțe tehnice și economice la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial (în anul 1985 cca. 45% din valoarea producției în industria republicană prelucrătoare va fi obținută pe seama produselor care vor fi puse în fabricație în cincinalul în curs) ; folosirea unor metode de lucru și tehnologii de fabricație avansate, care să permită încărcarea corespunzătoare a fondurilor fixe și folosirea, astfel, la întreaga capacitate atât de mașinilor și utilajelor cât și a suprafețelor de producție.

De o deosebită semnificație economică privind ridicarea gradului de utilizare intensivă a fondurilor fixe este lărgirea cooperării între întreprinderi, pentru valorificarea excedentului de producție sau acoperirea locurilor înguste ; extinderea cooperării pe plan internațional mai ales în sensul lărgirii exportului și a schimburilor prin compensație.

În acest sens importantă este și îmbunătățirea structurii fondurilor fixe în sensul sporirii grupelor de utilaje active care participă nemijlocit la creșterea producției și venitului net, în paralel cu reducerea celor inactice, clădiri, accesorii de producție, inventar gospodăresc, precum și stabilirea numărului și tipului de mașini și utilaje, avându-se în vedere în mai mare măsură structura producției. Se vor realiza totodată noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrare a datelor, de teleinformatică și roboți industriali. Toate acestea vor asigura trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, astfel ca într-o perioadă relativ scurtă și cu mijloace fixe existente să se poată realiza dublarea (și chiar mai mult) a producției industriale. „În actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste — ne îndeamnă tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să facem totul pentru a produce cât mai mult, cât mai bine, la o calitate cât mai înaltă, cu cheltuieli cât mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului.“⁵⁾

Angelica M. VRABIE
Galati

Diversificarea, înnoirea și modernizarea producției

(Urmare din pag. 8)

turilor de livrare a produselor, a termenelor de onorare a contractelor etc. Același lucru devine valabil și în cazul cooperării cu institutele de cercetare. Dacă în planul de stat, de exemplu, este prevăzut un anumit produs, porțile institutelor ne sînt larg deschise, dacă nu — cercetarea pentru repere de mai mică importanță, ca volum și valoare, dar necesare pentru realizarea unor produse solicitate de beneficiarii noștri, pentru reducerea importurilor, este privită cu mai puțin interes. Se impune deci ca la nivel central (C.S.P., ministere) să se asigure o mai bună coordonare între planurile tehnice și de producție ale întreprinderilor de componente și cele de montaj final“.

J. Flueraș : — „Ritmul de înnoire a producției este foarte ridicat, în permanență avem nevoie de anumite subsansamble noi cu ajutorul cărora să realizăm produsele finale. Deci aceste două activități sînt condiționate reciproc. Nu întotdeauna întreprinderile mari, producătoare de produse și subsansamble intermediare au capacitatea de adaptare rapidă la noile cerințe. Degeaba institutele de cercetări și proiectări găsesc soluții, elaborează prototipuri dacă acestea nu se introduc în producția de serie. Ori, aici cred că ar trebui să promovăm mai mult dezvoltarea și a unor întreprinderi mai mici, cu capacitate mare de adaptare, care să fie adevăra-

ții intermediari între ideea de nou și materializarea ei practică. Iată cazul prezentat mai înainte cu filtrul de aer pentru care este necesară o hîrtie specială filtrantă.

Desigur, este mai greu să cerem unui combinat de celuloză și hîrtie să fie atât de mobil ca în decurs de o lună-două să găsească soluțiile tehnice de realizare. Dar aceasta nu înseamnă să ne resemnăm și să dăm în continuare valută pentru a o aduce din import. Mai corect ar fi dacă această problemă ar fi fost încredințată unei întreprinderi mici care să se ocupe o perioadă de timp numai de această cercetare și care, fără îndoială, ar fi găsit o soluție dacă nu cea ideală, oricum, una apropiată de solicitările pieței“.

Ioan Moiceanu : — „În domeniul materialelor de construcții preocupările privind înnoirea producției prin care să înlocuim, în principal, materialele energointensive (ciment, oțel-beton etc.) deși sînt mai recente, ele s-au concretizat în unele realizări remarcabile. În ce privește înlocuirea cimentului s-a trecut la valorificarea unor resurse ca cenușa de la electrofiltre care rezultă de la termocentrale, cenușa de haldă de la furnale și a zgurei. Dealtfel, folosirea resurselor respective ca înlocuitoare a cărbunelui face parte dintr-un program național. Nivelul la care s-a ajuns în prezent în utilizarea acestor resurse refolosibile considerăm că nu este satis-

făcător datorită nerezolvării unor probleme. Bunăoară, pînă în prezent, nu s-a clarificat la nivelul furnizorilor noștri modalitatea de livrare a cenușii de haldă ca și a altor materiale. Furnizorii pretind ca beneficiarii să execute cu propriile mijloace transportul acestora, deși locul unde se găsesc este foarte departe, la termocentralele Midia sau Doicești. Ca beneficiari, nu ne putem permite acest lucru deoarece costurile cu transportul sînt prea mari și nu justifică folosirea acestor surse. Cred că, mai curînd ar trebui luate unele măsuri de pregătire și dotare corespunzătoare a furnizorilor pentru transportul acestor materiale. Dacă s-ar rezolva această problemă unitățile brașovene ar putea prelucra circa 7 mii tone anual. Adăugați la aceasta și cererile celor încă peste 50 de întreprinderi din țară care au sarcini mari în direcția reducerii consumului de materiale energointensive.

Ar fi indicat în cazul respectiv, să se organizeze unități mici de materiale de zidărie pe lingă asemenea baze, întrucît este mai ușor să se transporte în vagoane cărămizi decît să se folosească pe distanțe mari vagoane-cisternă care sosesc pline și se întorc goale. Utilizarea de cenuși pentru cărămizi și chiar la elementele prefabricate, la panourile mari de structură etc. ar înlocui cimentul pînă la 10—5 la sută, desigur, într-un alt sistem de organizare a unităților producătoare de materiale de construcții decît cel actual“.

Consemnări

EDUCAȚIA ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ am asistat la apariția a numeroase științe noi: unele sînt sinteze pregătite de climatul interdisciplinar, altele s-au născut în zonele de interferență dintre două sau mai multe științe. În acest peisaj, atît de caracteristic științei contemporane, se cuvine semnalată economia educației, apărută cam în jurul anului 1960 și care, împreună cu economia științei, s-a afirmat puternic, menținîndu-se în avanscena teoriei și aplicațiilor practice, cu o problematică din cele mai interesante. O serie de elaborate teoretice ale noii discipline, împreună cu instrumente de modelare au fost încorporate în economia politică, în mod deosebit în planificarea învățămîntului și în strategiile educaționale. „Capitalul uman”, „investiția în capitalul uman”, „costul formării omului”, „stocul de învățămînt”, „factorul rezidual”, „eficiența economică a învățămîntului” și-au asigurat o largă circulație, trecînd din limbajul conceptual în cel operațional. „Capitalul educațional” este astăzi recunoscut ca avînd aceleași drepturi cu „capitalul fizic”, iar contribuția sa la creșterea economică devine tot mai importantă. Că noua știință s-a afirmat foarte rapid și că statutul ei este pe deplin recunoscut, se poate vedea din faptul că ultimul Congres Mondial de Științe Economice (Mexic, august 1980), avînd ca temă „Resursele umane, utilizarea forței de muncă și dezvoltarea”, a dezbătut, în prima secție, problema resurselor umane, a conceptelor și metodelor de măsurare, secție în care au predominat specialiștii în economia educației printre care unul din întemeietorii ei, Th. W. Schultz, actualmente laureat al Premiului Nobel pentru economie.

Împrejurările în care s-a născut această disciplină de graniță sînt astăzi bine puse în evidență de istoricii teoriilor și modelelor creșterii economice. În perioada 1950—1960, cînd expansiunea economică în țările dezvoltate cunoștea ritmuri relativ înalte, explicația acesteia numai prin cei doi factori de producție — capitalul și forța de muncă — s-a dovedit insuficientă. Să presupunem că în decursul unui deceniu capitalul a crescut cu 70% (rata medie anuală de 5,5%), iar forța de muncă, cu 12% (rata medie anuală de 1,1%), în condițiile unei proporționalități, produsul național brut (sau venitul național) ar fi trebuit să crească cu circa 90% (6,6% anual). În realitate creșterea a fost mult mai accentuată; să presupunem că a fost de 120% (rata medie anuală 8,2%, cazul multor economii occidentale în perioada amintită). Diferența nu putea fi explicată prin cei doi factori cantitativi: un al treilea „factor” a intervenit în aceeași perioadă. S-a ajuns astfel la ideea progresu-

lui tehnic încorporat (R. Solow), a rolului perfecționării forței de muncă etc. Abia prin studiile lui Th. W. Schultz („Investment in Man: an Economic View”, în *The Social Service Review*, III, vol 1959) și ale lui Ed. F. Denison („The Sources of Economic Growth in the United States and the Alternatives Before Us”, 1962) s-a „izolat” și s-a pus în evidență rolul „capitalului uman” și al educației, ca factor al creșterii economice. Celor doi pionieri li se adaugă o întreagă pleadă dintre care amintim: J. Vaizey, F. H. Harbison, Ch. A. Myers, G. S. Becker, M. J. Bowman, F. Edding, J. Tinbergen, iar mai recent D. W. Jorgenson.

În perioada de început a economiei educației, s-au făcut numeroase studii empirice, valorificîndu-se serii statistice pe perioade mari de timp, s-au formulat „legi” — de altfel, ca și „legile” dezvoltării științei — s-au făcut calcule prospective interesante. După două decenii de la apariția economiei educației, această disciplină dispune de un corp de concepte, de metode și modele, de mare utilitate practică. Se cuvine subliniat faptul că economia educației a contribuit în mare măsură la progresul strategiei, prognozei și planificării învățămîntului. Este suficient să avem în vedere modelul econometric al învățămîntului (J. Tinbergen) și sistemul conturilor educației, elaborat de Richard Stone, și integrat în sistemul contabilității naționale. S-ar mai putea menționa și alte momente din protoistoria și istoria economiei educației, cum ar fi contribuția mai veche a demografului și economistului francez Alfred Sauvy, apoi acțiunile desfășurate de U.N.E.S.C.O. împreună cu Broul de Statistică al O.N.U., pentru o mai bună reflectare a cheltuielilor făcute pentru educație în sistemul contabilității naționale, inițiativele O.E.C.D. cu privire la identificarea „factorului rezidual” și elaborarea de modele economice.

În acest context, apariția lucrării lui P. Mândi, „EDUCAȚIA ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE”, (*Education and Economic Growth in the Developing Countries*, Budapesta, 1981, 225 pag), constituie un moment semnificativ. Cuprinzînd cîteva idei originale, studiul folosește o formulă interesantă, aceea de a integra trei domenii: binomul „educația — creșterea economică”, planificarea educației și politica educațională. Problema-cheie — arată autorul — este aceea a rolului factorului intelectual în creșterea economică, iar pe de altă parte, necesitatea de a stabili o legătură organică între educație și cererea de forță de muncă, cu alte cuvinte, prioritatea forței de muncă, în contextul dezvoltării economice, față de educație.

Refăcînd istoria economiei educației pînă la mijlocul anilor 70, printre înaintașii noii discipline, P. Mândi îi consideră pe A. Smith și K. Marx, neomițîndu-l pe A. Marshall, cel care, încă în 1890, a spus: „dintre toate capitalurile, cel mai valoros este capitalul investit în om”, și pe S. Webb. Pe drept cuvînt, printre înaintași îl situează pe S. G. Strumilin¹⁾.

În forma sa modernă, economia educației datorează lui Th. W. Schultz și Ed. F. Denison. Concepția lui Th. W. Schultz este expusă mai cu seamă în lucrarea „*The Economic Value of Education*”. (Columbia University Press, New York and London, 1963). Ideea de bază a lui Th. W. Schultz este aceea că nu există o probă directă pentru valoarea economică a cunoștințelor, ci numai una indirectă, ajungînd astfel la ideea „factorului rezidual” alături de cei doi factori clasici: capitalul și forța de muncă. După calculele lui Schultz, pentru anii 1927—1957 educația a devenit factorul cel mai important al creșterii economice în S.U.A. Numărul de ani de școală pe o persoană activă a crescut de la 8,14 (1930) la 10,69 (1957), cheltuielile pentru învățămînt au crescut mai rapid decît capitalul real (4% și respectiv 2% anual), cifre confirmate de altfel și de alți cercetători. Caracteristic lui Th. W. Schultz este abordarea macroeconomică, potrivit căreia se compară valorile combinate ale educației cu suma totală a veniturilor individuale (echivalentă cu venitul național).

Noua disciplină cunoaște o rapidă dezvoltare. Îl menționăm pe John Vaizey, a cărui lucrare „*The Economics of Education*” (Ed. Faber and Faber, Londra), datează din 1964, urmată de o alta, împreună cu E. A. G. Robinson, „*The Economics of Education*” (MacMillan, Londra, New York, Toronto), apărut în 1966. Dar contribuția hotărîtoare, după cea a lui Schultz, se datorează lui Ed. F. Denison²⁾, cel mai convins adept al măsurabilității „factorului al treilea” („factor rezidual”). Calculele lui Denison — privind contribuția educației la creșterea economică din S.U.A. —, astăzi clasice, avansează următoarele cifre: 12% pentru perioada 1919—1929, 23% pentru 1929—1956, și 19% pentru anii 1960—1980, deci o nouă scădere, care ar co-

¹⁾ Primul studiu al lui S. G. Strumilin, bazat pe o cercetare în întreprinderi și apărut în 1925. Autorul a mai revenit asupra ideilor sale în 1962 într-un studiu publicat în *Ekonomiceskaja Gazeta* (no. 14, 1962). Menționăm că modelul lui Strumilin a fost inclus și în lucrarea lui J. Vaizey (1964) și reeditat de UNESCO.

²⁾ În afară de lucrarea „*The Sources...*” pe care am citat-o (1962), trebuie amintite: „*Education. Investment in Human Capital*” (1965) și mai ales lucrarea de largă autoritate: „*Why Growth Rates Differ?*”, Brookings Institution, Washington 1968 (XXI + 494 pag.), pe care P. Mândi nu o citează.

respunde unei „legi“ (asemănătoare fazei logistice a curbei exponențiale a legii științei, stabilită de J. D. De Solla Price). În același cadru se cuvine amintit Friedrich Edding, autorul lucrării „Ökonomie des Bildungswesen“ și a două rapoarte pentru U.N.E.S.C.O. (1967 și 1969) privind metodele de analiză a cheltuielilor de învățământ (nici acestea nu sînt citate de P. Mândi). Edding a determinat pentru 1960 cota-parte din venitul național alocată cheltuielilor pentru învățământ în unele țări. Dificultățile intimpinate de economia educației, în faza sa de început, au fost legate nu numai de insuficiența informației statistice, ci și de unele probleme teoretice, printre care cea mai importantă a rămas: cheltuielile pentru învățământ sînt cheltuieli de consum sau cheltuieli de investiții? Dacă aceste cheltuieli au un caracter dublu, atunci rămîne deschisă problema: cit din ele sînt cheltuieli de consum și cit reprezintă investițiile?

P. Mândi prezintă pe larg — în mod absolut justificat — contribuția lui F. Harbison și Ch. Myers („Education, Manpower and Economic Growth”, McGraw Hill, New York), apărută în 1964. După acești autori, formele de dezvoltare a resurselor de muncă sînt: învățământul și pregătirea organizată, dobîndirea experienței și cunoștințelor la locul de muncă, autoinstruirea și studiul individual. În măsurarea efectului combinat al acestor forme, Harbison și Myers au recurs la un sistem de variabile pentru un număr de 75 țări; unele din acestea au rolul de a caracteriza accesibilitatea învățământului, altele — nivelul tehnologic și standardul de viață. Sînt reținuți 14 indicatori³⁾; pe baza lor se constituie patru grupe, corespunzînd variației produsului național brut pe locuitor. Metoda — se știe bine — face parte din taxonomie și nu este singura care s-a

³⁾ Un indice compus; produsul național brut pe locuitor (în dolar); procentul populației active din agricultură; ingineri și oameni de știință la 10 000 locuitori; învățători la 10 000 locuitori; medici și dentiști la 10 000 locuitori; proporția elevilor în învățământul elementar; idem în învățământul secundar și superior; proporția studenților în facultățile științifice și tehnice; cheltuieli de stat pentru învățământ, ca procent din venitul național și proporția populației în vîrstă de 5—14 ani.

⁴⁾ În special, D. W. Jorgenson și A. Pacion: *Lifetime income and human capital*, comunicare prezentată la cel de-al VI-lea Congres Mondial al Asociației Economice Internaționale (august 1980, Mexic).

folosit în clasificarea țărilor. Pentru toate aceste variabile se calculează coeficienții de corelație.

Modelul lui Harbison și Myers l-a inspirat pe P. Mândi să elaboreze o clasificare proprie în care se propune luarea în considerare a celor trei niveluri de învățământ (primar, secundar, universitar) combinat cu clasificarea țărilor după produsul național brut pe locuitor.

Lucrarea lui P. Mândi aduce o serie de informații utile și cuprinde aprecieri și sugestii valoroase cu privire la domeniile examinate. Ea expune experiența țărilor socialiste cu obiectivitate, punînd în evidență realizările, ceea ce poate constitui un îndemn convingător pentru țările în curs de dezvoltare.

După părerea noastră, lucrarea s-ar cuveni completată cu referiri la teoria lui A. Sauvy („Costul și valoarea vieții umane”) și la primele calcule datorate lui A.J. Lotka și I. Dublin (1925). De asemenea, una din metodele originale, elaborate de demograful ungar, E. Valkovics, în legătură cu producția și consumul ca funcție de vîrstă („piramida economică a vîrstelor”) ar fi util să fie cunoscută, în legătură cu noțiunea de „capital uman”. Absolut necesar ni se pare considerarea ultimelor contribuții, așa cum rezultă ele din studiile recente ale lui D. W. Jorgenson⁴⁾ de la Universitatea Harvard. După concepția acestuia, capitalul uman trebuie să se bazeze pe conceptul de venituri din muncă, pe întreaga durată a vieții; să fie incluse nu numai acele venituri care sînt legate de activitatea de piață, ci și celelalte („market and nonmarket activities”). Valoarea serviciilor capitalului uman este suma valorilor rezultate din activitățile forței de muncă în domeniul pieței și în afara acesteia, pentru toate persoanele care constituie populația unei țări. În fond, tratarea capitalului uman trebuie să înceapă cu aspectele generale demografice și să continue cu ratele de școlaritate, apoi cu ratele de activitate, cu calcule privind productivitatea și veniturile, găsindu-și expresia finală în sistemul contabilității naționale, așa cum a procedat Jorgenson în studiul său pentru perioada 1947—1973, referitor la S.U.A.

În opinia noastră, cu studiile lui Jorgenson, ale lui R. Stone, M. Murphy se inaugurează o nouă fază în econo-

mia educației, a cărei trăsătură caracteristică este abordarea sistemică și integrarea acesteia în sistemul conturilor naționale. De asemenea ni se pare utilă — cu atît mai mult cu cît este vorba de țările în curs de dezvoltare — să se stăruie asupra metodelor de analiză cost-beneficiu. Cheltuielile angajate în acest domeniu sînt considerabile, de aceea trebuie comensurate cu avantajele.

Lectura cărții lui P. Mândi sugerează și unele idei cu privire la necesitatea intensificării studiilor de economie a educației în țara noastră. În anii 1968—1972 s-au înregistrat unele începuturi promițătoare. Amintim calculul stocului de învățământ al populației României, pe baza recensămîntului populației din 1966, publicat în revista Forum (1969), propuneri de includere în funcția de producție a stocului de învățământ (Colocviul național de pedagogie, 1970), unele calcule cu privire la investiția în om sau la investițiile demografice, unele considerații privind rolul factorului educațional în modelele creșterii economice. Nu au lipsit nici preocupările privind conturile demografice și sociale, cu reprezentarea sistemului educațional (1972). Au existat chiar încercări de a determina volumul venitului național ca funcție de vîrstă, de natură să permită pregătirea calculației pentru „capitalul uman”. Cit privește planificarea educației din optica necesarului forței de muncă, s-au publicat cîteva studii, inclusiv un manual la solicitarea U.N.E.S.C.O. Ne-ar trebui însă o lucrare de pe pozițiile economiei politice care să integreze asemenea preocupări și să ne dea o teorie a „capitalului uman” și un calcul al acesteia pe perioada ultimelor trei decenii. Datele statistice există; metodele și modelele nu lipsesc. O asemenea lucrare ar pune în evidență dimensiunea „capitalului uman” ca parte din avuția națională și rolul său în creșterea economică. Ea ar permite o evaluare a eficacității sistemului de învățământ — pentru care societatea noastră a făcut mari eforturi — și să furnizeze elemente pentru întreaga strategie educațională. În acest sens, cartea lui P. Mândi ar putea servi ca îndemn și ca sugestie.

VI. TREBICI

Preocupări în domeniul grîului și orzului

(Urmare din pag. 13)

itate foarte bună au prezentat fungicidele specifice: Quinolate V 4x, Vitavax și Baytan; fungicidul Fundazol (fiind sistemic, dar nespecific pentru tăciunile zburător), fără să prevină infecția, a limitat-o în bună măsură.

O O ATENȚIE DEOSEBITĂ trebuie acordată sistemului de recoltare a grîului. Noile combine C-14, verificate în campania 1982, au dat rezultate superioare față de combinele C-12. Mai trebuie însă aduse unele îmbunătățiri, mai ales în ceea ce privește rezistența unor materiale componente.

Cele prezentate constituie numai cîteva dintre problemele actuale ale culturii grîului și orzului. Se înțelege că cercetarea științifică trebuie să realizeze noi creații biologice, noi soiuri cu o rezistență genetică sporită la cădere, boli, dăunători și con-

diții nefavorabile de mediu, capabile să valorifice în mod superior apa și elementele nutritive, să realizeze producții mari și constante pe unitatea de suprafață.

Cercetările din domeniul agrotehniei sînt datorate să elaboreze noi tehnologii de cultură, care să asigure reducerea consumului de energie și combustibil, efectuarea mai multor lucrări la o singură trecere a tractorului, o utilizare superioară a substanțelor chimice folosite în agricultură. În același timp industria chimică este chemată să pună la dispoziția agriculturii îngrășăminte și substanțe fito-farmaceutice de calitate superioară și în cantități suficiente, iar industria construcțiilor de mașini — utilaje și mașini agricole cu un coeficient ridicat de fiabilitate, de mare randament și cu consumuri energetice scăzute.

Printr-o organizare perfectă a procesului de muncă, prin respectarea cu strictețe a tuturor verigilor tehnologice, la nivelul bazei tehnico-materiale de care dispunem putem realiza în România producții medii de grîu și orz care să depășească 4 000 kg/ha, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivului pus în fața agriculturii românești de Congresul al XII-lea al P.C.R., privind obținerea anuală a 1 000—1 200 kg cereale pe cap de locuitor.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PUNCTUL COMUN dintre concepția lui J. M. Keynes și concepția noului curent îl constituie prezența banilor în economia capitalistă și contribuția lor la manifestarea unor dereglări a fluxurilor economice. Apropierea lor în acest domeniu („suprastructura analitică”) a fost favorizată de larga răspindire a limbajului formalizat în literatura economică recentă, care implică însă riscul neînțelegerii unor deosebiri de fond între cei care comunică pe baza acestui limbaj, respectiv ignorarea deosebirilor care există în conținutul conceptelor pe care le folosesc ei (asemănătoare prin denumire). Deosebirea esențială între cele două concepții constă în analiza diferită pe care o fac economiei capitaliste (premise diferite — problematică și infrastructură analitică — și concluzii diferite) : J.M. Keynes face o dublă analiză, a fluxurilor economice (cheltuieli-venituri) și a anticipărilor (ofertă — cerere efectivă) din perspectivă macroeconomică ; noul curent de gândire economică, menținându-se, în esență, pe linia gândirii economice burgheze tradiționale (a teoriei echilibrului economic general), face numai o analiză a alocării resurselor din perspectiva microanalizei „neoclasică” (teoria prețurilor). În aceste condiții, noul curent a sesizat și a preluat formal numai o latură a dezechilibrelor despre care vorbește J. M. Keynes (dezechilibrele funcționale), dar a ignorat principala formă de manifestare a dezechilibrelor keynesiste (dezechilibrele de sistem).

„Șomajul și subconsumul — conchide A. Barrère, pe baza comparațiilor făcute — nu sînt o urmare a dereglării ofertei globale, adică a valorii producției pusă în mișcare, și a cererii globale, adică a cheltuielilor făcute pentru a o cumpăra. În viziunea lui Keynes, șomajul și subconsumul nu sînt nici dereglări de circuit și, cu atît mai puțin, dereglări ale cererii și ale ofertei ; ele constituie insuficiențe ale producției oferite și deci ale veniturilor pe care le repartizează ea și cu ajutorul cărora aceasta este apoi cumpărată. S-ar mai putea spune, de asemenea, că ele nu sînt rezultatul unei proaste funcționări, ci consecința anticipării unei cereri insuficiente, legată de obiectivele pe care și le fixează însuși sistemul economic. Tocmai de aceea ele sînt denumite dezechilibre de sistem”.

În măsura în care prezența banilor în

DEZECHILIBRELE ECONOMIEI CAPITALISTE ȘI INSTRUMENTARUL PENTRU INVESTIGAREA LOR (IV)

circulația mărfurilor poate duce la rupturi (dereglări) în raportul dintre cererea și oferta de pe piață, dar nu le presupune în mod necesar, concepția lui A. Barrère asupra șomajului și subconsumului este bine venită și dovedește atît o mai bună înțelegere a mecanismului de funcționare a economiei capitaliste, cît și o mai subtilă și mai exactă interpretare a gândirii economice a lui J. M. Keynes. Precizarea care urmează ilustrează și mai bine aceste constatări. „După cum arată J.M. Keynes — precizează A. Barrère — sistemul economic actual (capitalist — n.ns.) are ca obiectiv realizarea maximului de profit, independent de realizarea volumului maxim al folosirii mîinii de lucru ; tocmai în aceasta constă dezechilibrul de sistem”. În fapt, înțelegerea naturii reale a dezechilibrelor economice la care s-a referit J. M. Keynes nu poate fi realizată prin analiza fenomenelor economice numai la nivelul schimbului, al pieței, cum fac economiștii criticiți, pe bună dreptate, de A. Barrère. Menținându-se la acest nivel, ei se îndepărtează atît de realitatea economică din țările lor, cît și de teoria economică a lui J. M. Keynes, nereușind să aducă o contribuție reală la analiza acestor probleme devenite în ultimul timp atît de actuale în aceste țări, ceea ce îl determină pe economistul francez să-i caracterizeze în felul următor : „După ce au corectat teoria echilibrului general, respingînd legile lui Walras și Say, contrarevoluția (keynesistă, n.ns.) se străduiește să reîntegreze dezechilibrele denumite keynesiste în sistemul de analiză care recurge la piață, trecînd de la sistemul circuitului

venit-cheftuială la sistemul alocării resurselor și revenind de la macroanaliză la microanaliză. Demersul constă, deci, în a-l corecta pe Walras invocîndu-l pe Keynes, apoi a reîntegra dezechilibrele denumite keynesiste în teoria lui Walras, care a fost modificată în prealabil. În realitate — conchide A. Barrère —, nu este vorba de un simplu transfer metodologic, ci de o denaturare a ceea ce noul curent numește dezechilibre keynesiste”.

Dacă realitatea dezechilibrelor din economia capitalistă contemporană este un fapt indiscutabil pentru orice observator, mai dificile sînt răspunsurile la întrebările dacă teoria lui J. M. Keynes constituie o explicație suficientă a acestora și dacă înlăturarea lor este posibilă pe baza teoriei lui și a politicilor care decurg din ea. Remarcînd superioritatea lui J. M. Keynes față de noul curent în problema dezechilibrelor economice din capitalism, A. Barrère scrie că „respingînd legea piețelor (sau a debușeurilor lui J. B. Say — n.ns.) J. M. Keynes a arătat : cauza șomajului și a subconsumului se află nu în funcționarea sistemului, ci în obiectivul lui : formularea unei cereri efective suficiente nu pentru realizarea deplinei folosiri a mîinii de lucru, ci pentru asigurarea unui profit suficient care să acopere riscurile la care sînt expuși întreprinzătorii. Aceste riscuri decurg din faptul că, oferta fiind limitată de cheltuieli care nu constituie decît o parte din veniturile bănești repartizate, ei nu pot decît să anticipeze suma cheltuielilor care se vor face pentru cumpărarea producției lor. Pe lingă aceasta, ei nu dispun decît de un singur criteriu pentru a determina punctul în care speranța lor de profit poate să pară suficientă pentru a compensa riscul lor : este punctul în care speranța lor de încasări acoperă suma cheltuielilor avansate. Acest punct este cererea efectivă”.

Pe baze empirice A. Barrère constată că cererea efectivă despre care vorbește J. M. Keynes este întotdeauna rezultatul unei producții care se găsește sub nivelul deplinei folosiri a mîinii de lucru și că, din această cauză, economia capitalistă se mișcă într-un cerc vicios, fiind însoțită în permanență de dezechilibre. „Și cum nimic nu ne permite să credem că producția care pune în funcțiune cererea efectivă este suficientă pentru a asigura deplina

FIȘE

● Prin grija EDITURII POLITICE, publicul cititor din țara noastră poate lua cunoștință nemijlocit cu ideile unui reputat publicist și cercetător francez. Este

vorba despre Jean-Jacques Servan-Schreiber a cărui carte, „Sfidarea mondială”, a fost de curînd tradusă în limba română. „Sfidarea mondială” reprezintă mai puțin un studiu sistematic, bazat pe cifre și analize de detaliu, cît un eseu menit să sensibilizeze conștiințele, să ridice în fiecare locuitor al planetei un semn de întrebare cu privire la destinul comunității umane, la marile probleme care au prins contur în epoca noastră. Criza energetică și de materii prime, subdezvoltarea, fenomenele de recesiune, perturbarea echilibrului financiar în economia mondială sînt numai cîteva dintre elementele cu care operează Servan-Schreiber. În mesajul general al cărții, un mesaj pătruns de umanism, de grija față de lumea de astăzi, dar și cea de mîine, este acela că numai

printr-o acțiune comună, concertată a tuturor națiunilor, prin instaurarea unei ordini mondiale echitabile poate fi asigurat progresul omenirii.

Eficiența utilizării energetice

● Datorită rezervelor existente, modulul de repartizare în teritoriul cărbunelui reprezintă principalul mijloc de asigurare a bazei energetice a Chinei, subliniază Wu Zongying — în articolul „Energy resources and policies” publicat în numărul din august a.c. al revistei „CHINA RECONSTRUCTS”. Preocuparea majoră în actuala etapă cît și în perspectivă este însă aceea de a asigura un nivel cît mai înalt de eficiență în exploatarea și valorificarea acestei resurse naturale. Un indicator de bază în evaluarea eficienței utilizării energetice a cărbunelui îl reprezintă

costul de producție. După cum subliniază W.Z., cerința reducerii costului de producție pe tona de cărbune este vitală pentru asigurarea, în condiții de eficiență, a autonomiei energetice a țării. În acest sens în studiu se relevă o serie de analize metodologice menite să reflecte costul real al energiei electrice obținute din aceste surse. Sînt luați în calcul numeroși parametri, între care investițiile în tehnologii moderne, costul transportului cărbunelui de la mine la termocentrale, consumul energetic implicat în activitățile de prelucrare și transport, cheltuielile necesare de aplicarea unor măsuri severe de protecție a mediului etc.

Întreprinderile mici

● În virtutea capacității lor de a asigura o legătură flexibilă între diversele structuri ale eco-

folosire a mîinii de lucru — arată A. Barrère —, tocmai insuficiența cererii efective este cea care creează șomajul și subconsumul, cel care creează insuficiența cererii efective". Încercînd o corelare a unor procese din sfera producției și din sfera consumului, A. Barrère lărgeste, în mod evident, cîmpul de investigare a dezechilibrelor din capitalism, în comparație cu noul curent, care s-a limitat numai la sfera circulației de mărfuri și pe care l-a criticat pe bună dreptate. În același timp, și economistul francez ocolește, probabil în mod instinctiv, sfera cea mai vulnerabilă din economia capitalistă și anume, repartiția venitului național, lăsînd neexplicate cauzele reale ale insuficienței cererii efective (repartiția inegală și inechitabilă a veniturilor în capitalism, la care s-a referit J. M. Keynes în treacăt, dar pe care și acesta a evitat să o exploreze în mod teoretic).

Dacă nu ar fi ocolit această problemă spinosă, dacă ar fi luat în considerație realizările științei economice burgheze clasice și ale celei neburgheze, în special ale economiei politice marxiste, economistul francez ar fi putut observa că insuficiența cererii efective este urmarea puterii scăzute de cumpărare a maselor populare și nu a subconsumului, cum a arătat în pasajul de mai sus. Aceasta înseamnă că, în realitate, este vorba de o supraproducție relativă, în comparație cu partea din venitul național care revine maselor muncitoare, și nu de subconsum, cum apar lucrurile în mod superficial, dacă sferile activității economice din capitalism sînt rupte unele de altele. Din acest punct de vedere, soluția pe care o preconizează economistul francez pentru atenuarea, eventual înlăturarea dezechilibrelor din capitalism este și ea discutabilă. Referindu-se la întreținerea reciprocă și cumulativă a șomajului și a subconsumului, sub forma unui cerc vicios, A. Barrère consideră că „Numai expansiunea investițiilor poate să rupă acest cerc vicios”. Practica socială contemporană a infirmat însă acest lucru: aceste dezechilibre au luat o amploare deosebită tocmai cînd expansiunea investițiilor a depășit granițele naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate. Dezechilibrele la scară națională nu numai că n-au dispărut și nu s-au atenuat, ci, dimpotrivă, ele s-au propagat la scară internațională. Aceasta înseamnă că soluția

cercului vicios menționat trebuie căutată în altă direcție decît în sporirea cu orice preț a investițiilor. Într-o anumită măsură, această direcție decurge în mod implicit și din critica pe care o face A. Barrère noului curent de gîndire economică atunci cînd îi reproșează, pe bună dreptate, că nu a înțeles dezechilibrele de sistem din capitalism, respectiv că nu a ținut seama de obiectivul sistemului — maximizarea profitului și nu lichidarea șomajului.

În finalul lucrării sale, A. Barrère face o precizare care, în loc să clarifice drumul spre rezolvarea dilemei menționate, dă naștere unei dileme și mai mari. „Criteriul unui sistem bun — scrie autorul citat — nu este acela în care se realizează profituri mari, ci acela în care profiturile mari sînt permise de creșterea prealabilă a salariilor nominale și reale și de extinderea volumului folosirii mîinii de lucru, care impune o creștere a investițiilor; deoarece aceste elemente însoțesc cererea efectivă, adică progresează în același timp cu aceasta”. Întrebarea cea mai grea care se pune în această situație este dacă, în pofida obiectivului care definește sistemul capitalist, recunoscut și de A. Barrère (maximizarea profitului), este sau nu posibilă creșterea simultană, pe termen lung, a profiturilor și a salariilor, inclusiv a salariilor reale? Se pare că răspunsul este negativ, dacă se ține seama de obiectivul sistemului, de dezechilibrele de sistem și de specificul repartiției venitului național în condițiile capitalismului, de însăși marile dificultăți sociale cu care se confruntă astăzi economiile capitaliste dezvoltate.

În această situație devine puțin plauzibilă ruperea cercului vicios menționat, prin simpla sporire a investițiilor. Și dacă este adevărat că pseudokeynesismul noului curent din gîndirea economică burgheză nu oferă un instrument analitic eficient pentru înțelegerea mecanismului de funcționare a economiei capitaliste contemporane, inclusiv a dezechilibrelor din cadrul ei, nu este mai puțin adevărat că nici neokeynesismul, postkeynesismul și nici chiar keynesismul original nu pot asigura această înțelegere atît timp cît majoritatea nuanțelor de gîndire economică burgheză, construite ca variații pe motivul general al keynesismului (insuficiența cererii efective) ocolesc veriga de legătură dintre producție și consum, respectiv repartiția venitului

național din capitalism — determinată de caracteristicile esențiale ale orînduirii.

În comparație cu diferite variante de neoliberalism (mai vechi sau mai noi), precum și cu diferite încercări de „sinteză” între microanaliza „neoclastică” și macroanaliza keynesistă, care urmăresc, direct sau pe ocolite, să reinvie mitul autoechilibrării economiei capitaliste prin intermediul pieței concurențiale, este clar că teoria economică keynesistă și delimitările recente ale acesteia de pseudokeynesismul noului curent, făcute de A. Barrère, conțin însemnate elemente realiste, pun accentul în mod just pe dezechilibrele din capitalism, ca o caracteristică inerentă acestei economii. În același timp, în comparație cu rădăcinile reale ale dezechilibrelor din capitalismul contemporan (proprietatea privată capitalistă asupra mijloacelor de producție și preocuparea pentru maximizarea profitului, contradicția dintre caracterul tot mai social al producției și caracterul privat — capitalist al însușirii rezultatelor muncii, ca și alte contradicții conexe) și cu tendința de agravare și diversificare a acestora, pare puțin probabil că instrumentarul analitic keynesist ar putea asigura progrese substanțiale și reale în cunoașterea mecanismului lor de desfășurare și că ar putea constitui un punct de pornire eficient în formularea de măsuri realiste pentru atenuarea și înlăturarea lor. Admițînd împreună cu A. Barrère, că teoria economică a lui J. M. Keynes nu este nici terminată, nici desăvîrșită, că nu orice fel de referire la aceasta înseamnă neokeynesism, sîntem mai puțin optimiști în ce privește valențele cognitive ale tuturor generațiilor de keynesiști, inclusiv a „transkeynesismului” pe care-l propune A. B.

Ținînd seama atît de limitele istorice ale capitalismului ca mod de producție, cît și de limitele congenitale ale keynesismului ca explicație a acestuia și remediu al dezechilibrelor lui, considerăm că, în efortul de așezare a economiei tuturor țărilor lumii pe baze echilibrate și echitabile, de optimizare a funcționării acestora, instrumentarul analitic adecvat trebuie căutat, nu pe filiera keynesism-neokeynesism-transkeynesism, ci mai degrabă pe linia de gîndire anticapitalistă, antikeynesistă.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

nomiei, întreprinderile de talie mică și mijlocie (pînă la 500 de angajați) constituie un mijloc de revitalizare a economiei americane în ansamblu, apreciază doi economiști — Kenneth W. Chilton și David P. Hatfield — în studiul „THE ENTREPRENEURIAL ROLE OF SMALL BUSINESS” publicat în nr. 2 a.c. al revistei ECONOMIC IMPACT. Importanța acestei categorii de unități este evidențiată de o serie de date statistice: firmele de talie mică și mijlocie reprezintă 97% din totalul firmelor din S.U.A., participă cu 43% la realizarea G.N.P., utilizează 58% din forța de muncă particulară neagricolă. Ceea ce se cere subliniat cu deosebire — apreciază K. Ch. și D. H. — este potențialul de progres de care dispun astfel de unități. Nu numai că firmele de talie mică nu sînt aservite celor

mari, că acestea nu reprezintă o anexă a marilor întreprinderi, dar firmele de talie mică au o mare capacitate de inovare. Astfel, potrivit unor calcule, în perioada 1953-1973, firmele mici au realizat jumătate din invențiile majore înregistrate în S.U.A.; evaluate sub aspectul potențialului de creativitate, aceste unități produc de patru ori mai multe invenții pe angajat decît firmele mari. Alături de aceste calități deosebite de importante pentru relansarea economiei americane susținerea firmelor mici și mijlocii permite, după cum se arată în articol, o diminuare a șomajului.

Relația furnizor-beneficiar

● Relațiile ce se stabilesc între unitățile cumpărătoare și

cele care vind pe piața produselor și tehnologiilor industriale reprezintă un domeniu delicat al strategiei de marketing pe care o adoptă numeroase firme din țările capitaliste dezvoltate. Aceasta este concluzia mai importantă a unei investigații desfășurate timp de mai mulți ani asupra unui eșantion ce a cuprins 400 de unități productive, concluzie prezentată, alături de altele, în articolul „Buyer and seller beware” publicat în numărul din iulie a.c. al revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT” sub semnătura lui Roy Hill. Adoptarea celei mai adecvate atitudini în funcție de furnizori sau cumpărători este esențială pentru buna activitate a unei firme — se subliniază în studiu. Cazurile analizate au evidențiat, arată R. H., că în rela-

FIȘE

ția furnizor-beneficiar pot să apară obstacole extrem de diverse: de natură lingvistică, culturală, obstacole care țin de insuficiența cunoaștere a modului de organizare a întreprinderilor colaboratoare etc. Pe baza prelucrării informațiilor acumulate în cercetare, s-au formulat câteva recomandări pentru asigurarea unor relații cît mai eficiente între furnizori și beneficiari. Între acestea: eliminarea pe cît posibil a verigilor intermediare între cei doi factori intereseați; alegerea acelor segmente de piață pentru care resursele întreprinderii sînt mai bine adaptate etc.

PRODUȚIA DE CEREALE — nodul gordian al problemei alimentare în lumea contemporană

INTR-UN documentar cu privire la tendința mondială privind consumul de cereale revista „Cérés”, la întrebarea: „Care este hrana de bază a săracului?”, răspundea fără echivoc: „Pentru majoritatea țărilor se poate afirma că ea în esență se bazează pe cereale”⁽¹⁾. În condițiile creșterii veniturilor populației, consumul nemijlocit de cereale, raportat pe locuitor, scade însă în țările bogate și nu crește decât în țările sărace. Dar lumea contemporană oferă un paradox: în țările cele mai sărace, nivelul consumului de cereale pe locuitor este chiar mai mic decât în țările bogate, fără însă a fi compensat prin alte alimente.

O contribuție care rămâne esențială

CEA DE A PATRA anchetă mondială F.A.O. privind alimentația oferă date foarte interesante cu privire la locul pe care îl ocupă cerealele în alimentația mondială. Astfel, pe plan mondial, cerealele, furnizează aproape 50% din aportul caloric (pe persoană și pe zi), situația menținându-se staționară în ultimele două decenii. Teritorial, evoluția este însă diferită: în vreme ce în țările dezvoltate aportul cerealelor este mai mic și în descreștere (de la 39,2% la 30,7%), în țările în curs de dezvoltare este mult mai mare și în creștere (de la 60,7% la 61%). Dintre țările dezvoltate, cel mai mic aport îl întâlnim în țările cu economie de piață (26,4%), pe când în rindul țărilor în curs de dezvoltare se remarcă grupa țărilor cel mai puțin avansate (65,8%). În profil teritorial (pentru țările în curs de dezvoltare), dacă în Africa și în America Latină cerealele întimpină concurența rădăcinoaselor și tuberculelor sau a zahărului, în Orientul Apropiat (62,3%), dar mai ales în Extremul Orient (68,5%), preponderen-

ța lor la aportul caloric este absolută. Deși în ușoară reducere (de la 45,6% la 44,6%), contribuția cerealelor la aportul proteic (pe persoană și pe zi) rămâne predominantă pe plan mondial. Excepție fac țările dezvoltate, unde aportul cerealelor este în descreștere (de la 35,9% la 30,2%) fiind de departe depășit de cel al produselor animaliere (57,1%). În țările în curs de dezvoltare în schimb, rolul cerealelor ca sursă de proteine este hotărâtor și în creștere (de la 53% la 54,7%); în țările cel mai puțin avansate, aproape două treimi (63,3%) din disponibilitățile proteice provin de la cereale.

Prin urmare, în lumea contemporană — deși în proporții diferite — cerealele au încă o importanță vitală pentru alimentația omenirii. Deși pot fi vindute, cumpărate, speculate, vehiculate cu profit ca oricare alte mărfuri, ele sînt mărfuri de un fel cu totul deosebit, întrucît de ele depinde însăși supraviețuirea unor populații întregi. Cerealele sînt produse care trebuie consumate în fiecare zi, în timp ce recolta nu se obține — de regulă — decât o dată pe an (în cel mai bun caz de două, trei ori), iar volumul recoltei este el însuși aleatoriu, variabil, anii cu recoltă bună sau cu recoltă proastă succedîndu-se fără o ordine previzibilă, prestaibilită.

Nevoia de a hrăni în fiecare zi o populație în creștere, inclusiv prin crearea de rezerve alimentare a impus — odată cu organizarea statală a societății și cu apariția orașelor-cetăți — aplicarea unor măsuri speciale de autoaprovizionare cu cereale, care a devenit o funcție specială a statului în toate societățile mai evoluate. „În toate civilizațiile cerealiere — scrie Pierre Spitz — dotate cu un stat și care au lăsat mărturie scrise se găsesc probe ale intervenției statului în comerțul cu cereale, cel puțin în timpul crizelor de subzistență care, în orașe, puneau în pericol puterea lui”⁽²⁾.

Secolele și milenii care au trecut nu au infirmat, ci au mărit importanța alimentară a cerealelor și necesitatea asigurării autoaprovizionării în contextul unei politici alimentare naționale. Așa au apărut rezervele de stat care, în țările socialiste, au fost incluse în fondul central de produse agricole al statului avînd destinația ca, împreună cu fondul de consum local, să asigure autoaprovizionarea pe scară națională. Din aceleași rațiuni, de securitate alimentară, s-a impus crearea — sub egida F.A.O. — a unei rezerve alimentare de urgență, destinată ajutorării popoarelor încercate de diferite calamități naturale sau social-politice. În aceste condiții se pune întrebarea: care sînt disponibilitățile cerealiere ale omenirii și cum sînt ele repartizate în profil teritorial și pe categorii de țări?

Paradoxuri și discrepanțe

INTR-O lume în care asistăm la creșterea mai rapidă a populației din țările în curs de dezvoltare (cu o pondere tot mai mare în populația mondială), populație la care îmbunătățirea condițiilor de alimentație în actuala etapă este condiționată în primul rînd de sporirea consumului de cereale pe locuitor, problema disponibilităților cerealiere ale omenirii a dobîndit o semnificație primordială. De aceea, în întreaga perioadă postbelică, sporirea producției de cereale, pentru a satisface nevoi mereu crescînde de consum (ca urmare atît a sporirii populației, cît și a creșterii veniturilor ei), a constituit o preocupare permanentă a comunității internaționale (vezi tabelul nr. 1).

Față de media perioadei 1948—1952, populația mondială era în 1961—1965 cu 29,3% mai mare, iar în perioada 1976—1980 — cu 70,0%. În toată această perioadă însă, sporirea producției de cereale a devansat sporul de populație, astfel încît producția de cereale pe locuitor a sporit continuu, fiecărui locuitor al Terrei revenindu-i acum o producție de cereale cu circa o treime mai mare decît în perioada imediat postbelică. Față de media producției cerealiere, un ritm mai accentuat de creștere a cunoscut producția de grâu, care a cuprins noi zone de consum, desprinzîndu-se vizibil de producția de orez. Cel mai accelerat ritm de creștere l-a cunoscut producția principalelor culturi cerealiere furajere: porumbul și orzul, fapt care a permis îmbunătățirea structurii resurselor alimentare ale omenirii, prin sporirea efectivelor de animale și a producției animaliere, îndeosebi de carne.

(1) *** Céréales: les animaux mangent de plus en plus (tendances mondiales), Cérés, nr. 77/1980

(2) Pierre Spitz, Les greniers de l'Etat: ils ont été l'affaire des pouvoirs, Cérés, nr. 72/1979

Tabelul nr. 1
Evoluția producției mondiale de cereale (totale și pe locuitor) în perioada postbelică

Produsele cerealiere	Producția					
	totală (în milioane tone)			pe locuitor (în kg)		
	1948—1952	1961—1965	1976—1980	1948—1952	1961—1965	1976—1980
Cereale, total	692,1	937,8	1538,3	277	323	363
— grâu	în % 100,0	142,7	223,3	100,0	116,6	131,1
	c.a.* 171,2	254,3	427,7	69	79	101
— orez	în % 100,0	148,5	250,0	100,0	114,5	146,4
	c.a.* 167,3	253,0	376,4	67	78	89
— porumb	în % 100,0	129,3	225,0	100,0	116,4	132,8
	c.a.* 139,9	216,4	385,1	56	67	91
— orz	în % 100,0	151,9	275,3	100,0	119,7	162,5
	c.a.* 59,3	99,5	168,4	24	31	40
	în % 100,0	167,8	282,3	100,0	129,2	166,6

*) În cifre absolute

Sursa: Annuaire F.A.O. de la production, vol. 24/1970 și 34/1980, Rome 1971, 1981

Producția de cereale pe locuitor pe categorii de țări și regiuni geografice (media perioadei 1976—1980)

Categorii de țări și regiunea	% din populația mondială	% din producția mondială de					Producția (în kg) pe locuitor				
		%					total cereale	din care :			
		ce reale	grâu	orez	porumb	orz		grâu	orez	porumb	orz
Țări dezvoltate	18,25	34,11	36,01	6,10	56,86	44,50	677	199	30	283	95
— America de Nord	5,70	20,50	18,20	1,50	46,88	11,41	1 305	321	23	746	79
— Europa de Vest	8,70	10,46	14,23	0,42	7,54	30,79	436	165	4	79	140
— Oceania	0,41	1,31	3,15	0,15	0,09	2,05	1 168	781	32	20	199
— Alte țări dezvoltate	3,44	1,80	0,57	4,03	2,36	0,25	190	17	104	62	3
Țări în curs de dezvoltare	49,47	28,81	21,63	52,35	20,15	10,29	211	44	94	37	8
— Africa	8,35	2,99	1,11	1,51	3,68	2,19	130	13	16	40	10
— America Latină	8,23	5,58	3,54	10,64	10,64	0,91	246	43	43	117	4
— Orientul Apropiat	4,83	3,56	7,20	1,24	1,40	4,97	267	150	23	26	41
— Extremul Orient	27,94	15,90	9,78	45,61	4,43	2,22	206	35	145	14	3
— Alte țări în curs de dezvoltare	0,12	0,00	—	0,01	0,00	—	84	—	65	14	—
Țări socialiste	32,28	37,08	42,36	41,55	22,99	45,21	417	132	114	65	56
— Asia	23,52	19,04	12,49	40,90	14,88	3,54	294	54	154	57	6
— Europa de Est și U.R.S.S.	8,76	18,04	29,87	0,65	8,11	41,77	746	344	7	84	189
Total mondial	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	363	101	89	91	40

Sursa : Annuale F.A.O. de la production, vol 32/1978, vol 33/1979, vol 34/1980, Rome 1979, 1986

Totuși, în lumea contemporană continuă să se mențină mari disparități teritoriale și pe categorii de țări în ceea ce privește producția de cereale pe locuitor (vezi tabelul nr. 2).

Mărimea și structura producției de cereale în profil teritorial pun în evidență existența a trei mari sisteme de producție :

a) sistemul de tip american, caracterizat prin predominarea porumbului, răspândit îndeosebi în America de Nord (S.U.A.) și America Latină, dar și în Africa (porumbul fiind completat de către manioc și tuberculifere) ;

b) sistemul de tip european, caracterizat prin predominarea grâului și a orzului (până la 80% din producție), răspândit îndeosebi în Europa (de Vest și de Est), U.R.S.S., Canada și Australia ;

c) sistemul de tip asiatic, caracterizat prin predominarea orezului, răspândit în cea mai mare parte a Asiei.

Lumea producătorilor de cereale este, mai înainte de toate, o lume a contrastelor și paradoxurilor : contrar așteptărilor, cele mai mari producătoare de cereale nu sînt țările în curs de dezvoltare, ci țările dezvoltate. Astfel, 18% din populația globului își asigură peste o treime din resursele alimentare cerealiere ale omenirii (în cazul porumbului boabe se ajunge la o proporție — maximă — de aproape 57%). În același timp, jumătate din populația lumii — concentrată în țările în curs de dezvoltare — produce de abia ceva mai mult de un sfert din producția de cereale a lumii, țările socialiste ocupînd o poziție de mijloc (aproape o treime din populația lumii dispune de peste o treime din sursele cerealiere, cu precizarea însă că în cazul cerealelor alimentare — grâul și orezul — proporția variază în jurul a 42%).

Din raportarea resurselor cerealiere la populație, rezultă însemnate disparități pe categorii de țări în ceea ce privește resursele cerealiere pe locuitor. Dacă luăm drept bază producția de cereale pe locuitor din țările în curs de dezvoltare, atunci raportul față de țări

socialiste și țările dezvoltate este de 1 : 2 și respectiv de 1 : 3,2. De la bun început trebuie precizat că, în condițiile în care cerealele au o pondere covârșitoare în alimentația populației țărilor în curs de dezvoltare, producția de 211 kg pe locuitor (din care 138 kg grâu și orez) nu este suficientă pentru a asigura nevoile vitale zilnice ale acestora.

Mari disparități se întîlnesc însă nu numai între regiuni geografice aparținînd unor categorii diferite de țări, ci chiar și în cadrul aceleiași categorii. De pildă, raportul dintre Africa și America de Nord în ceea ce privește producția de cereale pe locuitor este de 1 : 10 (ajungînd la aproape 1 : 12 în cazul grâului). De asemenea, pe un locuitor din America de Nord revin resurse alimentare cerealiere de 6,2 ori mai mari decît pe un locuitor din Extremul Orient sau de circa 5 ori mai mari decît pe un locuitor din America Latină sau Orientul Apropiat. Chiar și în rîndul țărilor dezvoltate sînt prezente mari disparități teritoriale : pe un locuitor din Europa de Vest revine o cantitate de cereale de 3 ori mai mică decît pe unul din America de Nord (pentru alte țări dezvoltate — Japonia, Israel, Africa de Sud raportul ajungînd la 1 : 7). Asemenea disparități în ceea ce privește resursele alimentare cerealiere pe locuitor sînt firești în condițiile în care America de Nord — care concentrează doar 5,70% din populația globului — produce 20,50% din producția mondială de cereale, iar Africa — cu 8,35% din populație — produce doar 2,99% din producție.

Cu cele 1746 kg de cereale (din care 859 kg de grâu) pe locuitor, Canada deține primul loc în lume, urmată fiind de Australia (cu 1358 kg de cereale, din care 925 kg de grâu) și de S.U.A. (cu 1252 kg de cereale, din care 803 kg de porumb).

Localizarea consumului, alături de localizarea producției, pune în evidență dramatica opoziție Nord-Sud : în Nord, țărilor industrializate, insumînd doar 23,5% din populație, le revine peste 40% din consumul mondial de cereale mai ales datorită creșterii consumului

indirect, sub formă de cereale furajere. Din contră, în Sud (cu excepția Australiei și a Africii de Sud), țările în curs de dezvoltare nu reușesc să-și acopere nevoile alimentare, deși regimul lor alimentar se referă la un aliment cerealier de bază (grâu în Pakistan și Afganistan, porumb în Mexic și America Centrală, orez în China și Asia de Sud-Est).

Un studiu F.A.O. privind resursele alimentare ale omenirii arată că țările din lumea a treia care își satisfac în mai mare măsură nevoile de hrană sînt cele care consumă grâu și orez. În schimb, în majoritatea țărilor în care porumbul este produsul alimentar de bază peste 15% din populație este sub-alimentată, iar malnutriția este generalizată în țările consumatoare de mei, sorg, rădăcinoase și tuberculi (în principal Africa).

Rezultă deci că, chiar dacă întreaga cantitate de cereale ar fi folosită nemijlocit în alimentația umană, aproape jumătate din omenire nu și-ar produce încă necesarul pentru autoaprovizionare, fiind nevoită să apeleze la import (prin comerț sau ajutor). De aici marea, vitală importanță pe care o are comerțul cu cereale în lumea contemporană, detașîndu-se ca semnificație de comerțul cu oricare alte produse, fie chiar agricole. Comerțul cu cereale în lumea contemporană exprimă neajunsurile unei diviziuni internaționale a muncii impuse de colonialism și menținute de instrumentele neocolonialismului — care îl transformă într-un puternic mijloc de dominație economică, într-o teribilă „armă alimentară” sau „bombă alimentară”. El are în același timp semnificații politice și umane mult mai profunde, deoarece de buna lui funcționare depinde hrana, dar depinde și pacea lumii întregi. Orice încercare de a crea bariere vamale artificiale, orice măsură discriminatorie sau de forță în relațiile internaționale privind comerțul cu cereale, urmărind să împiedice liberul acces al tuturor celor care au nevoie de aceste resurse alimentare de însemnătate vitală pentru existența lor, poate da naștere unor tensiuni în viața politică internațională cu consecințe catastrofale pentru întreaga omenire.

prof. dr. Oprea PÂRPALĂ

Educația pentru pace

PORNIND de la realitățile lumii contemporane, confruntate zilnic cu conflicte sângeroase pe toate meridianele globului, numeroase personalități științifice, instituții și organizații internaționale recunosc necesitatea unei educații de amploare pentru pace și caută să creeze un cadru teoretic, să stabilească obiective, să formuleze metodologii, să realizeze experimente și să aplice rezultatele la diverse nivele de educație.

În acest context se înscrie propunerea guvernului costarican, formulată în cadrul Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite și care vizează crearea unei Universități a Păcii. Propunerea pornește de la necesitatea de a se pune bazele unui institut de învățământ superior internațional care să se dedice în mod exclusiv aprofundării problemelor legate de instituirea unui climat de pace în lume, a unor societăți libere de amenințarea războiului, în eforturile ei către progres. Potrivit revistei mexicane „Estudios del tercer mundo”, care prezintă detaliat proiectul costarican — Universitatea Păcii ar putea contribui la reorientarea eforturilor depuse în favoarea păcii, dezvoltând mijloacele adecvate unei educații pentru pace. Activitatea acesteia nu trebuie să se limiteze la teme proprii unei filozofii și unei pedagogii a păcii, ci să cuprindă și problemele sociale, științifice și tehnice circumscrise ideii de dezvoltare pașnică, echitabilă, lipsită de violență și prejudecăți.

Profilul academic al Universității Păcii s-ar baza — în concepția autorilor proiectului — pe principiul că o asemenea instituție trebuie să se caracterizeze printr-o viziune interdisciplinară și să se orienteze către studierea elementelor structurale ale agresiunii și violenței, asupra naturii conflictelor și problemelor ce au loc pe scară mondială și asupra căilor de instituire a unei lumi pașnice. Universitatea Păcii își propune să examineze problemele psihosociale și naturale care contribuie la crearea condițiilor în care iau naștere tensiunea, agresiunea, violența și războiul în lumea contemporană.

În vederea atingerii acestor scopuri, Universitatea ar trebui să își propună ca obiective: dezvoltarea unui cadru de referință și a unei metodologii menite să ducă la realizarea unui climat cultural mondial sub semnul păcii și al echității; studierea și diseminarea cadrului teoretic, a metodelor și instrumentelor

de educație pentru pace; investigarea, studierea și propagarea soluțiilor rezultate privitoare la probleme internaționale de natură să creeze condiții de tensiune, violență și război.

Având un caracter interdisciplinar, Universitatea ar trebui să se ocupe de următoarele domenii de activitate, după cum sugerează proiectul costarican:

1. Irenologia (știința păcii), cu trei programe interdisciplinare: un program de filozofie pentru pace; un program interdisciplinar de cercetare pentru pace și un program interdisciplinar bazat pe științe sociale, economice, drept și sociologie.

Temele centrale vor fi politica și diplomația ca instrumente ale păcii, structurile economice naționale și internaționale; dreptul — ca instrument național și internațional de justiție.

2. Educația pentru pace, între programele universității urmînd să figureze unul dedicat educației pentru dezarmare, educației privind comunicațiile și mijloacele de comunicare în masă, definirea și realizarea instrumentelor pentru o educație orientată spre pace.

3. Universitatea își propune să abordeze studiul drepturilor umane și să pună bazele unui Institut mondial al drepturilor umane.

4. Programul privind rolul mijloacelor de comunicare ar avea ca obiectiv studierea efectelor comunicării în masă asupra comportamentului agresiv al oamenilor, relațiile dintre presă, radio și televiziune și conflictele sociale — în special războiul — și relațiile dintre limbă și comportamentul pașnic sau belicos.

Între temele abordate un loc aparte va fi rezervat impactului televiziunii și dezvoltării noilor tehnici și tehnologii care revoluționează mijloacele de comunicare tradiționale.

5. Transferul științei și tehnologiei. Universitatea Păcii își propune să contribuie la crearea climatului necesar elaborării de tehnologii adecvate, destinate tuturor zonelor globului.

6. Resursele materiale și calitatea vieții. Dată fiind legătura dintre resursele naturale și populație, diversele surse de energie și conservarea mediului înconjurător, Universitatea va acorda importanță cuvenită acestor probleme, stabilind următoarele programe de studiu: surse naturale regenerabile; calitatea mediului înconjurător și a vieții (educație ambientală); surse și

forme neconvenționale de alimentație, surse neconvenționale de energie.

7. Dezarmarea și controlul armamentelor. Universitatea Păcii va studia tema conflictului dintr-o perspectivă globală, urmărind aplanarea actualelor conflicte internaționale.

Programele de studiu se vor axa — după opinia autorilor proiectului — asupra următoarelor teme: conflictul intern și formele de violență; conflictele între marile puteri; războiul ca o consecință finală a conflictului; problema dezarmării și a controlului armamentelor; războiul și ecologia; comerțul internațional cu arme; conflictele și consecințele lor sociale, economice și politice.

Propunîndu-și să fie o instituție activă, Universitatea Păcii va trebui să creeze un adevărat forum de discuții, să formeze specialiști care să lucreze și să militeze pentru un climat de pace și, în același timp, să elaboreze formele de soluționare a conflictelor sociale, militare care pot apărea în diverse zone ale globului, să devină, deci un instrument eficace în cadrul eforturilor pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Valentin NEGOIȚĂ

Breviar

● Potrivit unui recent studiu al O.M.S., citat de revista „Development and Cooperation”, în cazul ipotetic al unei repartizări echitabile a medicilor în lume ar reveni circa 80 de medici la 100 mii persoane sau un medic la 1237 persoane. Acest raport este însă sensibil diferit în funcție de zone geografice: în Africa funcționează 18 medici la 100 mii locuitori (un medic la 5 434 locuitori); în Asia — 35 la 100 mii (un medic la 2 877 locuitori). În același timp, Europa dispune de un medic pentru 552 locuitori iar America de Nord — de un medic pentru 592 locuitori.

Raportul subliniază totodată faptul că mediile statistice ascund diferențele mari între situația din mediul rural și urban. Țările în curs de dezvoltare nu își pot permite, decît în mică măsură, să pregătească cadre medicale cu pregătire superioară, datorită cheltuielilor ridicate și timpului mai lung pe care îl necesită pregătirea. Pe de altă parte se constată că un mare număr de medici din „Jumea a treia” continuă să emigreze în fiecare an către țările dezvoltate sau lucrează pe termen lung în aceste țări.

● În ultimii ani, ajutorul alimentar — sub formă de cereale — către țările în curs de dezvoltare a scăzut considerabil, mai ales ca urmare a reducerilor înregistrate la ajutoarele provenind din S.U.A. și Canada — arată un studiu F.A.O. privind situația alimentară mondială. Statisticile prezentate în raport indică faptul că ajutorul alimentar s-a redus de la 9,5 mil. t în anul agricol 1978/79 la 8,4 mil. t în 1980/81; pentru perioada 1981/82, nivelul de 8,8 mil. tone este totuși inferior celui de 9,2 mil. t cit se estimase inițial. Potrivit raportului F.A.O., noi reduceri sînt așteptate pentru perioada 1982/83, în acest interval ajutoarele alimentare externe prevăzute a fi acordate de S.U.A. fiind estimate să însumeze 4,9 mil. t (față de 5,1 mil. t în anul anterior). În cadrul programului american de ajutoare externe (Public Law 480) sînt așteptate noi reduceri la nivelul anilor 1984 și 1985. Raportul mai subliniază faptul că ponderea ajutoarelor alimentare — sub formă de cereale — în importul țărilor cele mai sărace deficitare în cereale a scăzut de la 28 la sută în 1976/77 la 18 la sută în 1980/81.

Tehnologii de vîrf

COMISIA Pieței comunitare apreciază că industriile comunitare vest-europene sînt confruntate cu îngustarea segmentelor de piață pe care își pot desface produsele tehnice clasice, odată cu obținerea de performanțe mediocre în ce privește dezvoltarea tehnologiilor de vîrf.

Intr-un raport intitulat „Competitivitatea industriei Comunității (vest)-europene”, Comisia C.E.E. arată că Piața comună a pierdut avantajul pe care îl avea în trecut în domeniul tehnologic. C.E.E. a instituit un sistem de determinare a avansului tehnologic, luînd ca bază cifra 1 ca echilibru între ponderea exportului de tehnologie de vîrf și ponderea unei țări în comerțul mondial. În 1963, Japonia se situa numai la cifra de 0,53 pe această scară, în timp ce Piața comună dispunea de un avantaj exprimat în poziția sa la nivelul de 1,02 pe aceeași scară. În 1980, Japonia a ajuns însă la nivelul record de 1,41 față de S.U.A. (cu 1,20 — în declin față de 1,27 în 1970 și 1,29 în 1963) și C.E.E. (cu 0,88 în 1980 față de 0,94 în 1970). Numai Irlanda a avansat la nivelul de 1,03 față de 0,43 cu zece ani în urmă.

Raportul subliniază necesitatea concentrării eforturilor comunitare în ce privește tehnologiile

de vîrf, subliniind că aceasta nu trebuie să aibă loc numai în domeniul microelectronicii: produsele pe bază de tehnologii de vîrf trebuie să acopere o gamă deosebit de largă, de la automobile la avioane și de la mașini-unelte la reactoare nucleare. Spre exemplu, investițiile japoneze în aceste sectoare, ca procent din P.N.B., reprezintă dublul celor efectuate de Piața comună sau S.U.A.

Restructurări în petrochimie

AGENȚIA Internațională pentru Energie consideră că ponderea petrolului în balanța energetică a țărilor membre, va ajunge la 38% în 1990, față de 48% în 1980. Utilizarea cărbunelui va crește cu 42% în intervalul 1980—1990, consumul de energie nucleară va crește cu 32%, iar cel de gaze naturale — cu 13%.

Pe de altă parte, se constată o tendință accentuată spre reducerea sau dezafectarea capacităților de rafinare. După cum notează revista britanică „The Economist”, dezvoltarea excesivă — în țările occidentale — a petrochimiei a avut la bază presupunția că prețurile la țiței vor rămîne reduse, iar cererea se va menține ridicată. În perioada de după 1973, însă, prețul țițeiului a

crescut de la 2,60 la circa 34 dolari per baril, în timp ce cererea în țările membre ale O.C.D.E. s-a redus — în consecință — cu 8 la sută. Capacitățile excedentare de rafinare în țările din O.C.D.E. au crescut, astfel, de la 25 la sută în 1979 la 40 la sută anul trecut și se presupune că, la nivelul anului 1985 se va ajunge pînă la dezafectarea a jumătate din capacitățile actuale.

În schimbul acestor reduceri, industria occidentală se îndreaptă către utilizarea mai eficientă a capacităților de rafinare orientîndu-se spre obținerea de produse cum sînt carburanții ușori, în timp ce carburanții grei se tînde să fie înlocuiți cu cărbune și gaze naturale

S.U.A.: dezvoltarea industriei miniere

ÎN STATELE Unite a fost inițiat un program — în valoare de 5 miliarde dolari — menit să ducă la dezvoltarea industriei miniere americane și la o mai bună aprovizionare, de pe piața internă, cu minerale necesare acoperirii stocului național de materiale strategice. Mai mult de 1 mrd. de dolari vor reprezenta cheltuielile pentru calificarea forței de muncă, iar 4 mrd. dolari se vor aloca pentru dezvoltarea și modernizarea industriei miniere.

Programe de dezvoltare

Malaysia: diversificarea economiei

ÎN cadrul celui de al patrulea plan de dezvoltare (1981—85), Malaysia și-a propus ca direcții de bază a dincirea și diversificarea dezvoltării sectoarelor de bază ale economiei, creșterea disponibilităților de materii prime și amplificarea relațiilor sale economice externe. Realizarea acestor obiective este așteptată să ducă la creșterea cu o rată de 7,6 la sută pe an, în termenii reali, a produsului național brut.

În agricultură, sector de primă importanță în economia țării, sarcinile prioritare se referă la creșterea productivității, crearea de noi locuri de muncă precum și majorarea veniturilor producătorilor agricoli, în special a celor cu venituri mici. Pe plan macroeconomic se preconizează în acest scop modernizarea agriculturii tradiționale, dezvoltarea infrastructurii și echilibrarea repartizării regionale a activității agricole. Totodată, va fi asigurată creșterea calificării celor ocupați în activitatea de prelucrare a produselor agro-industriale, creșterea mecanizării lucrărilor agricole și introducerea de noi tehnologii de producție, precum și impulsivarea activității de cercetare. Planul prevede, între altele, satisfacerea prin posibilități interne a necesarului de carne și produse lactate, pentru aceasta urmînd să fie majorate în primul rînd ajutoarele guvernamentale acordate producătorilor mici. Se vor majora, de asemenea, suprafețele cultivate cu orez (cu 45 mil ha, față de 83 mil ha în prezent) și arborii de cauciuc (cu 141,5 mil ha), cu creșterea corespunzătoare a forței de muncă angajate în acest sector. Activitatea agroindustrială va beneficia de darea în exploatare, în acest interval, a opt fabrici de ulei de palmier (la alte 13 urmînd să înceapă construcția în următorii ani), a unei fabrici de prelucrare cauciucului natural, precum și a altor fabrici de lactate, de prelucrare a orezului și a cărnii.

În industrie, noua politică economică urmărește sporirea gradului de ocupare a forței de muncă și ridicarea calificării acesteia, majorarea ponderii produselor industrializate destinate pieței interne și exportului. Un rol important va reveni industriei de produse derivate din lemn și cauciuc (aici livrările la export urmînd să crească cu 8—15 la sută). Se va dezvolta de asemenea producția de componente electronice, industria mobiliei și cea de încălziminte. Urmează să fie inițiate studii de fezabilitate privind obținerea de ferolaie, oțel și metale neferoase produse petrochimice, mașini, mijloace de transport, materiale de construcții și altele. Industria prelucrătoare (în care se va realiza aproape 24% din P.N.E. în 1985) va fi extinsă geografic în regiunea Kedah, Kelantan, Pahang, Sabah, Sarawak și Trengannu.

În vederea valorificării resurselor naturale existente se prevede un ritm anual de creștere de 5,8% la sută în sectorul minier, care va asigura în acest interval circa 2.300 noi locuri de muncă. Un rol de seamă îl va avea extracția petrolului: producția va crește de la 280 mii barili/zî în 1980 la 368 mii barili/zî în 1985. Prelucrarea țițeiului va fi impulsivată prin intrarea în exploatare a unei noi rafinării (cu capacitate de 165 mii b/zî) în provincia Malacca și a unei de 30 mii b/zî la Keret, în provincia Trengannu. Vor intra, de asemenea, în producție o fabrică de lichiere și gazele și o fabrică de uree pe bază de amoniac la Bintulu (provincia Sarawak).

Tara noastră exportă în Malaysia mașini-unelte, cabluri de forță, produse sodice, îngrășăminte chimice, negru de fum, produse textile și importă cauciuc, coșitor și unele produse ale industriei prelucrătoare.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

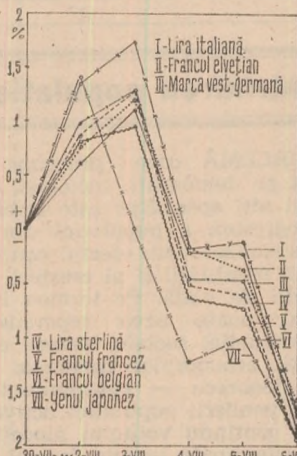
PRIMA SĂPTĂMINĂ A LUNII AUGUST a marcat inversarea tendinței de slăbire a poziției dolarului S.U.A. manifestată de la jumătatea lunii iulie a.c. pe fondul reducerii dobânzilor pe piața S.U.A. și internaționale de capital, conturîndu-se un proces de consolidare pronunțată a cursului monedei americane față de principalele valute occidentale.

La începutul intervalului analizat, după o nouă reducere a ratei scontului în S.U.A. cu 0,5%, la 11%, și alinierea dobânzilor preferențiale „prime rate” a noi bănci americane la nivelul de 15%, dolarul S.U.A. a continuat să piardă teren pe piețele valutare.

Ulterior, în condițiile anticipării menținerii dobânzilor la fondurile în dolari la nivelurile mai scăzute etinse, cursul dolarului S.U.A. a cunoscut o revenire rapidă și o consolidare accentuată.

Cursul lirei sterline față de dolar a marcat, la nivelul întregului interval, o depreciere cu circa 1,65 puncte procentuale, de la 1,74 dolari/1 liră în ziua de referință de 30 iulie a.c. la 1,7075 dolari/1 liră în ultima zi a săptămînii (6 august a.c.).

Marca vest-germană era cotelată la finele săptămînii la 2,4975 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,1340 mărci/1 dolar, în ziua de referință (o depreciere cu circa 1,75 puncte procentuale). Slăbirea cursului mărcii a fost accentuată de pesimismul în legătură cu perspectivele economiei R.F.G., de publicarea datelor privind restrîngerea excedentului de plăți al țării la 705 milioane mărci în semestrul I 1982, de la 7,18 miliarde mărci în semestrul I 1981.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6.VIII 1982. Bază: 30 iulie a.c.

Francul elvețian s-a bucurat de o poziție relativ mai stabilă în cea mai mare parte a intervalului pentru ca, spre sfîrșit, să cunoască o deteriorare pronunțată (la finele săptămînii era cotelat la 2,1280 franci/1 dolar, o depreciere de peste 1,7 puncte procentuale). Deprecieri pronunțate au înregistrat francul francez (de la 1,88 puncte procentuale, cotat la finele săptămînii fiind de 6,9450 franci/1 dolar) și francul belgian (de 1,9 puncte procentuale, cotat la finele intervalului la 47,70 franci/1 dolar). Lira italiană a înregistrat o depreciere mai puțin accentuată (de circa 1,56 puncte procentuale, fiind cotelată la 6 august la 1397 lire/1 dolar), între altele și ca efect al publicării datelor privind slăbirea inflației și restrîngerea deficitului comercial al țării în luna iunie. Yenul japonez, dezavantajat de ecartul sensibil de dobîndă față de dolar, a înregistrat o depreciere de circa 1,9 puncte procentuale (de la 255,75 yeni/1 dolar la 30 iulie la 260,70 yeni/1 dolar la 6 august). Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute a prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 30 iulie și 6 august): eurodolarii 14,3125 și 13,4375, eurofrancii elvețieni 5,3125 și 5,1875%, euromărcii vest-germane 8,1875 și 9%, eurolire sterline 12,0625 și 11,625%. Prețul aurului a oscilat în jurul a 345—355 dolari/unce, cu o scădere spre finele intervalului cînd a atins 345 dolari/unce.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Producția de mașini-unelte

FABRICAȚIA de mașini-unelte cunoaște o puternică concentrare în lume, un număr de treisprezece țări furnizând 90% din producția mondială, principalii cinci producători (S.U.A., Japonia, R.F.G., Uniunea Sovietică și Italia) deținând o pondere de 70% în această producție. Date provenind din surse americane (vezi tabelul) evidențiază totodată alte două trăsături ale acestei subramuri industriale, și anume: dezvoltarea ei susținută în numeroase țări socialiste, ca premisă și — în același timp — corolar al industrializării; ascensiunea remarcabilă, realizată în ultimii ani, de

Producția de mașini-unelte (1981, în milioane de dolari)

Statele Unite	5 150
Japonia	4 860
R.F.G.	4 030
Uniunea Sovietică	3 220
Italia	1 410
Anglia	919
Franța	816
Elveția	809
R.D.G.	761
România	602
China	440
Cehoslovacia	336
Spania	327
Brazilia	319
Polonia	310
Iugoslavia	271

Sursa: „American Machinist“

industria japoneză de mașini-unelte care a trecut de pe locul patru în lume în 1979 pe locul doi în anul 1981, disputând în acest an cu Statele Unite primul loc. Concomitent, firmele japoneze de specialitate s-au profilat îndeosebi pe producția de mașini-unelte cu comandă numerică, furnizând circa 50% din producția mondială a acestora.

R.D.G.: sisteme complete de mașini agricole

ÎN R.D. GERMANĂ producția de mașini agricole și de mașini pentru prelucrarea (în esență primară) a produselor agroalimentare este furnizată de 73 de întreprinderi, concentrate în cadrul unui combinat cu 68 mii de angajați. De-a lungul ultimelor trei decenii — relevă presa de specialitate din această țară — industria de mașini agricole s-a dezvoltat în strînsă corelație cu transformarea agriculturii și cu aplicarea în domeniul respectiv a metodelor industriale de producție, precum și cu cerințele exportului. Ca atare, în nomenclatura producției subramurii, mașinilor agricole simple le-au urmat mașinile individuale moderne, care — la rîndul lor — au cedat progresiv locul unor sisteme complete de mașini. S-a ajuns la sincronizarea parametrilor tehnici ai mașinilor incluse într-un asemenea sistem, ceea ce permite utilizarea de tehnologii moderne care asigură o eficiență ridicată.

Tehnica agricolă mobilă este concepută pentru amplele campanii de recoltare a cerealelor, a furajelor, ca și a paelor, realizîndu-se astfel un principiu economic fundamental, și anume acela de a folosi în mod eficient tehnica în intervalul de timp cel mai propice din punct de vedere agrotehnic, de a reduce la minimum pierderile de re-

coltă. Ca atare, va fi extinsă tot mai mult producția de combine echipate cu dispozitive de recuperare și măsurare a pierderilor, de alte mașini dotate cu un larg sortiment de unelte care permit utilizarea lor variată, flexibilă.

R. P. Chineză: preocupări energetice

PRODUCȚIA principalilor purtători de energie — cărbune, petrol, gaze naturale și hidroenergie — a depășit în ultimii ani în R.P. Chineză nivelul de 600 mil. t.e.c., din care cărbunele reprezintă circa 70%, iar petrolul 23%. Concomitent, anual se consumă aproximativ 70 milioane mc lemn de foc, îndeosebi în mediul rural.

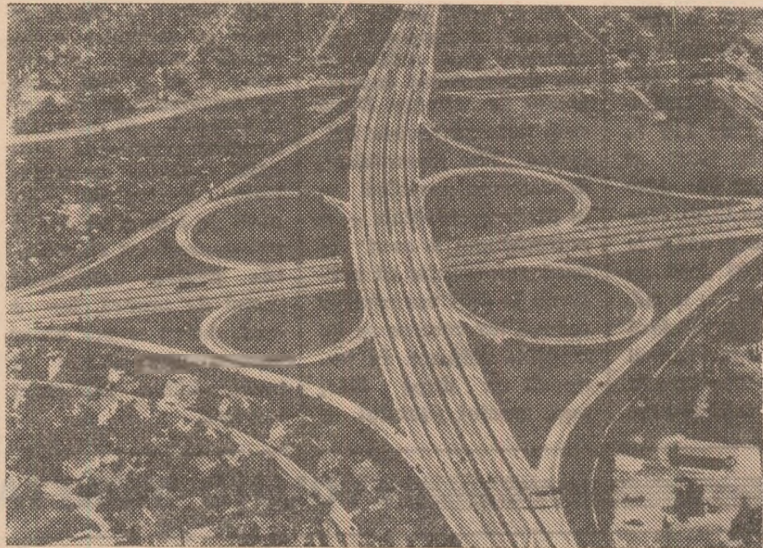
În vederea lichidării insuficienței resurselor energetice, îndeosebi în zonele

rurale, în R.P. Chineză este încurajată extinderea utilizării unor resurse noi sau secundare. Cu ajutorul tehnic și financiar al statului se aplică o serie de măsuri, menite să contribuie la restructurarea treptată a balanței energetice a țării. Este vorba, în primul rînd, de acțiunile de împădurire, noile păduri create urmînd să acopere peste zece ani o treime din cererea de combustibil din mediul rural; totodată, prin folosirea mai eficientă a lemnului drept combustibil și prin înlocuirea sa cu alți purtători de energie, la nivelul anului 1990 se vor economisi circa 100 mil. tone de trunchiuri. Se extinde utilizarea biogazului (în 1990 acesta va constitui combustibilul de bază pentru o zecime din gospodăriile rurale), a hidroenergiei, a energiei solare (îndeosebi prin lărgirea producției și folosirii sobelor solare), va fi impulsionată valorificarea energiei eoliene și a resurselor geotermale, a energiei mareelor.

Încetinirea construcției de autostrăzi

RIGOAREA financiară sporită determinată de încetinirea ritmului de creștere economică se reflectă între altele în R.F. Germania — țară cu o infrastructură rutieră foarte dezvoltată,

dar în același timp extrem de solicitată — în amînarea cu cîțiva ani a construirii unor tronsoane de autostradă și chiar în abandonarea unor proiecte. În unele landuri, ca de pildă în cel mai populat dintre ele (Renania de Nord-Westphalia), o parte din creditele bugetare considerabile alocate inițial construcției de autostrăzi, în valoare de 368 milioane de mărci, au fost destinate îmbunătățirii rețelei rutiere locale și regionale.

Îmbătrînirea populației

O PROBLEMĂ care preocupă tot mai mult pe demografi, sociologi, economiști și alți specialiști este îmbătrînirea progresivă a populației din țările industrializate sub efectul conjugat al scăderii natalității și al creșterii duratei medii de viață. Pe termen lung, fenomenul poate avea repercusiuni asupra producției sociale, asupra competitivității economiilor naționale respective, deoarece — concomitent cu reducerea ponderii populației active — sporește continuu volumul alocațiilor pentru asigurările sociale (pensii, îngrijire medicală ș.a.).

După statisticile B.I.T. persoanele vîrstnice (de 65 de ani și peste) repre-

zintă 13% din populația țărilor vest-europene, 10,6% în America de Nord, 10% în U.R.S.S., 8,9% în Japonia. Evoluția este diferențiată de la o țară la alta, apreciîndu-se că în jurul anului 2020 același indicator va atinge valori de circa 20% în Japonia, 17,2% în Europa occidentală, 14,2% în America de Nord și 13% în U.R.S.S. În timp ce în prezent — în medie pe ansamblul țărilor dezvoltate — la fiecare nouă persoane una este în vîrstă de 65 de ani sau mai mult, se prevede că la sfîrșitul secolului proporția va fi de 1/3, iar în anul 2020 — de 1/6.

Analizînd posibilitățile de atenuare a efectelor negative ale acestei evoluții, specialiștii recomandă găsirea unor variate modalități de prelungire a vieții active și după împlinirea a 65 de ani, optimizarea programelor sociale.

GLOSAR

Sărăcia în țări dezvoltate

STUDIILE întreprinse în țări dezvoltate din punct de vedere economic cum sînt cele membre ale Pieței comune vest-europene constată că „sărăcia nu este un fenomen limitat exclusiv la țările îndepărtate ale lumii a treia, el există și în țările industrializate, inclusiv în cele ale CEE”. Subliniind această concluzie, buletinul European File editat de Comisia Pieței comune (nr. 11/1982) observă în același timp că nu este vorba în mod necesar de același tip de sărăcie ca în țările slab dezvoltate, contextul social-economic avînd un rol foarte important și că în general este greu de realizat o definiție universal valabilă a sărăciei, cu atît mai mult cu cît ea are o mare varietate de forme de manifestare.

În Piața comună este considerat ca prag al sărăciei un nivel al veniturii reprezentînd jumătatea venitului mediu din țara respectivă. În baza acestei definiții erau clasificate ca sărace, la jumătatea deceniului trecut, circa 10 milioane de gospodării, adică 11,4% din totalul acestora, sau, potrivit unei estimări conservatoare, circa 30 de milioane de oameni.

Dar criteriul de determinare a sărăciei nu poate fi reprezentat numai de venituri, trebuînd să fie luati în considerare și o serie de indicatori sociali. Se relevă că, în ciuda eforturilor de reconstrucție întreprinse în perioada postbelică, 3% din familiile din C.E.E. trăiesc în locuințe lipsite de apă curentă și că una din șase gospodării nu este racordată la rețeaua de canalizare. Circa 1,5 milioane de oameni trăiau în „locuințe temporare”, situația cea mai acută înregistrîndu-se în zonele urbane sărace, iar numărul adulților analfabeți se ridică la câteva milioane. Pe de altă parte, șansele tinerilor din familiile sărace de a-și continua studiile dincolo de limita învățămîntului general obligatoriu (care s-a extins în ultimele decenii) rămîn foarte mici, iar faptul că la absolvire ei nu au nici o calificare sau numai una foarte redusă reprezintă un handicap suplimentar.

Sărăcia, relevă experții citați al C.E.E., este alimentată mai ales de șomaj, ale cărui dimensiuni au crescut considerabil în ultimii ani, dar și de extinderea recentă a formelor de angajare pe termen scurt, care conferă o mare incertitudine veniturilor. Șomajul și în general sărăcia sînt de multe ori asociate cu o stare precară a sănătății, cu lipsa de instrucție (care determină și o anumită incapacitate de a beneficia chiar de drepturi existente) sau cu o situație familială grea (familiile în care capul de familie este o femeie sau în care există numeroși viștici în întreținere cunosc un procentaj mai ridicat de sărăcie).

Studiile relevă totodată că deși sărăcia nu este neapărat moștenită, ea se perpetuează în anumite medii, cum este cel al muncitorilor imigranți, handicapați de necunoașterea corespunzătoare a limbii țării gazdă, de nivelul scăzut de instrucție și de calificare.

V. D.

Garanții

Silvian Voicu, Rimnicu Vilcea — Sistemul de garanții al Agenției internaționale pentru energia atomică (A.I.E.A.) a fost conceput pentru a verifica să nu se producă o deturnare de materiale nucleare supuse garanțiilor, astfel ca centralele nucleare plasate sub aceste garanții să nu fie utilizate în scopuri militare, scopul fiind împiedicarea proliferării armelor nucleare. Sistemul se limitează desigur la verificarea în statele care au încheiat cu A.I.E.A. acorduri în acest sens.

Așa cum precizează un recent raport al Agenției, numărul statelor capabile din punct de vedere tehnic să producă materiale nucleare este deja ridicat și probabil va spori în continuare. Pînă în pre-

zent la Tratatul de neproliferare a armelor nucleare au aderat 114 state nedotate cu arme nucleare. 37 din aceste state au activități nucleare notabile; dintre ele 36 au încheiat cu A.I.E.A. acordurile de garanții cerute de Tratat, iar un acord este în curs de negociere.

Instalații nucleare funcționează și în 12 state nedotate cu arme nucleare care nu au aderat la Tratatul de neproliferare; în patru din aceste state se află în exploatare sau sînt în construcție instalații nucleare nesupuse garanțiilor și putînd produce materiale utilizabile pentru fabricarea de arme nucleare. Totuși, se apreciază că circa 98% din totalitatea activităților nucleare din toate statele nedotate cu arme nucleare, indiferent dacă au aderat sau nu la Tratatul de neproliferare, sînt actualmente supuse garanțiilor.

Remonetizarea aurului

Sorin Șerbănescu, București — Există și opinii care consideră că propunerile privind remonetizarea aurului (vezi Revista economică nr. 31 din 6 august 1982) nu au o bază economică, ci una politică. Este cert că dolarul ar avea de cîștigat pe plan internațional din apropierea lui de aur. Potrivit concepției monetariste în-sușite de administrația Reagan, s-a dus în S.U.A. și continuă să se ducă o politică de menținere a dobînzilor bancare la un nivel exorbitant, pentru a se restringe creditul și a se atrage capitalurile străine, ambele aceste obiective venînd în sprijinul țelului prioritar al politicii economice a S.U.A. de reducere a inflației.

În prezent, S.U.A. se află, de asemenea, potrivit concepției școlii monetariste de la Chicago, în prima fază a unui asemenea proces de „însănătoșire” economică, care ar crea un climat favorabil întăririi dolarului, cu prețul stagnării sau chiar regresului activității productive, al creșterii șomajului. În faza următoare ar urma ca pe fundalul lichidării inflației să se asiste la o redresare a economiei, la o reîntreprindere în normal. În această lumină, preocupările de întoarcere la etalonul aur apar ca fiind premature din punct de vedere economic-financiar, dar actuale din punct de vedere politic.

Antarctica

Kunigunde Munteanu, Sebeș — Conferința de la Wellington (Noua Zeelandă), din vara acestui an, consacrată — după cum a relatat presa internațională — unor aspecte legate de importanțele bogății minerale ale celui de al șaselea continent, a reunit cele 14 state semnatare ale Tratatului asupra Antarcticii încheiat în 1959 și intrat în vigoare în 1961, și anume: Africa de Sud, Argentina, Australia, Belgia, Marea Britanie, Chile, Franța, R. F. Germania, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Polonia, Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii.

Potrivit unor estimări făcute de „Geological Survey” din S.U.A., subsolul Antarcticii ar conține miliarde de tone de petrol, mii de miliarde de metri cubi de gaze naturale; la rîndul lor Japonia, Marea Britanie și Chile au relevat descoperirea în An-

tarctica a unor importante zăcăminte de uraniu. Alte bogății minerale identificate sînt: minereu de fier, de mangan, de crom, de cupru, nichel, cositor, molibden, aur și argint. Nici una din aceste resurse nu este exploatată în prezent.

Tratatul menționat asupra Antarcticii expiră în anul 1991. Conferința de la Wellington s-a desfășurat cu ușile închise.

Sector de stat

Petre Postelnicu, Iași — 1) În urma aplicării programului guvernamental de naționalizare, statul francez controlează în prezent 80% din producția siderurgică, peste 60% din cea metalurgică, 54% din producția chimică de bază, 84% din aeronautică, 75% din cea de fibre artificiale, 75% din producția de armament, 40% din electronică și informatică, 35% din producția de sticlă, 28% din cea farmaceutică, precum și aproape în întregime sectorul bancar. 2) Profesorul francez François Perroux, care ne-a vizitat de curînd țara, este în vîrstă de 79 de ani.

Tramvai

Vadim Barbu, Sibiu — Reconsiderarea tramvaiului ca mijloc de transport în comun este în curs și în alte țări europene ca de pildă R.F. Germania, unde în prezent mai circulă tramvaie numai în 32 din cele 80 de orașe care dispuneau încă de asemenea mijloace de transport în anii '50. Locul tramvaielelor, considerate anacronice, în orașele vest-germane, a fost luat inițial de autobuze, apoi în măsură crescîndă de metroui și trenuri urbane și bineînțeles de autoturismul personal. Preferința excesivă acordată mijloacelor de transport în subteran (care, se relevă, a permis mai mult decît dublarea vitezei de circulație) a început să fie pusă sub semnul întrebării din cauza investițiilor extrem de mari presupuse de acestea. De pildă, centrul orașului Frankfurt pe Main va fi deservit în 1988 de 14 linii ferate subterane rapide, costul unui kilometru de linie ridicîndu-se la 133 milioane de mărci. La suprafață costul kilometrului de linie de tramvai se estimează că nu ar fi depășit 6—8 milioane de mărci, iar cheltuielile de exploatare ar fi fost și ele mai reduse.

În același timp, tramvaiele pot avea prin natura lor o rețea mult mai deasă.

Reabilitarea tramvaiului se va face în condițiile concepției unor vagoane mai confortabile și mai pușin poluante din punct de vedere sonor. Ea nu înseamnă cituși de puțin renunțarea la metrou, fără care se apreciază că orașele respective s-ar fi asfixiat din cauza supraaglomerării traficului la suprafață, ci doar un mai bun echilibru între diferitele mijloace de transport.

Grîu

Vasile Mustăța, Lehliu Gară — 1) Cea mai mare recoltă mondială de grîu s-a înregistrat în 1981, și anume 457 milioane de tone, principalii producători fiind U.R.S.S., S.U.A. și R.P. Chineza. Potrivit Consiliului internațional al grîului, principalii exportatori de grîu au fost anul trecut S.U.A. (49,5 mil. t), Canada (17 mil. t) și Australia (11 mil. t). 2) Ungaria a devenit membră a Fondului Monetar Internațional la 6 mai a.c. Prin aderarea sa F.M.I. numără în prezent 146 de țări membre.

Niobiu

Eugen Bumbea, Tirgoviște — Principala ramură industrială consumatoare de niobiu este siderurgia, căreia îi revine în prezent 85—90% din extracția mondială a acestui metal rar, care a sporit substanțial în ultimul deceniu, de la 8512 tone în 1979 la 15399 t în 1980. Interesul crescînd pentru niobiu se datorează calităților deosebite de rezistență la presiune și coroziune pe care le capătă oțelurile aliate cu acest metal, utilizabile în aeronautică, în construcția de conducte și turbine, în structura de rezistență a clădirilor înalte, podurilor, stadioanelor, hangarelor etc. Cel mai mare producător mondial de niobiu este Brazilia, a cărei pondere în extracția mondială a crescut în același interval de la 65% la 82%. Aproape 90 din producția braziliană de niobiu este furnizată de o singură firmă. Pe plan mondial alți producători importanți au fost în 1980 Canada (11%), Uniunea Sovietică (5%) și Nigeria (2%).

Corneliu Făgărășanu, Tirgu Mureș — Am primit scrisoarea dumneavoastră.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 13 august 1982

IN ÎNTÂMPINAREA ZILEI DE 23 AUGUST

— Dezvoltarea forțelor de producție — factorul esențial al victoriei socialismului în România, al progresului și bunăstării întregului popor (Marin Mehedintu) 1

— Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în strategia dezvoltării (I) (Barbu Gh. Petrescu) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea costurilor — element dinamic al eficienței (Gh. Șică) 5

— Dezbateri R.E. Accelerarea procesului de diversificare, innoire și modernizare a producției (II) 7

— Materialele refolosibile: recuperare + valorificare = economii de resurse (M. St. Dobrotă) 9

— Relația plan-contract, o problemă complexă (Cornel Suci) 10

— Preocupări actuale și de perspectivă în domeniul grului și orzului (Cristian Hera) 12

— Structurarea ofertei și comercializarea produselor (Romulus Palade) 14

— Materialele din stoc, introduse operativ în circuitul productiv (Vasile Pop) 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Raționalizarea personalului muncitor în sectorul terțiar (C. Ioniță, Petre Danciu, Adrian Rusu) 18

TEORII-IDEI

— O componentă a noii calități: utilizarea eficientă a fondurilor fixe (Angelica M. Vrabie) 20

— Consemnări. Educația și creșterea economică (Vi. Trebici) 22

— Școli ● curente ● economiști. Dezechilibrele economiei capitaliste și instrumentarul pentru investigarea lor (IV) (Sultana Sută-Selejan) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Producția de cereale — nodul gordian al problemei alimentare în lumea contemporană (Oprea Parpală) 26

— Forumul dezvoltării 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Development of the productive forces: the essential factor of the victory of the socialism in Romania, for the progress and welfare of the whole people (Marin Mehedintu) 1
- Options for a balanced correlation of branches in the strategy of development (Barbu Gh. Petrescu) 3
- Costs cut down — a dynamic element of the efficiency (Gh. Șică) 5
- Accelerate the process of diversification, innovation and modernization of the production (II). A debate 7
- Stocked materials: operative turn back in the economic circuit (Vasile Pop) 16
- Schools ● trends ● economists. Unbalances in the capitalist economy and the instruments for their investigation (IV) (Sultana Sută-Selejan) 24
- Grain production: the Gordian knot of the food problem in the contemporary world (Oprea Parpală) 26

DANS LE NUMÉRO

- Le développement des forces productives — le facteur essentiel de la victoire du socialisme en Roumanie, du progrès et du bien-être du peuple entier (Marin Mehedintu) 1
- Options pour la corrélation harmonieuse des branches dans la stratégie du développement (Barbu Gh. Petrescu) 3
- La réduction des coûts — élément dynamisateur de l'efficience (Gh. Șică) 5
- L'accélération du processus de diversification, renouvellement et modernisation de la production (II) (débat) 7
- Les matériaux stockés — rapidement reintroduites dans le circuit économique (Vasile Pop) 16
- Ecoles ● courants ● économistes. Les déséquilibres de l'économie capitaliste et l'instrumentaire pour leur investigation (IV) (Sultana Sută-Selejan) 24
- La production de céréales — noeud gordien de la production alimentaire dans le monde contemporain (Oprea Parpală) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Развитие производительных сил — существенный фактор победы социализма в Румынии, прогресса и благосостояния всего народа (Марин Мехединцу) 1
- Опции для достижения гармоничного соотношения между отраслями в стратегии развития (Барбу Г. Петреску) 3
- Уменьшение производственных расходов — динамизирующий элемент эффективности (Г. Шика) 5
- Ускорение процесса обновления, модернизации и разнообразия продукции (II) (Обсуждение) 7
- Оперативно ввести в производственный поток находящиеся в запасе материалы (Василе Поп) 16
- Школы ● течения ● экономисты. Диспропорции в капиталистической экономике и инструментарий для их изучения (IV) (Султана Сута-Сележан) 24
- Производство зерновых — gordiev узел продовольственного вопроса в современном мире (Оприя Парпала) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentului săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

MIGNON

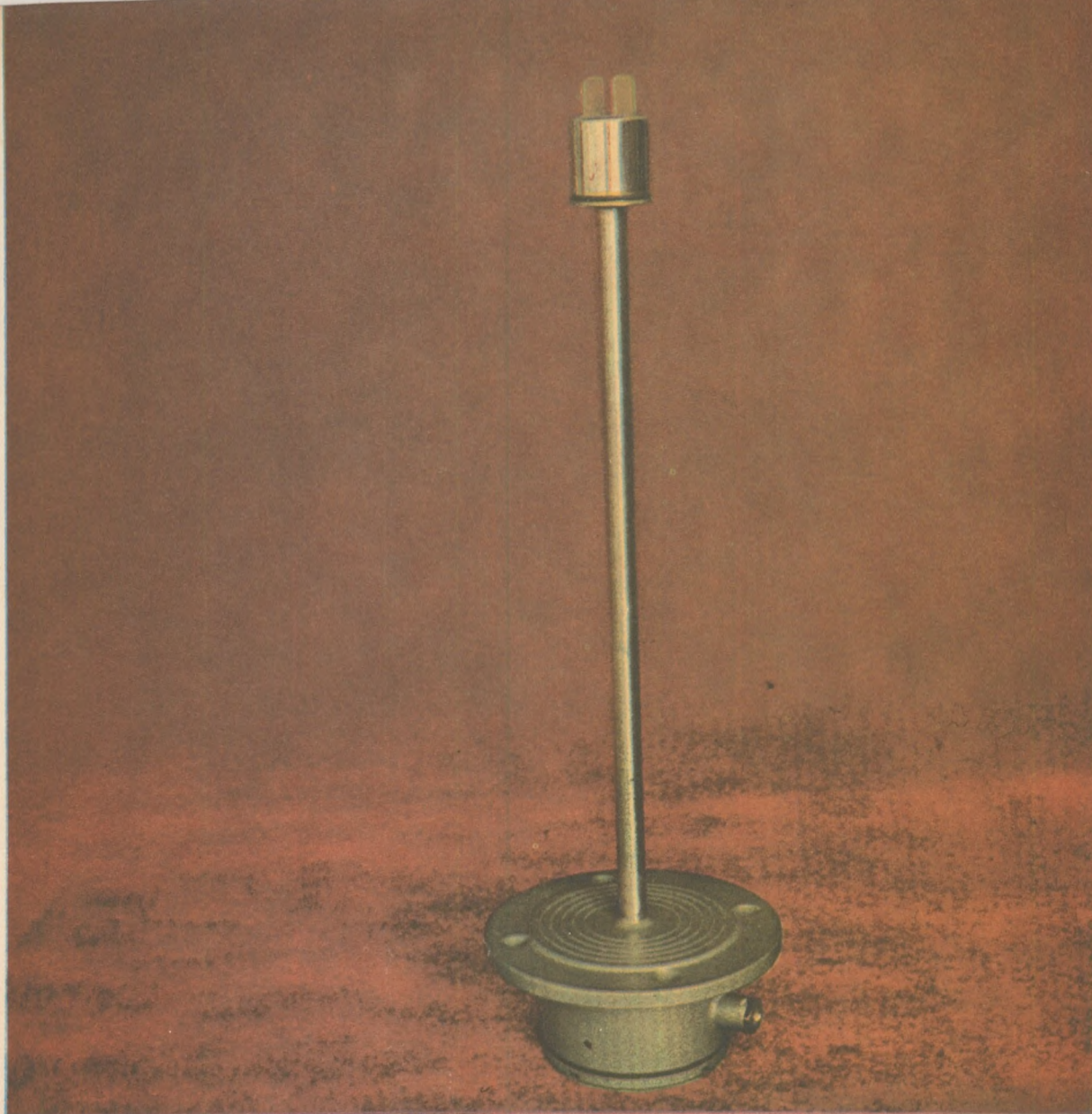

mignon

În orice locuință, de un folos real – miniaspiratorul „MIGNON”. Deși de dimensiuni reduse, cu ajutorul noului aspirator se pot curăța : mobila, ușile, ferestrele, hainele, locurile mai greu accesibile din locuința dv.

„MIGNON” – un aspirator ușor de manevrat și cu un consum redus de energie electrică.

De vânzare în magazinele de specialitate ale comerțului de stat. Prețul 525 lei (în care sînt incluse și accesoriile – prelungitor, trei perii, sac de rezervă, diuză îngustă).

ÎNTRERINDERA DE TRADUCTOARE ȘI REGULATOARE DIRECTE

PAȘCANI, str. Moldovei, nr. 17 bis, jud. Iași

Vă oferă următoarele familii de produse:

- Detectoare electromagnetice de debit ($\varnothing 25 + \varnothing 800$)
- Adaptoare electronice pentru detectoare electromagnetice de debit
- Diafragme
- Detectoare electromagnetice de debit tip spadă
- Reglatoare directe de temperatură
- Reglatoare directe de presiune
- Ventile electromagnetice
- Traductoare electronice de nivel
- Semnalizatoare de nivel pentru substanțe granulare
- Pompe pentru verificat manometre
- Manometre diferențiale cu tub „U”
- „SERVICE” — pentru detectoare electromagnetice de debit și adaptoare
- Pentru relații suplimentare telefonați la nr. 981/62 515/150 sau 61 512/151.

În prezentul număr vă prezentăm mai detaliat familia :

TRADUCTOARE ELECTRONICE DE NIVEL

Produsele din această familie sînt destinate măsurării și reglării nivelului unui material de umplere din rezervoare, buncăre, silozuri etc., între două limite stabilite anterior sau sesizării unor nivele prestabilite. Familia este formată din 2 variante constructive :

- indicator electronic de nivel ;
- sesizor electronic de nivel.

Indicatorul electronic de nivel cu funcțiile de măsurare și reglare a nivelului poate fi folosit la automatizarea proce-

sului de umplere și golire a diverselor recipiente. Este compus din :

- blocul traductor, montat pe recipient, format din sonda de măsură și un convertor capacitate/curent ;
- blocul de măsură și reglare a nivelului montat la distanță pe panoul de comandă.

Funcționarea aparatului se bazează pe variația capacității electrice dintre peretele rezervorului, în care se controlează nivelul și sonda metalică izolată, introdusă în rezervor. Variația de capacitate este transformată de convertorul capacitate/curent într-o variație de c.c., care poate fi dusă la distanță, amplificată și măsurată în blocul de măsură și reglare. Prin intermediul unui circuit logic se obțin la ieșirea blocului de măsură și reglare 2 semnale corespunzătoare nivelelor minim și maxim stabilite anterior.

Sesizorul electronic de nivel se utilizează pentru sesizarea unor nivele prestabilite.

Este format din :

- traductorul electronic care sesizează pătrunderea între armăturile unui traductor montat în exterior ;
- blocul de comandă, format dintr-un circuit de comandă care acționează un releu al cărui contactor (NI + ND) poate fi introdus în schema de automatizare a rezervorului ;
- blocul de alimentare.

Legătura între blocul traductor și carcasa care conține blocul de alimentare și comandă este asigurată cu o teavă (prin care trece un cablu cu trei fire), a cărei lungime depinde de înălțimea rezervorului și nivelul care trebuie sesizat